

EVANGÉLIKUS Élet

Várakozás
vagy eljövétel?

Lelkészek a konyhában
- Ünnepi
ételkülönlegességek

Égi hívással
földi hivatásban

Adventi készülődés másként

Könyvbe csomagolt útmutatások
és személyre szóló ajándékok • 35. oldal

A Magyar Bibliatársulat ajánlata

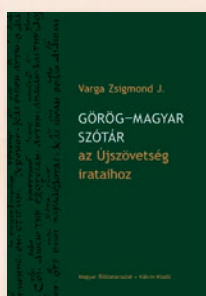

REVIDEÁLT ÚJ FORDÍTÁSÚ BIBLIA (RÚF 2014)

Nagy méret,
fehér-türkiz

3800 Ft

A/5, 1360 oldal, kartonált

Varga Zsigmond J. GÖRÖG–MAGYAR SZÓTÁR AZ ÚJSZÖVEVSÉG IRATAIHOZ

Változatlan után-
nyomás

6500 Ft

A/4, 532 oldal, keménytáblás

Sally Ann Wright CSALÁDI ÁHÍTATOK A BIBLIÁVAL

365 áhítat és imádság
az egész családnak

5900 Ft

195 × 230 mm, 96 oldal, keménytáblás

Mercé Segara – Francesc Rovira JÁTEKOSAN A BIBLIÁRÓL

43 bibliai történet

3500 Ft

226 × 230 mm, 96 oldal, kartonált

EGYÉVES BIBLIAOLVASÓ VEZÉRFONAL

200 Ft

A/6, 16 oldal, irkafűzőt

Pecsuk Ottó PONTOS. TERMÉSZETES. ÉRTHETŐ

A bibliafordítás
elmélete, gyakorlata
és távlatai

2500 Ft

Előkészületben

Bibliai szövegválogatások

VELE VACSORÁLOK, ÉS Ő ÉNVELEM

Bibliai
szövegválogatás

600 Ft

Fr/5, 68 oldal, kartonált

LEGYETEK FÉRFIAK!

Bibliai
szövegválogatás

600 Ft

Fr/5, 84 oldal, kartonált

IGAZGYÖNGY

Bibliai
szövegválogatás
nőknek

600 Ft

Fr/5, 80 oldal, kartonált

ÉN ÉS AZ ÉN HÁZAM NÉPE

Bibliai
szövegválogatás
a családi élethez

500 Ft

Fr/5, 64 oldal, kartonált

NYILAK AZ ERŐS KEZÉBEN

Bibliai
szövegválogatás
fiataloknak

700 Ft

Fr/5, 88 oldal, kartonált

HÁRMAS FONÁL

Bibliai
szövegválogatás
a házasságról

800 Ft

Fr/5, 96 oldal, kartonált

A fenti kiadványok megvásárolhatók
az evangélikus könyvesboltban.

Nyitva hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

Magyar Bibliatársulat Alapítvány
1113 Budapest, Bocskai út 35.
Telefon: +36-1/209-3033
E-mail: info@bibliatarsulat.hu
www.bibliatarsulat.hu

Luther Kiadó
1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: +36-1/411-0385
Mobil: +36-20/824-5518
E-mail: kiado@lutheran.hu
www.lutherkiado.hu

Nem helyettesíthető

Szokatlan adventünk van idén, nem is kérdés, de nem lehet és nem is szabad az önsajnálta süllyedve, a mindennapi hírözön által bombázva rettegnünk. Hiszen bár a helyzet igen súlyos, mi, keresztények mégis az év legszebb időszakába érkezünk – történjék bármi, Jézus születésének és Isten szeretetének ünnepére készülünk.

Az ünnepre hangolódást igyekszik segíteni Homoki Pál esperes írása is, megmutatva: „az igazi Mikulásról” – azaz Miklós püspökről – ránk maradt történetek a szeretetről, igazi önzetlenségről, segítségnyújtásról, állhatatosságról és őszinte, mély istenhitről tanúskodnak. Az esperes egyúttal szívünkre helyezi a következő gondolatot is: „...ne fogjunk rá mindent a járványra. Anélkül is egyre inkább abba az irányba megy a világ, hogy mindent helyettesítünk, felhívunk, utáztatok sokaságát vetjük be. De van, amit nem tudunk – és van, akit nem lehet helyettesíteni. A szeretetünk, az összetartozásunk és a Krisztushoz tartozásunk valóság. Nem pótlék, nem utáztat, nem helyettesíthető.”

Eljegyzésről szól Gáncs Tamás *Élő víz* rovatunkban, egy „adventi telitalát” páli ige alapján. „Isten egyszer és mindenkorra eljegyezte az embert – írja –, örök perspektívát adva ezzel mindenkinek. Mindenkinek, aki tud, mer, akar igent és áment mondani mindarra, ami Jézusban testet öltött.”

Advent sajnos sokszor az eltűlt ajándékvásárlásról, sütés-főzésről is szól, de talán idén ez is megváltozik. Mi most ezen tevékenységeket szeretnénk más perspektívában olvasóink elé tárni. Egyrészt próbáltunk néhány ötletet adni a kacatmentes ajándékozásra, másrészt Füller Tímea a *Mama énekel* című, lélekig hatoló írásából arra is fény derül, hogy olykor egy-egy ajándék éppen onnan érkezik és úgy, ahonnan és ahogyan nem számítunk rá.

Áldott, valódi adventi készülődést kívánok!

■ KÉZDI BEÁTA

Ahol Luther-rózsavet fényt az oltárra

Esztergomban harmóniában élnek a különböző felekezetek, a város eseményein együtt jelennek meg, közös szolgálattal – mondja Klimentné Ferenczy Andrea lelkész. „A magyar Rómában” élő kicsiny, de összetartó evangélikus közösséget mutatjuk be gyülekezeti riportunkban.

27. oldal

Hitvallás a hitvallási iratokról

Közel húszéves munka zárult le a közel múltban, amikor a Luther Kiadó gondozásában megjelent az evangélikus egyház hitvallási iratait magában foglaló gyűjteménynek, a *Konkordiakönyvnek* a zárókötete. A sorozat szerkesztőjével, dr. Reuss András professzorral beszélgettünk.

30. oldal

Úrvacsora – ahogyan kortárs művészek látják

Kenyér és bor színében – Az úrvacsora kortárs szemmel címmel nyílt kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban. A tárlat huszonkét művész munkáit mutatja be, akik sokféle megközelítéssel szólnak e szentségről, látható és láthatatlan valóságáról.

32. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Keczkó Szilvia	5
Új nap – új kegyelem • Heinrichs Eszter	6
A hónap igéje • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Homoki Pál esperes írása	16
Portré • Jenei József történelem–német szakos tanár	18
Jegyzet • Szeretni tanító hexaéder – T. Pintér Károly írása	19
Kiadói közlemény	20
Jegyzet • Buddha az adventi koszorún – Boda Zsuzsa írása.....	21
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	22
Az ünnep ízei • Lelkészek a konyhában	23
Ajánló • Kedvcsináló kötet a lelkészi pályához	26
Riport • Evangélikus gyülekezet az egykori koronázóvárosban	27
Interjú • Hitvallás a hitvallási iratokról – Interjú Reuss András professzorral	30
Kultúrkörök • Úrvacsora – ahogyan kortárs művészek látják	32
Ajánló • Örömmel – lelki útavaló 2021-ben is minden napra	34
Fókusz • Kacatmentes karácsony – Ajándékként ajánljuk	35
Irodalom • Mama énekel – Füller Tímea írása	36
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	38
Krónika • Hírek, tudósítások	40
Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Grendorf Péter	45
Új nap – új kegyelem • Tóth Károly István	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Cseryin Sándorné Kaviczki Erzsébet nyugalmazott bányászati adminisztrációs munkatárs, gyülekezeti pénztáros – Bakonycsernye. Szüleim, családtagjaim istenhívóként mindig is részt vettek az egyház életében, férjemmel mi is mindig jártunk templomba. Szerencsére soha nem volt a munkahelyen sem gond ebből, nekünk nem mondták, hogy akkor nem mehetünk dolgozni. Férjemmel arra törekedtünk, hogy a gyermekeink ne csak beleszülessenek a mi istenhívó életünkbe, hanem úgy neveljük őket, hogy maguk is vallásosak legyenek. Örömmel jöttek velünk a templomba, konfirmáltak, az esküvőjük is itt volt, sőt az unokáink keresztelőire is a bakonycsernyei templomunkban került sor. Nem vagyunk magamutogatók, hogy mi milyen nagy keresztények vagyunk, de arra törekszünk, hogy a keresztény életet éljük. Annak örülnénk, ha azt lehetne mondani az életünkre, tetteinkre, hitünkre és gondolatainkra, hogy láthatóan evangélikus.

Imádkozni szerintem csak nyitott szívvel lehet. Én gyakran fohászok az Úrhoz, a kisebb dolgokban is őhöz fordulok, és amikor csak tudok, hálát adok, hogy segít, óv, és velem van.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Egy nap teológushallgatóként

Ebben az évben a koronavírus-járvány miatt az Evangélikus Hittudományi Egyetemen elmaradt a nyílt nap, a hallgatók ezért az intézmény életét bemutató kisfilmet készítettek. Így online most bárki részese lehet a hagyományosan Márton-nap környékén megrendezett nyílt napnak, és megismerheti az egyetem hétköznapjait. A nézőlátogató órákon vehet részt, megtudhatja, milyen tanegységek vannak a képzésben, sőt a kisfilmből az egyetemen és a kollégiumban zajló

mindennapi lelki életről is benyomást nyerhet.

Az intézmény megbízásából a hallgatók által készített kisfilm nem csupán az egyetemi élet rögzítése, hanem hívogató is egyben, hogy minél többen ismerjék meg egyházunk felsőoktatási intézményét, és kapjanak kedvet ahhoz, hogy itt tanuljanak tovább, mélyedjenek el a teológiában. A mintegy félórás kisfilm *Egy nap teológushallgatóként* címmel a YouTube kínálatából is elérhető.

Evangelikus.hu

ORATIO OECUMENICA

Irgalmas és igazságos Atyánk, mindenható, örök Istenünk! Hálát adunk neked, amiért teremtett világod rendjében semmi nem véletlenszerű. A te időzítésed, hogy két ádvent közötti időszakban élhetünk, és készülhetünk visszajöveledre.

Egyszülött Fiadban, Jézus Krisztusban valójában bealázkodtál emberi létünk kiszolgáltatottságába, hogy véghez vidd a világ és az emberiség megváltását. Ismered élethelyzeteinket, egyenként tartasz számon bennünket, örök életre mentő szereteteddel vagy jelen mindennapjainkban. Látod szívünkben a türelmetlenséget, elégedetlenséget egymással szemben, az önzést, aggodalmainkat, félelmeinket és esetleg a hálát is.

Könyörgünk hozzád, Urunk Jézus Krisztus, légy az ünnepen és hétköznapjainkban érkező Messiásunk, Gyógyítónk, Szabadítónk! Légy igazi erőforrása mindazoknak, akiknek most kell helyállniuk akár betegek, gyászolók mellett, akár életbevágó döntéseket hozva.

Urunk, te tisztában vagy mindennapi küzdelmeinkkel, azok mélységével, összefüggéseikkel, sokkal inkább, mint mi magunk. Köszönjük, hogy mindent megszel megmentésünkért. Könyörgünk, igéd és Szentleked által formáld ki bennünk a valóban hozzád ragaszkodó bizalmat, hogy őszintén keressük és cselekedjük akarodat.

Taníts bennünket benned olyan bölcs és szilárd szívhez jutni, amellyel felismerjük tervedet, és tőled való türelemmel viseljük, ha kell, a fájdalmat, szenvedést, a betegséget, a próbatételt – mindazt, amivel éppen látogatsz bennünket, és formálsz, felkészítesz, hogy mi is áldássá váljunk embertársainknak szükségükben.

Ádvent Királya, Urunk, Jézus Krisztus! Könyörülj rajtunk, és ajándékozz meg bűnbocsánatoddal, szabadításoddal, erőddel, az örök élet biztos távlatával, benned élő reménységgel. Ámen.

Advent második vasárnapja

Jak 5,7-9

Várákozás vagy eljövétel?

Az első rácsodálkozás. Minden adventben eszembe jut. Másodéves teológus voltam, életem első szuplikációjára készültem, advent első vasárnapjára, és izgatottan ültem be az egyetemen az előkészítőre. Az előadó nagy lendülettel fogott a bevezetéshez: „Advent. Mi jut eszünkbe elsőként róla, mit jelent a szó?” Gyorsan akartam rávágni, de áldottam a félnkségemet, mert azt mondtam volna: várákozás.

„Olyan sokan gondolják azt, hogy az advent várákózást jelent, és ott lüktet mindenkiben: advent – várákózáás... Pedig valójában nem az a lényeg, hogy mi várákózunk, hanem amit a szó kifejez: eljövétel! – folytatta az előadó. – Eljön az, akire váráunk! És a hangsúly nem a mi várákózásunkon van, hanem azon, hogy ő eljön!”

Teljes megsemmisülés. Még jó, hogy nem szólaltam meg. Ezekben a hetekben huszonegy éve, hogy másodéves teológus fejjel megtanultam, mit jelent advent.

Ifügy. Kahoot!-ot játszottunk nemrég az ifin. Falra kivetítős kvízféle, egy kérdés, négy válasz, telefonon nyomhatja a játékos a tippjét. A játék számlál, és végül kihozza a három dobogóst. Legutóbb az egyik kérdés ez volt: „Mit jelent az advent szó?” A négy lehetséges válasz pedig: várákózáás, megérkezés, készüldés, eljövétel. A tizenkilenc játékosból tizenöt nyomta a várákózáást. (Ketten azért eltalálták a helyeset.)

Gyáva voltam elmesélni nekik a saját „majdnem beégős” sztorimat, de legbelül (mosolyogva) valahogy mégis azt éreztem: lám-lám, igazolást nyert egykori gyermeki meglátásom. Hiába tanítottam én ezeknek a gyerekeknek hittanon, konfirmációs órán vagy ifin, hogy mit jelent advent, az marad mégis a várákózáás.

Várákózáás. Ezt a csúnya, ködös, nyirkos, begubózdó időszakot a várákózáás mégis széppé teszi. Nem csak széppé, de illatossá, édessé, fűszeressé, fényessé, lággyá, meleggé. Izgalmassá. A várákózáás lehetősége és ténye felemeli ezt a hónapot, és talán a legkülönlegesebb időszakká varázsolja. A gyermeki várákózáás átragad mindenkire, még arra is, aki ilyenkor siet, rohan. És négy teljes héten át – vagy csak néhány órára vagy percre, de – várákózunk a legnagyobb csodára, a legmeghittebb ünnepre: a közénk érkezett Istengyeremre.

Türelmetlenül várákózni a postán kigyózó sorban szoktunk leginkább vagy egy hírre, egy vizsga eredményére, egy orvosi leletre. Istennel kapcsolatban is oly sokszor tetten érhető a türelmetlenségünk. Mikor ad már jelt? Miért nem felel? Miért nem segít, miért nem hallgat meg? Mikor veszi már észre nyomorúságomat, mikor hallja meg kiáltó hangomat? Mikor jön már el, hogy megsegítsen? Hol késik, olyan régóta esedezem már...!

Türelmetlenség helyett a szív megerősítése. Amikor Isten válaszára váráunk, és azt érezzük, hogy a válasz késik, amikor elhatalmasodik rajtunk a félelem vagy a csüggedés, netán a reménytelenség érzése (és 2020 adventjén még talán azt is érezzük, hogy joggal-okkal), akkor nagyon fontos advent csendje. A csillogó, mézeskalács-illatú, izgalmas advent helyett a mi belső adventünk. A csend, amelyben feltehetjük dacoló kérdéseinket, amelyben még félünk is szabad, amelyben odatehetjük Isten lábai elé régtől fogva hurcolt vétkeinket. Imádkozunk és énekeljünk! Imádkozva és énekelve hatalmasan erősödik a szív!

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ISTOCK / PALIDACHAN

Eljövétel. Amíg a mi várákózásunk a fontosabb, az első, addig nincs meg ez a belső csend. De amikor az Eljövendőre nézünk, és arra, amit ő hoz el számunkra, nem pedig a mi nyomorúságunkra, akkor egyszeriben megvalósul életünkben advent, és nagyobb csoda lesz ez, mint a karácsonyi vásárok színes-illatos-ízes forgataga. Mert ő eljött, az Istenember földre szállt, és köztünk járt, minket megértve és szeretve!

És eljön. Minden évben karácsonykor átélhetjük ezt a csodát. Eljön hozzám, személyesen, néven szólít, magához és követésre hív. És eljön egykor újra mint bíró, ítél. Hogy e nap közel van-e, vagy messze távol, hogy emberi időszámítás szerint mit jelent a „már az ajtó előtt áll”, számunkra még titok. De nem félelmetes vagy rettentő, hanem drága titok.

■ KECZKÓ SZILVIA

Imádkozzunk! „Hozd a napköltét, / Országod betöltét, / Múljk el az éjszaka! / Fussatok, árnyak! / Jöjj, Uram, várlak, / Lelkemnek fényes csillaga!” (EÉ 397,5)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 6.) Jónak látom kihirdetni azokat a jeleket és a csodákat, amelyeket a felséges Isten tett velem. Dán 3,32 (1Jn 1,2; Lk 21,25–33; Jak 5,7–8[9–11]; Zsolt 68,1–19) Áprily Lajos így sóhajt fel az *Ámulni még* című költeményében: „Ámulni még, ameddig még lehet, / amíg a szíved jó ütemre dobban, / megőrizni a táguló szemet, / mellyel csodálkoztál gyerekkorodban.” Talán a járvány ellenére is sok-sok ámuló, csodaváró, csodálkozni tudó gyermek és felnőtt örülhetett tegnap vagy ma reggel a Mikulásnak. Talán mi is tudunk még örülni és csodálkozni. Ahogy ámuló Dániel próféta Isten szabadításán, és nem tudott mást tenni, mint ámulva hirdetni Isten nagyságát. Nekünk is ez a dolgunk. „Ámulni még...” Mert a csodák itt vannak velünk és közöttünk.

Hétfő (december 7.) Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg Istennel! 2Kor 5,20 (Dán 12,3; Ézs 25,1–8; Ézs 61,1–11) Mi békülünk meg Istennel? Hogyan? Valahogy úgy, hogy rábizzuk magunkat. Rábizzuk gondjainkat, békéltlenségünket és jövőnket, hiszen nekünk olyan Istenünk van, aki már megbékélt velünk Jézus Krisztus által.

Kedd (december 8.) De az ő ígérete szerint új eget és új földet várunk, amelyben igazság lakik. 2Pt 3,13 (Jóel 2,1b; Ézs 26,7–12[13–15]; Ézs 62,1–12) Mi mindig várunk valamire. Egy új ruhára vagy cipőre, új autóra, új utazásra... Isten azonban mindezeknél többet ígért. Új eget és új földet. Ahol már nem számít senkinek, hogy a cipő vagy a ruha milyen, nem számít az autó márkája és az sem, hogy hová utaznánk szívesen. Isten sokkal, de sokkal többet ígér nekünk minden reménységünknel. Fel nem foghatjuk, mi ez, de az ígértet a miénk: „...új eget és új földet várunk, amelyben igazság lakik.”

Szerda (december 9.) [Isten,] aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyan ne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Róm 8,32 (5Móz 8,7; Jel 2,1–7; Ézs 63,1–6) Mostanság legtöbbször azon gondolkodik, mivel lephetné meg szeretteit karácsonykor. Mert úgy illik, mert úgy szokás, mert a karácsonyt ajándékok nélkül elképzelni sem tudjuk. Ahogy azt sem, hogy mekkora ajándék a karácsony, mekkora, de mekkora ajándék az, hogy Isten Fia a földre jött, és Isten őt „nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta”. Ha ez megtörténhetett, „hogyan ne ajándékozna nekünk vele együtt mindent”?

Csütörtök (december 10.) Mert megjelenik az Úr dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt. – Az Úr maga mondja ezt. Ézs 40,5 (Jn 1,14; 2Kor 5,1–10; Ézs 63,7–16) Isten dicsősége, amely-

ről Ézsaiás prófétát, Jézus Krisztusban jelent meg. Láthatóan, valóságosan, emberien. Jézus által Isten dicsősége közel jött hozzánk, emberközelivé vált. Valahogy úgy, ahogy a jól ismert dalszöveg is mondja az *István, a királyban*: „Oly távol vagy tőlem, és mégis közel, / Nem érhetlek téged, s nem érhetlek el. / Oly távol vagy tőlem és mégis közel, / Te hallgatsz, s én érzem, a szívem felel.” Jézus óta az istenközelség számunkra is megadatik. „Mert megjelenik az Isten dicsősége...” Nekem, neked és mindenkinek, aki őt várja és keresi.

Péntek (december 11.) Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Zsid 13,8 (Dán 6,27b–c; Zak 2,14–17; Ézs 63,17–64,11) A változásra és a mindig újra éhes világban mi valami állandót hirdetünk. Jézus Krisztust, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Az egyház kétezer éve – jól-rosszul – Jézust hirdeti. Mi pedig tanulgatjuk tegnap, ma és mindörökké, hogy bár vonz minket az új, az érdekes, a nem megszokott, ragaszkodjunk a maradandóhoz. Jézus Krisztushoz, aki összeköt minket Istennel, összeköt minket tegnap volt, ma élő és jövőre emberekkel, a kereszténység nagy családjával. Már ez a „nagy család” is támaszt kellene, hogy nyújtson életünk apró-cseprő gondjaiban... Hát még mekkora támasz és erő lehet nekünk Urunk, aki látja a tegnapiakat, ismeri a ma minden bűjébaját, és azt az ígéretet adja nekünk most is, hogy ő „mindörökké ugyanaz”. Az a szerető Úr, aki velünk volt tegnap, aki itt van velünk a ma minden örömeivel és ajándékával, és bár a világ rohan és változik, ő mindörökké ugyanaz marad.

Szombat (december 12.) Uram, légy kegyelmes hozzám! Gyógyíts meg engem, mert vétkeztem ellened! Zsolt 41,5 (Jak 5,15; 1Thessz 4,13–18; Ézs 65,1–16) Ma szinte az egész világ gyógyulásért kiált. Kiált, kér és könyörög, hiszen történt valami, ami gyökeresen megváltoztatott sok mindent. Nem kellett hozzá háború, és nincsenek a történetekben fegyverek sem. Ez idáig. Valami olyasmi történt, amire senki nem számított. Megfogalmazni sem egyszerű, de valahogy minden megváltozott körülöttünk. Maszknak nevezett álcot hordunk, három vagy több lépés távolságot tartunk, az ölelések távoli integetéssé zsugorodnak, és egyre nagyobb szakadékok és árkok születnek emberek között. Jó ebben a helyzetben azt tudni, hogy van egy Istenünk, akihez szólhatunk és könyöröghetünk akár ezekkel az ősrégi szavakkal is: „Uram, légy kegyelmes hozzám! Gyógyíts meg engem, mert vétkeztem ellened!” Adjon az Úr gyógyulást a hozzá kiáltóknak!

■ HEINRICHES ESZTER

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Szívvvel és értelemmel

Nehéz időkben hangzott Ézsaiás próféta intése. Izrael hazatért a hetven évig tartó babiloni fogságból, ám az ország romokban hevert. Jeruzsálemet újjá kellett építeni, az elvadult földeket újra feltörni és megművelni – nyomorúságos idő volt ez. És ebben sokan hátránnyal indultak. Akiknek nem volt a fejük felett fedél, nem volt legalább egy kicsike földjük, amelyen a legszükségesebb élelmet megtermelhették volna, reménytelen helyzetben voltak. Órájuk hívja fel a szerencsésebbek figyelmét a próféta.

felelősségre a mennyben, hanem arról, hogy a koldus Lázár ott ült a gazdag küszöbe előtt. A gazdag mindennap látta, és mindennap átnézett rajta. Nem kell, nem is tudjuk a világot megmenteni. Elgondolkoztató viszont a *Talmudnak*, a zsidóság bölcsességgyűjteményének a mondása: „Aki megment egy életet, egy egész világot ment meg.”

Ma az európai keresztények számára megkerülhetetlen egy súlyos kérdés: mi legyen a minket elárasztó menekültekkel? Akik között ott vannak a beilleszked-

lettünk élnek, akik a mi tevéleges segítségünkre szorulnak. Arra a Lázárra, aki a mi küszöbünkön ül, akivel naponta találkozunk, és elmegyünk mellette.

Fontos dolog, hogy keresztényként társadalmi, politikai téren is elmondjuk Isten üzenetét. De éppen attól vagyunk Isten gyermekei, hogy a magunk privát szférájában is követjük Isten szavát. Aki ugyanis nem segíti a mellette lévő rászorulókat, annak a szava nem hiteles, ha a világ nagy ínségeivel kapcsolatban emeli fel hangját.

Johan Ludvig Runeberg finn költő egyik verse sokszor jut eszembe, amikor a segítő felebaráti szeretetről van szó. A címe: *Paavo gazda*. Finnország északi vidékén, nehéz körülmények között tengeti életét a gazda és családja. Hol a fagy, hol a tavaszi olvadás, hol jégverés pusztítja el a vetést. Paavo felesége a kevéske lisztbe fakérget kever, hogy elegendő kenyérük legyen. „Megpróbál, de el nem hágy az Isten” – mondja mégis a gazda évről évre. Aztán egyszer minden jóra fordul. Nem volt fagy, nem volt árvíz, nem volt jégverés, aratásra vár a rozs. Akkor a feleség így szól:

*„Paavo, Paavo, kapj sarlóra vígan,
felvirradtunk boldogabb napokra,
sutba dobjuk most már a fakérget,
s étünk tiszta rozsból sült kenyér lesz.”
Paavo, kézen fogva asszonyát, szólta:
„Asszony, asszony, elbuknánk a próbán,
éhező testvért ha cserben hagynánk:
Felerész kérget süss a kenyérbe:
elfagyott a szomszédunk vetése!”*

Hitünk és szeretetünk próbája, mennyire vesszük komolyan havi igénket. Szívvvel és értelemmel. Igen, vannak helyzetek, amikor nehéz helyes megoldást találni. De a felelősség alól nem bújhatunk ki.

*Mert aki felebarátjával
Szerető szívvvel jót tesz itt,
Mintha tenné a menny Urával,
Jézusunk arra úgy tekint.
Csak az neki igaz híve,
Kinek van irgalmas szíve.*

(EÉ 447,3)

■ BALICZA IVÁN

*Oszd meg kenyeredet az éhezővel,
vidd be házádba a szegény bujdosókat,
ha meztelen embert látsz, ruházd fel,
és ne zárkózz el testvéred elől! (Ézs 58,7)*

Társadalmi, gazdasági egyenlőtlenségek mindig is voltak. Ma is vannak. Ezért ma is hangzik a felhívás: *„Oszd meg a kenyeredet az éhezővel...”* A szegényekről, elesettekről, szükségét szenvedőkről való gondoskodásnak az alapvető emberi magatartáshoz kell(ene) tartoznia. Embertársunk segítése a bajban magától értődő.

Vagy mégsem? Mégsem! A bűn torzító ereje ott munkálkodik bennünk, és eltakarja szemünket, hogy ne lássuk mások ínségét, hogy csak a saját érdekeinket nézzük. Ámítja lelkiismeretünket, hogy áldozathibáztatókként mondjuk: „Ők is boldogulhatnának, ha akarnának.” Kifogásokat hozunk: „Miért éppen nekem kellene törődnöm vele?” Áthárítjuk a felelősséget: „Törődjön vele más vagy éppen a társadalom, én úgysem tudok minden rászorulóval segíteni.”

De ki mondta, hogy nekem kell mindenkin segíteni? Ézsaiás prófétán keresztül Isten csak azt mondja, hogy „akit látsz”. Nem kéri, nem követeli, nem adja parancsba, hogy mindenkit segítsünk. Csak azt az egyet-kettőt, „akit látsz”. De azt igen! A gazdag és Lázár példázatában Jézus nem arról beszél, hogy a gazdagot minden szegény koldus miatt vonják majd

ni nem akarók, a terroristák is. Akik nem illeszkednek be, lerombolják a keresztény kultúrát, elpusztítják Európát. Szép a befogadás, a „willkommen” hozzáállás, de idealista, és több terrortámadás során kiderült már a tarthatatlansága. Vannak, akik azt mondják: „Keresztény vagyok, de hülye nem” – nincs ezeknek is igazuk?

Nehéz kérdés. Különösen, ha figyelmeztetjük magunkat, hogy a világ nem fekete-fehér. Ezért nem mondhatjuk általánosságban, hogy minden migráns terrorista. Mint ahogyan azt sem mondhatjuk általánosságban, hogy minden keresztény Grál-lovag. Egyszerű a fürdővízzel együtt a gyereket is kiönteni, de arra kellene megoldást találni, hogy a kettőt elválasszuk egymástól. Védelmetni kultúránkat, társadalmunkat, hitünket, józanul, határozottan, de gyűlölködés nélkül.

Oszd meg a kenyered – ehhez szív, de értelem is kell. Szív, amely látja a szükségét szenvedőt. És értelem, amely különbséget tud tenni jó és rossz között, el tudja választani a feketét a fehértől. Csak miközben – jogosan persze – ezen gondolkodunk, havi igénkkel Ézsaiás próféta a közvetlen környezetünkre irányítja figyelmünket. Azokra, akik velünk, mel-

Fókuszban a népszámlálás

Közgyűlés az Északi Egyházkerületben

Rendkívüli formában találkoztak november 13-án az Északi Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének tagjai. Tavasszal, a járvány kezdetén nem tudták megtartani az együttlétet; ennek az őszinek az eredeti helyszíne Salgótarján lett volna, hogy ezzel is támogassák az új kezdetet átélő gyülekezetet, ám ezúttal az online térbe kellett áthelyezni a testvéri alkalmat. Nyitóáhítatában dr. Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes különböző bibliai szakaszokon vezette végig a résztvevőket. A víz metaforájának jelentését kibontva mutatott rá „az élet vizének” fontosságára.

A határozatképesnek bizonyult online közgyűlés levezető elnöke Fábri György egyházkerületi felügyelő volt, aki – a köszöntések után – személyi változásokról adott rövid tájékoztatást. Október 15-től Heinczinger Orsolya – aki egyébként a budavári gyülekezet felügyelője – irodavezetőként csatlakozott a püspöki hivatal munkatársaihoz. (Fabiny Tamás püspök hozzátette, hogy a korábbi irodavezető más szakmai elhívásra válaszolva váltott munkahelyet.)

További személyi változás a hivatal életében, hogy – az egyházban eltöltött közel tíz év után – Pap Kinga Marjatta eddigi tanácsos a Szabó Ervin Könyvtár zenei osztályán folytatja munkáját, januártól pedig új gondnoki pár áll szolgálatba Somogyi András és Németh Brigitta személyében. Fábri György ezúton is megköszönte a távozó munkatársak munkáját, és sok sikert, áldást kívánt további életükre.

A személyi változások ismertetése után az egyházmegyék küldöttei adtak rövid tájékoztatást a járványhelyzettel kapcsolatos kihívásokról és gyakorlatokról.

Első napirendi pontként a püspöki és a felügyelői jelentést fogadta el a közgyűlés. Fabiny Tamás ApCsel 2,42 alapján az apostoli tanítás, a közösség megélése, az úrvacsora jelentősége, valamint az imádság köré építette jelentését.

Az egyházkerületi felügyelő az „utolsó békeévként” értékelte 2019-et, mivel már jelentésének készítésekor, az eszterdő elején érezhető volt a járvány hatása életünkre. Fábri György felidézte a múlt évi találkozásokat, külön megköszönve a ceglédi gyülekezetnek a *Találkozó Vele* címmel szervezett egyházkerületi nap megszervezésében és lebonyolításában végzett munkáját. Köszönetet mondott azoknak is, akik részt vettek a kormányhatalommal kötött megállapodás előkészítésében, valamint megfogalmazta reményét a gyülekezetplántálás folytatásával kapcsolatban. (Mind a püspöki, mind a felügyelői jelentés megjelent az egyházkerület éves kiadványában, az aktuális *Kerületi Krónikában* is.)

A következő napirendi pont az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-

hallgatóinak lelkipásztorolása volt. A püspök hangsúlyozta, hogy az egyetemi munka az egyházba beágyazva kell, hogy működjön. Idén teológus-lelkész szakra az Északi Egyházkerületből nem jelentkezett hallgató. Csökken az ordinációk száma, a korfa öregszik, ezért az utánpótlás kérdését a közgyűlés tavasszal részleteiben is tárgyalni fogja.

Harmadik napirendi pontként a testület a Magyarországi Evangélikus Egyház és Magyarország kormánya között megkötött megállapodást tárgyalta. Az elnökség ismertette az országos, illetőleg a kerületi vonatkozású projekteket, kitérve a *Magyar falu program* és a *Modern városok program* kerületi fejlesztéseire is. Ezt követően Heinczinger Orsolya számolt be az egyházkerület gazdasági, anyagi helyzetéről.

A járványhelyzettel összefüggésben Fabiny Tamás tett említést a legújabb pásztorlevél tartalmáról és a Magyarországi Evangélikus Egyház által kiírt informatikai pályázatról, majd Fábri György tartott részletes prezentációt a jövő évi népszámlálás stratégiai és kommunikációs vonatkozásairól.

A közgyűlés végén a levezető elnök reményét fejezte ki, hogy tavasszal már személyesen találkozhatnak a testület tagjai. Az online alkalom zárásaként az egyházkerület lelkészi vezetője mondott áldást a résztvevőkre.

■ CSÜRY CSABA

Forrás: Evangelikus.hu

Sikeres északi vizsgázók

Parókusi alkalmassági vizsga volt november 25-én az Északi Evangélikus Egyházkerületben. Gombkötő Beáta egyetemi lelkész és Kiss Máté beosztott lelkész egyaránt sikeresen teljesítette a feladatokat, így immár parókus lelkésszé választhatók.

Gombkötő Beáta alkalmasságát dr. Fabiny Tamás püspök, Keczkó Pál esperes, dr. Gáncs Tamás lelkész és Szepesfalvy Ákos felügyelő, Kiss Máté felkészültségét pedig dr. Fabiny Tamás püspök, dr. Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes, Buday Barnabás esperes és Boros Csaba felügyelő vizsgálta. A vizsgát a járványügyi előírásokat szem előtt tartva online formában tartották meg.

Az írásbeli feladatok kiértékelése után a vizsgázók teológiai kérdésekre reflektáltak, majd a szóbeli vizsga tételei közül az építkezés, az országos iroda, a pénzügyi szabályzat és az ökumenikus imahét témakörében adtak számot ismereteikről.

■ – CSÜRY –

Világos egyházi alapok kellenek

Megtartotta őszi közgyűlését a Déli Egyházkerület

Sikeres online közgyűlést tartott november 13-án a Déli Egyházkerület. Bár még egy héttel a tervezett időpont előtt is úgy tűnt, hogy az elhalasztott tavaszi közgyűlés után az őszi alkalmat sikerül a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának kápolnájában megrendezni, a járványhelyzet miatt újra bevezetett szigorítások ismét közbeszóltak, így a meghívott közgyűlési tagok – esperesek, felügyelők, lelkesi és világi küldöttek – az online térben találkoztak.

A közgyűlést levezető Font Sándor egyházkerületi felügyelő köszöntésével indult az alkalom, aki részletesen ismertette az ülés egyedi szabályait. Ezeket a résztvevőknek minden technikai probléma nélkül sikerült is mindvégig betartaniuk.

Kondor Péter püspök a nyitóáhitatában – ApCsel 2,42 alapján – kifejtette, milyen jó lenne eltanulni az ősgyülekezetektől, hogy milyen is legyen az életünk; nemcsak az ünnepi, istentiszteleti, hanem a hétköznapi életünk is. Hogy ma is állhatatosan foglalkozunk Isten igéjével, az úrvacsorai közösségben, közös imádságban is egymást hitét támogató közösséggé válva.

A következő napirendi pontban a jelentések meghallgatása szerepelt. A közgyűlési tagok egyhangúlag elfogadták a püspöki, a felügyelői, a missziói lelkesi jelentést, illetve a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat egyházkerületi felelősének beszámolóját.

Hozzászólásában Lázár Zsolt, a Nyugat-békési Egyházmegye esperese megköszönte Kondor Péter munkáját, azt

a támogatást, amelyet a gyülekezetek kapnak, kiemelve a járványhelyzetben hozott gyors és helyes döntések fontosságát.

Korányi András püspökhelyettes úgy fogalmazott, hogy 20. századot kutató egyháztörténészként mindig is érdekelt, miként sikerül az egyháznak méltóképp jelen lennie a közéletben. Megköszönte az egyházkerület elnökségének, hogy – példaadó módon – minden találkozóhoz, minden képviselendő ügynek van komoly egyházi programja, nagyon világos biblikus megalapozottsága.

Andorka Árpád rámutatott, hogy a népszámlálási adatok alapján tíz év alatt mintegy kilencvenezer fővel csökkent hazánkban az evangélikusok száma. Kiemelte: a jövő évi népszámláláskor az is feladatunk, hogy buzdítsuk a kérdezőbiztosokat a felekezeti hovatartozás megvallásának

ösztönzésére. Ezzel egyetértve a Kelet-békési Egyházmegye esperese, Nagy Zoltán hozzátette, hogy természetesen nem tízévente kell megszólalni és arra kérni az embereket, hogy vallják magukat evangélikusnak. Meglátása szerint a lelkesek az elmúlt tíz esztendőben is azon dolgoztak, hogy gyülekezeteik növekedhes-

senek, és megszólítani most azokat lehet, akiket az előző évek szolgálataiban sikerült elérni.

A közgyűlés következő témája a pestszentimrei gyülekezet önállóvá válása volt, amelynek folyamatát Horváth-Csintári Boglárka missziói lelkes jelentése is taglalta. A Pestszent-

lőrinci Evangélikus Egyházközség mint anyagyülekezet, valamint a Pesti Evangélikus Egyházmegye által már támogatott önállósodást most a kerületi közgyűlés is egyhangúlag elfogadta.

A fentiekén túl a résztvevők egyhangúlag megszavazták a távolléti – e-mailben zajló – szavazás és az online közgyűlések megtartására vonatkozó határozati javaslatot, majd az egyházkerület díjazottjainak névsorát, valamint a 2021. esztendőre vonatkozó kerületi munkarendet, illetőleg munkatervet.

■ HAJDÚ TIBOR

Nyugati kérelmek és „társítás”

Mivel a járványhelyzetben bevezetett korlátozások miatt nem lehetett személyes részvétellel megtartani a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület november 13-ára tervezett közgyűlését, a kerület elnöksége úgy döntött, hogy távszavazást kezdeményez a napirenden szereplő halaszthatatlan ügyekről.

A püspöki és a felügyelői jelentésnek, valamint a kerületi tisztségviselők beszámolóinak elfogadása mellett elsősorban a gyülekezetek támogatási kérelmeiről, illetve egy társulási kérdésről kellett határozatot hozni. A szükségesség

dokumentumokat e-mailben kapták kézhez a közgyűlési tagok, majd online szavazólap kitöltésével jelezhették egyetértésüket.

A jórészt egyhangúlag meghozott döntések szerint a közgyűlés támogatást ítél meg a sárbogárd-

sárszentmiklósi egyházközség, a győrújbarát-tényő-győrszemerei társult egyházközség, az ágfalvi és sopronbánfalvi társult egyházközség, a kőszegi, a szentgotthárdi egyházközség, a vanyolai, valamint a veszprémi egyházközség számára a tervezett felújítási munkákhoz. Emellett egyhangúlag jóváhagyta a Győr-Mosoni Egyházmegye Közgyűlésének határozatát, hogy Mérges és Bodonhely leánygyülekezetek – kiválva a tét-kisbaboti társult egyházközségből – a bezi-enesei egyházközség részei legyenek.

■ – AM –

Online zajlott a tapasztalatszere az esperesi tanácsban

Egyházunk esperesi kara évenként négyszer ülésezik. Ha a helyzet engedte volna a személyes jelenléttel megtartott alkalmat, az esperesek Békéscsabán találkoztak volna. A járványhelyzetre tekintettel azonban az ülést végül – idén már harmadszor – az online térbe helyezték át. A november 17-én tartott tanácskozásnak Kondor Péter püspök áhítata, valamint Fabiny Tamás elnök-püspök záróimádsága adott keretet.

A napirendnek megfelelően elsőként Fábri György északi egyházkerületi felügyelő és Zászkaliczky Anna Eszter, az országos iroda kommunikációs referense ismertette meg az espereseket a 2021-es népszámlálás evangélikus kampányával. A tény, az adatokat, amelyekből kiindult a munka, ismerjük. Ugyanakkor jó volt megismerni a kommunikációs stratégiát, valamint azt is, hogy az esperesek hogyan segíthetik ezt a munkát, és hogyan válhat ez a munka a misszió eszközévé.

Luther Mártonnak a wormszi birodalmi gyűlésen elhangzott kijelentését – „Itt állok, másként nem tehetek!” – minden evangélikus jól ismeri. Ugyanakkor egészen újszerűen jelent meg ez a határozott kiállást rejtő mondat abban a kezdeményezésben, amelyről Győri Péter Benjámin, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye esperese számolt be.

Az 1521-es birodalmi gyűlés kerek évfordulójához közeledve készült egy honlap (Ittallok.hu) azzal a céllal, hogy bárki kinyilváníthassa az aláírásával: evangélikusként ötszáz évvel később, egészen más történelmi helyzetben is kiáll azok mellett a szentírási elvek mellett, amelyekből Luther még egyházi nyomásra sem engedett.

Szarka István fejér-komáromi esperes felvetésére az esperesi tanács tagjai azt is tárgyalták, milyen hatása van a járványhelyzetnek – az újbóli templombezárások nyomán is – gyülekezeteink anyagi helyzetére.

Az ülésen az espereseken kívül jelen volt egyházunk mindhárom püspöke, valamint ezen a ponton csatlakozott Krámer György országos irodaigazgató is. Szinte gyülekezetenként változó, hogy hol mennyire volt súlyos hatással a pandémia a gyülekezetek gazdasági életére. Megnyug-

tató volt hallani az egyházvezetés elkötelezettségét a bajbakerültek megsegítését illetően, ugyanakkor felhívták a figyelmet arra is, hogy elsősorban a gyülekezetek felelőssége, hogy kiutat találjanak esetleges szorult helyzetükből.

A megjelentek – az esperesének jelenlétét ezen a tanácskozáson nélkülöző Győr-Mosoni Egyházmegye kivételével – országos képet kaphattak arról, hogy a gyülekezetek miként reagáltak a legújabb járványügyi helyzetre. Az egyházmegyék lelkészi vezetői arról is beszámoltak, hogy kik azok a szolgatársak, akikért – betegségük okán – imádkoznunk kell. A helyzetjelentésekből kitűnt, hogy miközben a lelkészek fokozottan vigyáznak híveik testi épségére, a lelki táplálékot – különböző módokon – igyekeznek továbbra is eljuttatni hozzájuk.

A zsinati tanács képviseletében Aradi András tolna-baranyai esperes adott tájékoztatást a zsinat munkájáról, ezzel ki is jelölve a következő esperesi tanácsülés témáját, amely az egyházközösség jogi fogalmának tisztázása lesz.

■ NAGY ZOLTÁN,
a Kelet-békési Egyházmegye esperese

Luther születésnapja Zalaegerszezen

Egyedül nem tudjuk megharcolni ezeket a nehéz időket, de ha arra gondolunk, hogy Isten nemzedékről nemzedékre megsegítette az övéit, akkor nem kell félnünk. Isten mellettünk áll, vele biztonságban vagyunk, ahogy Luther Márton számára is ő volt a biztos menedék.

FOTÓ: PEZZETTA UMBERTO

Ezeket a gondolatokat Zsugyel Kornél evangélikus lelkész fogalmazta meg november 10-én este, amikor a zalai megyeszékhelyen megemlékeztek Luther Márton születésének ötszázharminchetedik évfordulójáról.

Luther azt vallotta: a zene fenséges ajándéka Istennek, és közel áll a teológiához, Isten teremtménye, s minden művészetet, különösen a zenét annak a szolgálatában szeretné látni, aki azt teremtette és nekünk adta. Ennek jegyében a zalaegerszegi megemlékezés orgonahangversennyel kezdődött. Ecsedi Zsuzsa egyházenész előadásában tizenhét mű csendült fel az evangélikus templomban. Ezután megkoszorúzták Luther Márton szobrát, amely 2017-ben, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készült el.

A járványügyi szigorítások kapcsán Zsugyel Kornél elmondta: a hívek jelenléte nélkül tartandó istentiszteleteket előzetesen rögzítik, és azokat a városi televízió vásárnaponként – az istentiszteleti alkalmak hagyományos időpontjában – vállalta sugározni délelőtt kilenc órától.

Forrás: Arany Gábor / Zaol.hu

Templom és iskola répcelaki ünnepe

A SZERZŐ FELVÉTELE

Templomuk felszentelésének százötvenedik évfordulója alkalmából a répcelaki evangélikusok az 1786 és 1948 között működő népiskolájuknak is emléket állítottak. Az épület egykori telkén, a mai Radó Kálmán téren kapott helyet a Veres Gábor szobrászművész által alkotott makett, amelyet november 15-én az istentisztelet után lepleztek le. A járványhelyzet miatt az ünnepségbe a gyülekezet elsősorban a városi televízió közvetítésének jóvoltából kapcsolódhatott be.

A répcelaki evangélikus templomot 1870. november 13-án Karsay Sándor püspök szentelte fel. Az évfordulóhoz közeli ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati

(Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Baranyay Bence, a Répcelak–Csánigi Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze működött közre.

„Fontos felfedeznünk, hogy az épületek, tárgyak igazából csak eszközök: helyet adnak annak, akinek a közelségében az ember megtalálhatja a békességét, biztonságát a legnehezebb időkben is – hangsúlyozta Zsolt 90,1–2 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. – Aki Istennel jár, az mindenütt szeretetének biztonságában élhet.”

A százhatvankét éven keresztül működő Répcelaki Evangélikus Népiskola történetét Smidéliusz László presbiter ismertette. Kiemelte: az intézmény a település szellemi központja és – a templom felépüléséig – lelki otthona is volt. Kulturális hatásai az egész város számára fontos örökséget jelentenek.

A jubileumi hálaadó istentisztelet zárásaként Szabó József polgármester fejezte ki jókívánságait a közösségnek, majd a jelenlévők átvonultak a templommal szemben felállított emlékműhöz, amelyet a polgármesterrel közösen Szemerei János leplezett le. A püspök végül Isten áldását kérte az egykori iskola és a benne tanítók emlékezetére, akiknek neve a sziklatömbre állított maketten is olvasható.

■ ADÁMI MÁRIA

Megújult az Élő kövek temploma

Ünnepi hálaadásra gyülekeztünk össze – emlékeztette elsőként a megjelenteket a pezsztentlőrinci evangélikus templomban Győri Gábor lelkész –, hiszen megújulhatott az Élő kövek temploma. A helyi lelképásztor szavai után Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke hívta fel a figyelmet arra, hogy ne a járvány sötét árnyéka vagy a közélet – sokszor durva – megnyilvánulásai frusztrálják a gyülekezetet, hanem hálával és örömmel adja át magát a közösség Istennek. Ítélet vasárnapján a liturgiai szolgálatot Korányi András lelkész végezte, felidézve az ószövetségi Salamon királynak a jeruzsálemi templom felszentelésakor elmondott imáját.

Kondor Péter igehirdetésének alapját Máté evangéliuma 5. fejezetének 9. verse adta: „*Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak neveztetnek.*” A püspök rámutatott, milyen súlyt ad ennek az ígének a bennünket körülvevő világhelyzet, amely sokszor nyomasztja életünket.

Az egyházkerület lelkészi vezetője a november 8-i ünnepi alkalmon kiemelte: ebben a mai helyzetben talán még fon-

tosabb, hogy ismerjük, mi foglalkoztatja a mellettünk vagy akár a távolabb élőt is, hogy tudjunk érte imádkozni. Nem lehet kellőképp hangsúlyozni: az imádkozni tudó embernek nem pusztán magánügye az imádság. Át kell éreznünk, hogy országos, sőt világméretű jelentőséggel bír az imádság, hiszen Isten ennek a világnak a kormányzásába belekalkulálta imádságainkat is.

A püspök a járványhelyzet kapcsán emlékeztetett arra, hogy nemcsak a bennünket körülvevő levegő van tele bacillusokkal, vírusokkal, hanem a szellemi atmoszféra is telítve van a viszály vírusaival. Nekünk a mennyből, Isten közelségéből kell hoznunk a békességet, amikor imádkozunk, a mennyben megtalálható békességgel és harmóniával kell, hogy telítődjék az életünk, a szívünk, a gondolataink. Ezt a békességet kell bevinnünk a házukba, családjukba és társadalmunkba.

Az istentisztelet végén Győri Gábor köszönte meg Kondor Péter püspök békességét, erőt és reménységet sugárzó prédikációját, majd pedig – egyfajta kváziközgyűlés részeként – Nánási József felügyelő összegezte a templomfelújítás munkálatait.

■ H. T.

Adventi gyűjtés a 1353-as adományvonalon

Wolf Kati, a segélyszervezet önkéntese

Idén huszonötödik alkalommal indította el az Ökumenikus Segélyszervezet az országos adventi pénzádománygyűjtését, melyet sokan a „szeretet.éhség” mottóról és a mellette látható mézeskalács szívről ismernek. Az ország mára legnagyobb ünnepi összefogásává vált akciónak egyik legrégebbi hagyománya, hogy a szervezet önkéntesei már az advent előtti hetekben mézeskalács szíveket készítenek, amelyeket a gyűjtés alatt az adományozók kapnak meg köszönetként.

„Idén sok látványos figyelemfelhívó akciót el kellett engednünk, ez történt a hagyományos közös mézeskalácsszív-díszítéssel is. De a lényeg nem változott: ünnepi gyűjtésünket idén is meghirdetjük a 1353-as adományvonalon, hiszen most nagyobb szükség van rá, mint valaha – mondta el Gáncs Kristóf, az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatója. – A járvány miatt most még több család került nehéz helyzetbe, és a gazdasági következmények éppen azokat érintik leginkább, akik eleve nehéz helyzetben éltek, tartalékok nélkül. Aki segíteni szeretne, hogy az Ökumenikus Segélyszervezet ételt, otthont és esélyt adhasson a rászorulóknak, az hívja a 1353-as adományvonalat! Minden hívás és sms kétszázötven forint adományt jelent.”

Ahogy a mézeskalács-készítéshez, úgy a segítségnyújtáshoz sem kell feltétlenül kizárulniuk az adományozóknak, hiszen a 1353-as adományvonal mindenhol hívható, sőt a *Segelyszervezet.hu* oldalon a támogatásra szánt összeget is egyszerűen célba juttathatjuk.

■ MÖS

Hármas könyvbemutató

A járványhelyzet miatt zárt keretek között, egyházunk országos székházának átriumában kerülhetett sor november 15-én arra a hármaskönyvbemutatóra, amelyet a Luther Kiadó eredetileg november 8-án a Deák téri templomba tervezett. Az *Evangelikus.hu* honlapon megtekinthető kerekasztal-beszélgetésen a résztvevők a Luther Válogatott Művei című sorozat kilencedik részéről, a Konkordiakönyv sorozatzáró, az egyetemes hitvallásokat tartalmazó kötetéről, valamint a Luther végrendeletét bemutató kiadvány angol nyelvű változatáról ejtettek szót.

Az alkalom moderátora, Fabiny Tamás elnök-püspök – egyben az evangélikus reformációi bizottság elnöke – elsőként a Luther Válogatott Művei sorozat legújabb kötetét emelte le a képzeletbeli könyvespolcra. A kiadványról, amely Luthernek a Római és a Galata-levélehez fűzött magyarázatát tartalmazza, Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzorral, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorával, a sorozat és a kötet egyik szerkesztőjével beszélgetett. Az érdeklődők a könyvbe-

gélikus Egyház hitvallási iratai című sorozat 1. sorszámot viselő, nemrégiben megjelent záró kötetében nem a sajátosan evangélikus hitvallások, hanem az egész kereszténység közös iratai, az egyetemes vagy ökumenikus hitvallások olvashatók: az Apostoli, a Niceai, illetve az Athanaszioszi hitvallás. A könyvbemutatón arról is szó esett, hogy ezeknek miért alakultak ki az idők során különböző szövegváltozataik. (Interjúnk Reuss András professzorral a 30. oldalon.)

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

mutatót megtekintve többek között azt is megtudhatják, milyen viszonyok uralkodtak a 16. században a wittenbergi egyetemen, ahol a két levél magyarázata eredetileg elhangzott; hogy Luther doktor számára büntetés vagy kiváltság volt-e a wittenbergi katedra; illetve hogy melyik volt a reformátor legkedvesebb bibliai könyve.

A beszélgetés középső részében Reuss András sorozat- és kötet szerkesztő segítségével a Luther Kiadó egy másik könyvcsaládjáról esett szó. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa ugyanis évek óta szívügyének tekinti, hogy az evangélikus egyház hitvallási iratait – beleértve az ökumenikus hitvallásokat is – kötetbe rendezve vehesse bárki kézbe. A Konkordiakönyv – A Magyarországi Evan-

Végül, de nem utolsósorban az Evangélikus Országos Levéltárban őrzött eredeti Luther-végrendeletéről esett szó. A beszélgetés apropóját az adta, hogy a 2017-ben második kiadásban megjelent magyar és német változat után a közelmúltban az iratot bemutató, fotókkal gazdagon illusztrált kötet angol nyelvű változata is napvilágot látott a Luther Kiadó gondozásában.

Fabiny püspök beszélgetőpartnere ez alkalomból Ittész Gábor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense volt. Mint a kiadvány egyik szerkesztője nemcsak arról mesélt, milyen sikerek, illetve akadályok szegélyezték a Luther-irattal kapcsolatos kutatói munkáját, hanem szó esett a végrendelet olykor krimibe illő 19–20. századi sorsáról is.

■ – BZS –

Huszár Pál és Szathmáry Béla vehette át idén a Károli Gáspár-díjat

Az 1997-ben alapított elismerést minden évben olyan személyeknek ítéli oda, akik a hittudományok területén maradandót alkotva gazdagították a magyar tudományos életet, a vallásos szellemi életet, valamint kimagasló eredményeket értek el a biblikus tudományok területén. A díjat a reformáció emléknepje, október 31. alkalmából nyújtják át, többnyire két, legfeljebb három díjazott részére. Idén testvéregyházunk, a Magyarországi Református Egyház két kiválóságát érdemesítették a kitüntetésre.

Elsőként Huszár Pál vehette át a Károli Gáspár-díjat október 29-én Soltész Miklóstól, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárától. A korábbiaktól eltérően – és tekintettel a vírushelyzetre – az ünnepséget a díjazott szülővárosának gyülekezeti közösségében, a Várpalotai Református Egyházközségben tartották meg.

Huszár Pál egyetemi tanárként, műfordítóként és publikációival is gazdagította a tudományos életet, emellett 2009 óta a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnokaként és a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnökeként tevékenykedik egyházáért. A Károli Gáspár-díjjal a protestáns örökség ápolásáért, tudományos munkásságáért és az ökumenikus kapcsolatok terén folytatott tevékenységéért tüntették ki.

„Személyesen is úgy ismerem Pali bácsit, mint igazi tanácsost, istenfélő embert, aki mindenhol megtartotta hitét, és ahol csak tudta, felvállalva tovább is adta” – fogalmazott Soltész Miklós a díjátadáson. Az ünnepségen részt vett Steinbach József, a Dunántúli Reformá-

tus Egyházkerület püspöke, Kontrát Károly, a térség fideszes országgyűlési képviselője, Fürjes Zoltán egyházi és nem-

FOTÓ: ZEMPLÉN TV

zetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, valamint Campanari-Talabér Márta, Várpalota polgármestere is.

A nyolcvanadik életévében járó Huszár Pál (alsó képünkön) nagy megtisztetésnek nevezte a díjat, a vele járó pénzjutalomból pedig kétszázezer forintot felajánlott gyülekezetének a várpalotai református templom külső renoválásához.

Szathmáry Béla teológiai professzornak november 3-án a Sárospataki Református Teológiai Akadémián adta át a Károli Gáspár-díjat Soltész Miklós államtitkár. A rangos kitüntetéssel a professzor tudományos és tanári munkásságát ismerték el.

„Szathmáry Béla az állami egyházjog és a magyar református egyházjog kiemelkedő képviselője. Tudományos igényességgel megírt kompendiuma (*kompendium: rövid, kivonatolt összefoglaló kézikönyv – a szerk.*)

az állami egyházjog és a református egyházjog oktatásának alapműve. Teológiai tanárként és a magyar bírói kar országosan megbecsült tagjaként példaadóan valószínűleg meg az egyházi és a világi tudomány és szakértelem egységét. Nagy elődök után az állami egyházjog református szemléletű kutatásának új szempontokat felismerő és megismertető jeles képviselője” – méltatta a díjazottat Fürjes Zoltán.

Szathmáry Béla a köszönőbeszédében hangsúlyozta, hogy munkásságának betetőzéseként tekint a Károli-díjra, és azt nem csak saját érdemének tartja. „Ez megtisztetés nemcsak nekem, hanem Sárospataknak és ennek az intézménynek is. Ezzel a díjjal valójában nemcsak engem, hanem a teológia oktatói gárdáját is ismerték, akik nagyon sokat segítettek abban, hogy ez az oktatói pálya kiteljesedjék.”

A professzor külön megköszönte a díjat a hallgatóinak, akikről elmondta: „Értelmes kérdéseikkel segítettek abban, hogy elgondolkozzam, és még inkább a tanítás szempontjából alkalmassá tegyem ezt a munkát.”

Forrás: Reformatus.hu

FOTÓ: KALOCSAI RICHÁRD

Az erkölcs mint a költségcsökkentés eszköze

Az emberközpontú gazdaság szemlélet volt a téma a szabadegyetemen

A profit nem cél, hanem eszköz ahhoz, hogy az ember élhesse a valódi életét, illetve megvalósulhasson a közjólét. Ez volt az egyik fontos üzenete Baritz Laura domonkos nővér, közgazdász budavári evangélikus szabadegyetemen tartott előadásának november 9-én. Gondolatai arra is rávilágítottak, hogy a kölcsönösségre és a bizalomra épülő, emberközpontú gazdasággal mindenki jobban járna.

Az este házigazdája, Fabiny Tamás püspök Mt 13,26-ot idézve arról beszélt, hogy a mostani, szorongattatással terhes időben, a járvány és a gazdasági válság mélypontján, amikor munkahelyek ezrei szűnnek meg, amikor a bizonytalanság erőt vesz rajtunk, akkor is az Úrtól kell segítséget kérnünk. A posztmodern világot uralja a fogyasztás kultusza, a birtoklás elsődlegessége, holott az ember igazi természetét a létezésben kellene keresnünk.

A püspök ószövetségi példaként Ábrahámot említette, aki az Úrtól kapott ígéret nyomán indult el népének új hazát keresni. Hasonlóképpen tett Mózes is: Egyiptomból elindulva a sivatagon vezette át a zsidókat, vizet fakasztott, ette a manná, amely másnapra megromlott, s így csak az emberi lét fenntartására volt alkalmas, a felhalmozásra, vagyonként való felhasználásra nem. „A tulajdonlás helyett a létezés az elsődleges emberi lényegünk, igazodva Jézus tanításához, amely úgy szól, hogy ahol a kincsöd, ott van a szíved is” – tette hozzá Fabiny Tamás.

Baritz Laura nővér, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Morálteológia Tanszékének adjunktusa, valamint a Budapesti Corvinus Egyetem Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszékének oktatója az előadásának elején Aquinói Szent Tamást idézte, aki szerint az ember alapvetően erkölcsi lény, és elsődleges hajlama a jóra vezet. Az előadó arról beszélt, hogy az emberközpontú gazdaságot az értékek vezérlik, s ezen nem a profitot vagy más vagyoni elemeket kell érteni, hanem azokat az ember lényegéből fakadó erkölcsi, etikai értékeket, amelyeket az egyház tanítá-

sa fogalmaz meg. A főáramú gazdaságot máig meghatározó, az 1700-as években megfogalmazott angolszász politikai gazdaságtan alapvető célul tűzi ki a profit maximalizálását, az állandó növekedést és az értéksemelegességet.

FOTÓ: CSÜRY CSABA

Ezzel szemben az emberközpontú gazdaság szemlélet alapvető célként a közjó, illetve a közjólét megteremtését jelöli meg. „A manapság különösen fontos és az emberközpontú gazdaságtannal összeillő téziseket hirdető környezetvédelő mozgalmak az állandó növekedés helyett a Föld véges erőforrásaira és persze azoknak a végtelenségig hajtott kimerítésére hívják fel a figyelmet. Végül pedig az emberközpontú gazdaság szemlélet az értéksemelegesség helyett a kölcsönösségre épülő, értékalapú együttműködést hirdeti” – fejtette ki Baritz Laura.

A *Financial Times* nemzetközi üzleti napilap 2014-ben ismertetett egy közgazdászhallgatók között végzett felmérést. Kiderült, hogy az egyetemisták jelentős hányada elvárna, hogy professzorai megújítsák az egyenlőtlenség globális problémáira, valamint a ciklikusan beköszöntő gazdasági válságokra megoldást nem kínáló neoklasszikus közgazdaságtant. „Vagyis léteznek alternatív hangok-igények, olyan irányzatok, melyek a gazdaságtant az emberi test és a lélek egysége felől közelítik meg, és az

emberben nem csupán erőforrást látnak” – mondta az előadó. Az emberközpontú gazdaság szemlélet már az ókortól jelen van az emberi eszmetörténetben – fejtette ki. Arisztotelészt és Aquinói Szent Tamást idézte, majd a 15–18. század civil gazdasági mozgalmait, melyek a profit hajszolása helyett már akkor a közjólétet hirdették meg célként. A 19. században a katolikus egyházfők gazdaságpolitikai kérdéseket is érintő enciklikákban álltak ki az igazságosság és az emberi méltóság fontossága mellett, a 20. századi Német Szövetségi Köztársaságban pedig Konrad

Adenauer kancellár állami célként jelölte meg a szociális piacgazdaság megvalósítását.

Az emberközpontú gazdaság legfőbb értelme a polgárok boldogságának elősegítése, a közjó megteremtése. A boldogsághoz persze szükség van anyagi javakra, de ezek megteremtése csakis az alap lehet, semmiképpen sem a cél. „Mindenkori az embert kell előtérbe helyezni a struktúrával, vagyis az állam, a gazdaság rendszerével szemben” – jelentette ki az előadó. Vélekedése szerint a valódi természete szerint létező embert a külső motivációk, vagyis a karrierépítés, a pénz megszerzése helyett a tudás- és a szabadságvágy irányítja, a struktúra pedig nem rombolhatja le a belső motivációkat.

Az emberközpontú gazdaságban a végső meghatározó az ember, aki képes megváltoztatni a struktúrát. Az ember kiteljesedését a munka szolgálja, az ember a munka alanya, ezért amilyen az emberi értékrend, olyan lesz a gazdaság rendje is. A gazdaság működtetése során az erkölcsöt kellene előtérbe helyeznünk, mert az erre épülő kölcsönös bizalom akár költségcsökkentő tényező is lehet, hiszen ha mindenki igazodna az erkölcsi fundamentumokhoz, akkor fölöslegessé válna az üzleti együttműködésnek a túlzott és gyakran az okszerű működést is akadályozó szabályozása.

„Az emberközpontú gazdaság alapvető szabálya, hogy szükségleteink kielégítése a másik ember jóllétét is magában foglalja. Ez azt jelenti, hogy az üzleti kapcsolatok kialakítása során arra kell törekedni, hogy a kölcsönösségre építve mindkét fél nyerjen” – mutatott rá Baritz Laura, majd idézett egy régi mondatot, amely szerint a kereskedelem jósága elsősorban a kereskedő szándékaitól függ. „Már az ókori görög filozófia is azt hirdette, hogy az erkölcsi értékeknek kell meghatározniuk a gazdaság rendjét, ezért az értékek hierarchiájában a materiális javakat alulra, az erkölcsi értékeket pedig felülre helyezték. Az egyház tanítását követő keresztény ember pedig ma is csak úgy gondolkozhat, hogy életének legfőbb célja az örök élet elérése, ami kizárólag az erkölcsi javakra alapulhat” – zárta előadását Baritz Laura a budavári evangélikus szabadegyetemen.

Hogy az előadás-sorozat mikor folytatódhat, azt – tekintettel a járványhelyzetre – egyelőre nem lehet tudni.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Immár az AppStore-ban is elérhető az új funkciókkal bővült evangélikus applikáció

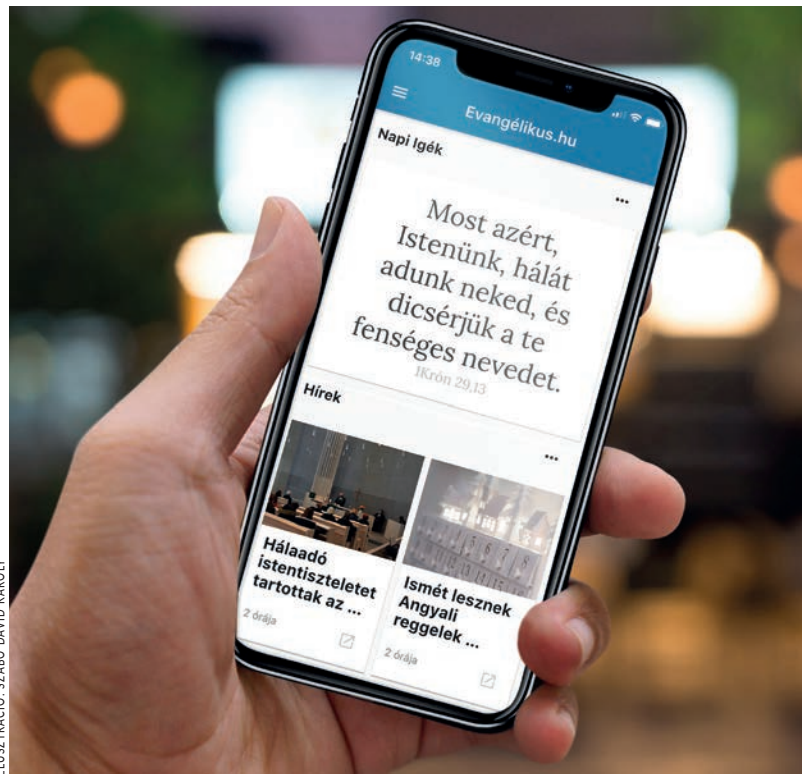
Ez év tavaszán, az „1%-os” – a személyi jövedelemadó egy százalékának felajánlására felhívó – kampány keretében készült el az Evangélikus.hu nevű applikáció, amelyet Android operációs rendszert használó mobiltelefon-készülékekre lehet letölteni a Google Play áruházból. A fejlesztés azonban nem állt meg. Időközben számos új funkcióval bővült az applikáció, amely most már Apple készülékekre is letölthető az App Store-ból.

Az alkalmazásban el lehet olvasni a bibliaolvasó *Útmutató* napi igéit a kapcsolódó olvasmányokkal együtt, rákereshetünk szűkebb és bővebb bibliai környezetükre, továbbá elolvashatjuk evangélikus lelkészek ezekhez kapcsolódó mai üzenetét: áhítatait és imádságait. Böngészhetők az *Evangélikus.hu* internetes portál oldaláról érkező aktuális cikkek rovatokra bontva, *Ajánlók* címszó alatt pedig a *KötőSzó* evangélikus közéleti blog cikkeiből és a Luther Kiadó könyvajánlataiból is ízelítőt kapunk. A *Naptárban* egyházunk aktuális eseményeit találjuk.

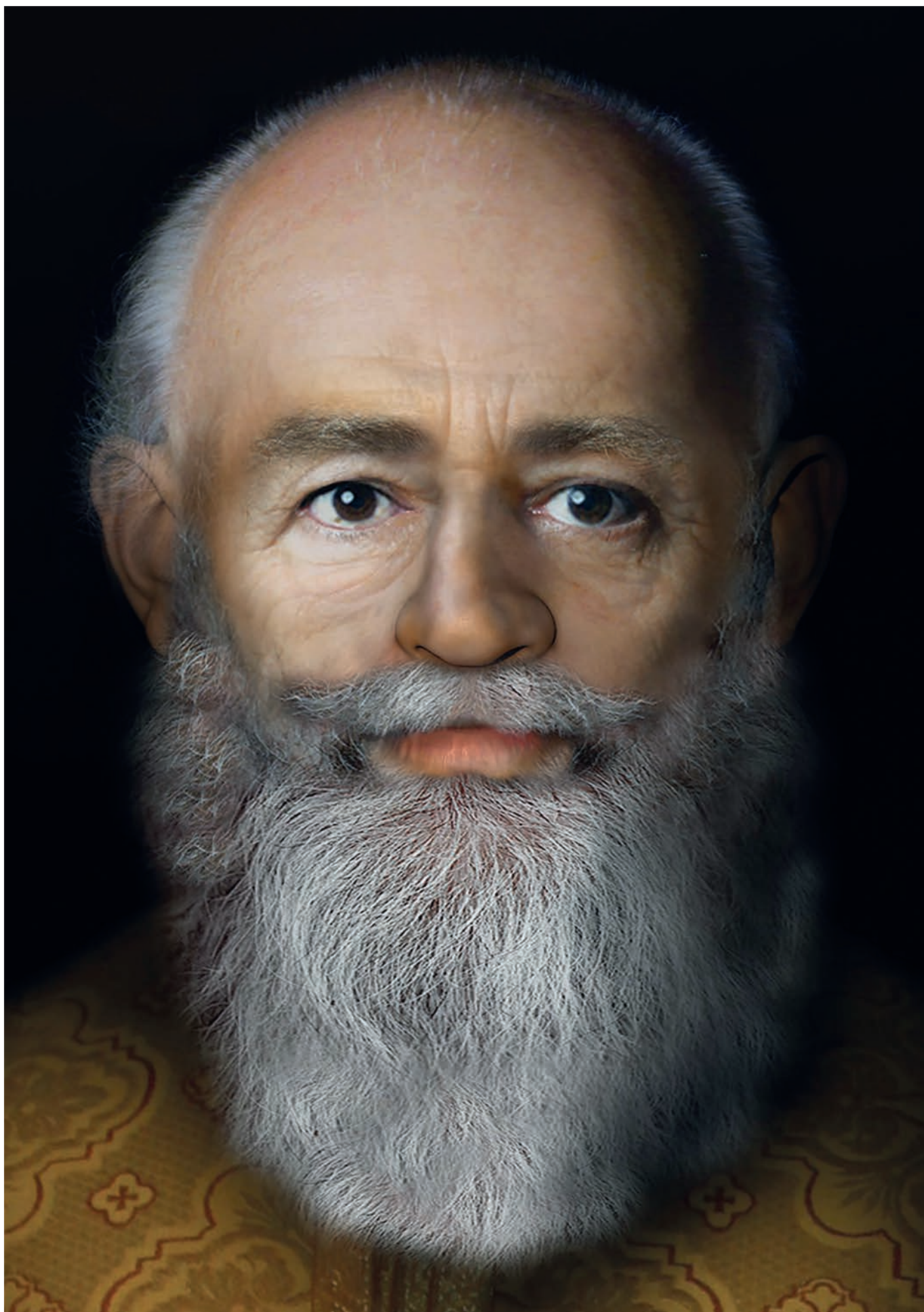
Az applikációban a digitális persely segítségével adományozni lehet gyülekezeteinknek, ami különösen most, a járványhelyzetben jelenthet nagy segítséget. (Az adó egy százalékának evangélikus alapítványok részére való felajánlásához praktikus kereső nyújt segítséget.)

Külső, letölthető applikáció formájában elérhető a Biblia, az *Evangélikus énekeskönyv* és a *Zarándokénekek* című énekgyűjtemény is. Az applikáció tartalmazza a Magyarországi Evangélikus Egyház közösségi médiafelületeit is: az egyház YouTube-csatornáját, Facebook-, Instagram- és Spotify-oldalát.

Evangélikus.hu

ILLUSZTRÁCIÓ: SZABÓ DÁVID KÁROLY

ILLUSZTRÁCIÓ: LIVERPOOLI JOHN MOORES EGYETEM, FACE LAB

Szent Miklós püspök valószínűsíthető arcképét a csontváz és történelmi adatok elemzése alapján készítették el arcrekonstrukciós rendszer és háromdimenziós interaktív technológia segítségével Liverpoolban

Eredeti Mikulás

Homoki Pál *esperes*
Bács-Kiskun Egyházmegye

Dél-Olaszországban, Bari városában jártam 2018 nyarán. Rekkenő mediterrán hőség, szikrázó nap-sütés, azúrkék tenger, hosszú, szabad tengerparti főveny, zsúfolt, lüktető város – mindezt kínálta a város. Minden olyasmit, amiért most szinte bármit megadnánk a hidegben, téiben, magányban.

Szokásom, ha külföldön járok, hogy betérek minden utamba eső nyitott templomba. Olaszországban ilyen sok van. Templomaik szinte éjjel-nappal nyitva vannak. Az óvárosban sétálgatva már messziről látszott Bari katedrálisának, a San Nicola-székesegyházának az impozáns, masszív román kori tömbje. Ismertem a legendát, olvastam az útikönyvet, a közel negyvenfokos hőségben, a tomboló nyárban valahogy mégsem sikerült tudatosítanom magamban sehogyan, hogy ez itt Szent Miklós temploma, az igazi Mikulásé, aki még véletlenül sem Lappföldön született, és valószínűleg soha életében nem látott sem rénszarvast, sem pedig szánkót.

Mint ismeretes, az igazi Mikulás ereklyéi Bari városának bazilikájában találhatóak. A San Nicola-bazilika az európai kereszténység egyik legjelentősebb egyházi építménye, jelentős búcsújáró hely. 1087-ben bari kereskedők arról értesültek, hogy a velenceiek el akarják lopni a törökországi Myrában őrzött Szent Miklós-ereklyét. Nyomban cselekedtek is, sikerült megelőzniük őket, és maguk szerezték meg Miklós püspök földi maradványait. Hazatérve az ereklyék őrzésére előbb kriptát – ezt 1089-ben szentelte fel II. Orbán pápa –, majd templomot építettek, amely 1197-ben készült el teljesen.

A Mikulás alakja mégis szerte a világon, hazánkban is, a jóságos, nagy szakállú, Finnországból érkező alakként él a köztudatban. Ő az, aki ajándékot hoz a jó gyerekeknek; időközben lettek rénszarvasai, lett szánja, lett puttonya, lettek krampuszai, és ellenállhatatlan vágyat érez minden szépen kitisztított és ablakba kitett cipő láttán, hogy megtöltse mindenféle földi jóval. A mai Mikulás gyönyörű szép, üzleti fogásoktól sem mentes, de tényleg szerethető, varázslatos képet közvetít.

Csak éppen az eredeti kép szebb. Az eredeti Miklós püspök történetei ugyanis a való életből vannak. Szerepéről, önzetlenségéről, igaz segítségnyújtásáról, állhatatoságról és őszinte, mély istenhitről tanúskodnak.

Leghíresebb legendája szerint élt Myra városában egy szegény ember, aki hozomány nélkül nem tudta férjhez adni három lányát. A püspöknek fülébe jutott a dolog, de túl szerény volt ahhoz, hogy nyíltan segítsen. Éjszaka dobott be három erszényt az apának, hogy a lányok megházasodhassanak. Innen származik az ajándékozás hagyománya.

290-ben Szent Miklós Jeruzsálembé ment zarándokútra. Vihar kerekedett, és a mellettük haladó hajónak elszábadult az orrvitorlája. A háromfős legénységéből, akik vissza akarták tenni, már kettőt a vízbe sodort a vihar. Miklós ezt látva a vízbe vetette magát, és magához ragadta a két fuldoklót, kimentette, majd az árbóchoz kötötte őket a köpenye övével. A viharba keveredett hajósok ezért vész helyzetben Szent Miklósához fohászkodtak. Számptalan más történet van még róla, amelyek mind azt mutatják meg, hogy mindig érdemes keresni az eredetét, az igazit.

2020 decemberében azt éljük át, hogy sokszorosan kényszerhelyzetben vagyunk. Nem tudjuk, milyen lesz a karácsonyunk, nem tudjuk, milyen lesz az ünnep, és kivel töltjük majd. Nem tudjuk, mikor ér véget a fenyegetettség és a bezártság. Online istentiszteletekbe kapcsolódunk be, miközben esetleg épp tisztába tesszük a gyereket, vagy talán főzünk. Közben vágyunk a gyülekezet közösségére, a közösen elmondott imádság szavaira, a templomi, közös ének hangjára. Telefonon, interneten kommunikálunk egymással, és elmondjuk, milyen jó, hogy ilyen modernek vagyunk, miközben hihetetlenül vágyunk egy baráti ölelésre vagy arra, hogy elmehecssünk végre újra színházba, moziba, élhessünk újra kulturális és társasági életet.

De ne fogjunk rá mindent a járványra. Anélkül is egyre inkább abba az irányba megy a világ, hogy mindent helyettesítsünk, felhígítsunk, utánzatok sokaságát vetjük be. De van, amit nem tudunk – és van, akit nem lehet helyettesíteni. A szeretetünk, az összetartozásunk és a Krisztushoz tartozásunk valóság. Nem pótlék, nem utánzat, nem helyettesíthető. Hozzon bármit is az idei Mikulás, legyenek bármilyenek is az ünnepeink, a középpontban az élő és megtartó Úr Jézus Krisztus fog állni. Aki maga a valóság. Ha pedig ő velünk, ki lehet ellenünk!

Keressük az eredetét, testvérek, az tart meg! ■

Értékrombolás helyett az értékteremtés mellett

Jenei József számára nem vezetett egyenes út a katedrára

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ezúttal Jenei Józsefet, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium történelem-német szakos tanárát kérdeztük az intézmény falai között gimnazistaként szerzett tapasztalatairól, és arról is beszélgettünk, miként segítheti a történelemoktatás, hogy a világban minél inkább eligazodni képes diákok hagyják el az iskolát.

– Gimnáziumi éveit e falak között töltötte. Mit jelentett önnek diákként ez az intézmény?

– Nem messze laktam a gimnáziumtól. Amikor az általános iskolából – amely azóta már a tagintézményünk – hazafelé menet láttam az épületet, arra vágytam, hogy egyszer majd én is ide járhassak. Kezdetben az épület patinája tetszett, majd egyre többet hallottam az itt folyó magas szintű képzésről. Jelentkeztem, és a hatosztályos képzésre nyertem felvételt. Eleinte túlságosan erős iskolának éreztem, de idővel leküzdöttem a kezdeti akadályokat, és mind tanulmányilag, mind a közösség szempontjából beilleszkedtem. Pedagógusszemmel tekintve némileg problémás osztály voltunk, de úgy látom, mára mindannyiunknak benőtt a feje lágya...

– Diákként mennyire volt otthonos az ön számára az iskola légköre?

– Családom révén a lutheri elvek alapján nevelkedtem, odahaza a templomba járás, a bibliaolvasás természetes volt, így az iskola evangélikus lelkisége nem hozott számomra újat. Néhány osztálytársamon láttam, hogy más környezetből érkezve szokatlan számukra a keresztény lelkiség ilyen formájú jelenléte egy oktatási intézményben. Engem az iskolának leginkább az intellektuális légköre fogott meg. Gimnazistaként is jártam a bonyhádi gyülekezetbe, az ottani ifúságba. Lelki növekedésem tekintetében a gyülekezetben megélték tettek rám nagyobb hatást.

– Úgy tudom, nem vezetett egyenes útja a pedagógiához. Miként választotta a tanári hivatást?

– Érettségi előtt nem voltam biztos abban, mi akarok lenni. Azt tudtam, hogy mi nem szeretnék: orvos, jogász vagy tanár. Sváb családban nevelkedve kisgyermek koromtól anyanyelvi szinten beszélek németül, olyannyira, hogy óvodában tanultam meg a magyar nyelvet. Ezért aztán a nyelvi irányon gondolkodtam, műfordító vagy szaktolmács akartam lenni. Az akkori oktatási rendszer kétszakosként adott lehetőséget a német szak felvételére, ezért választottam a német mellé az általam kedvelt történelmet a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Két év múlva a pedagógiát is felvettem, arra gondolva, nem baj,

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

ha kiegészítésként ezt is elvégzem. De még akkor sem jutott eszembe, hogy valaha is tanár legyek. Egyetemi éveim után egy multinacionális cégnél helyezkedtem el. Ott a németnyelvtudásomat jól tudtam kamatoztatni, de idővel kihasználnak éreztem magamat, és kiléptem. Akkor fedeztem fel, hogy olyan munkát kell keresnem, amivel nem értéket rombolok, hanem értéket teremtek. Rádöbbsentem, hogy az Úristen számomra a tanári hivatást jelölte ki. 2013 óta dolgozom itt, a Petőfi-ben, a helyemen érzem magamat. Szeretek tanítani, sőt büszkén mondom: jó dolog tanárnak lenni!

– A történelem ismerete a világban való tájékozódást, eligazodást is segíti. Mit tehet a történelemoktatás ennek érdekében?

– A történelemről való gondolkodást igyekszem a diákjaimnak megtanítani. Azt szeretném, hogy vegyenek észre összefüggéseket, amelyekből további következtetéseket tudnak majd levonni. A hetedik–nyolcadik osztályos tanulóinknál feladatomban tekintem, hogy a gimnáziumra is felkészítem őket. A történelem nemcsak tárgyi tudást jelent, hanem számos morális, etikai kérdést is érint. Ezért nem véletlen, hogy érettségi előtt kerül csak elő például a második világháború, a zsidóság meghurcoltatása vagy a kitelepítés. Ezeknél a témaköröknél a végzős diákoknak már fel lehet olyan kérdéseket tenni, amelyeket korábban nem, mert ezekre akkorra érnek meg. Természetesen akár az okorról is lehet mélyebb kérdések alapján beszélni, de látni kell, hogy pedagógusként az adott korosztálynak megfelelő kérdésekkel kell segítenünk, hogy kialakuljon a diákok világlképe.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Szeretni tanító hexaéder

Tízéves a Szívtől szívig dobókocka

Nincs az a szokatlan ötlet, amelynek megvalósításához – szelíd rámenősséggel – ne lehetne előbb-utóbb támogatókat találni, amelyet ne lehetne országgal-világgal megismertetni. A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség lelkésze, Börönte Márta például kitalált tíz évvel ezelőtt egy kockát, és ez év október 1-jén már ennek nemzetközi karrierjét ünnepelethették meg a szentmihályi lutheránus templomban. A filmbemutatóval egybekötött jubileumi együttléten kiderült, a projektté fejlesztett hexaéder sikerét ma már nemcsak magánszemélyek, de minisztériumi pályázatok és különböző egyházi, illetve civil szervezetek támogatása is táplálja.

Nem, nem téved a kedves olvasó, ha némi iróniát vél érzékelní írásom felvezetésében. Mentségemre szóljon, hogy a jubileumi rendezvényen megjelenteket köszöntő rákosszentmihályi polgármester, Kovács Péter maga is elmondta, hogy annak idején erős kételkedéssel támogatta a kockás ötletével öt elsők között felkereső Börönte Mártát. „Kishitű voltam” – ismerte el Budapest XVI. kerületének első embere. Nos, töredelmesen bevallom, én sem hittem volna, hogy némiképp reveidálnom kell a véleményemet.

A játékszabály leírásából kiderül, hogy Börönte Márta nemcsak lelkész, hanem mentálhigiénés szakember is; a Szívtől szívig dobókocka nevét Katona Erzsébet (Alitera Kft.) gyógypedagógus, önismerettréning-vezető adta. Az azonban nem világott ki számomra a leírásból, hogy a kockával, amelynek oldalain a „szeretetlenyek” meghatározásai olvashatók, mit is kell kezdeni... Néhány év múltán aztán hírért vettük, hogy az alapítvány társított hozzá egy másik, Bobó névre keresztelt „varázkockát”, valamint egy „érzelempártya-sorozatot”, megalkotva a Dobó Bobó társasjátékot, amely immár négy generációt képes – kissé tényleg játékosabban – szeretetre hangolni.

De félre az iróniával, hiszen az eredeti kocka jubileumi ünnepségre készült három (!) rövidfilm épp azt hivatott igazolni, hogy a Szívtől szívig dobókocka önmagában is kiváló segédeszköz lehet – gyermekekkel foglalkozók számára! A Börönte Márta állandó alkotótársává lett Tagai Péter trilógiájában erről tanúskodtak a nagytarcsai Szívárvány Evangélikus-Keresztény Óvoda és testvérintézménye, a

Nagyváradai Evangélikus Napközis Óvoda foglalkozásain készült felvételek, amiként az utolsóként bemutatott filmben a nagytarcsai Rozmaring néptáncsoport próbáján láttak is. Mert bár a kocka

Chapman is „jóváhagyta” az öt szeretetlenyelv illetően kiegészítését, fejet hajtunk a lelkészno kreativitása előtt.

A Szívtől szívig dobókocka egyébiránt a Fokolare lelkeségi mozgalom alapítója, néhai Chiara Lubich – katolikus körökben mindmáig kapható – szeretetkockájának újragondolása. Annak oldalain az evangéliumi szeretet egy-egy jellemzője olvasható, azzal a használati utasítással, hogy „dobj vele egyet reggel, és éld meg a napodat a dobott gondolat jegyében”. Az angol, finn, német és spanyol fordításoknak köszönhetően ma már szintén öt földrészen gurításra kész Szívtől szívig

FOTÓ: BÖRÖNTE MÁRTA ARCHIVUMÁBÓL

használatának továbbra sincs kidolgozott szabálya, egy-egy „kidobott” fogalom apropóján – avatott pedagógusok – játékosabbnál játékosabb módon vezethetik rá a kicsinyeket a szeretet megtapasztalásának és kinyilvánításának elementáris fontosságára, szeretetszükségletünk sokoldalúságára. „Hatoldalúságára” mindenképp.

Gary Chapman amerikai lelkész-író 1992-ben csak öt szeretetlenyelvet alkotott (úgy mint: *elismerő szavak, minőségi idő, ajándékozás, szívesség, testi érintés*). Börönte Márta azonban rátalált azoknak a gondolatára, akik szerint „legelső szeretetlenyelvünk” a *csend*, így hatodikként ez került a Lóránt Mónika által megtervezett kocka különböző színű oldalainak egyikére. Miután 2017-ben tett magyarországi látogatása alkalmával maga Gary

dobókockát ugyanígy lehet használni, állítja a már említett „játékleírás”.

Attól tartok, efféle egész napos „szeretefeladatban” azonban csak a gyermeki lélek képes felfedezni játékoságot. Igaz, valaki mintha arra figyelmeztetett volna minket, felnőtteket, hogy „*ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába*” (Mt 18,3).

■ T. PINTÉR KÁROLY

A jubileumi ünnepségen bemutatott *Varázkocka* filmtrilógia létrejöttét támogatta a Miniszterelnökség, a Nemzeti Együttműködési Alap, illetve a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.; segítette továbbá a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete és a Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat. (A filmeknek már készül az angol változata.)

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Tisztelt Olvasónk, Előfizetők!

2020 sajátos év volt a Luther Kiadó életében is. Megtanultuk, hogy nemcsak az imában, de az olvasásban is együtt lehetünk: még többször vettük kezünkbe a Bibliát, Luther Márton lélekerősítő, olykor megnevettető írásait, s számos alkalommal merítettünk erőt abból, hogy tudhattuk: egyházunk gyülekezeteiben nem „áll meg” az evangélikus élet, jöttek a tudósítások lelkészeink kitartó munkájáról, találékonyságáról, amelynek az új helyzetben tanújelét adták.

Lelki táplálék volt értesülni számos örömteli hírről is, a Budakeszin zajló templomépítésről éppúgy, mint templomok, egyházi épületek megújulásáról. Csak néhány példa: felújítás zajlott a budapesti templomban és Potyondon, folytatódik Pápán; felújították a gyülekezeti házat Rábaszentandrásán, Barlahidán, ifjúsági házat avathattak Bakonycsernyén; Bócsán evangélikus családi bölcsőde nyílt, bővült a celldömölki óvoda. Beszámolhatunk a járványhelyzetben még látványosabban megmutatkozó evangélikus jelenlétről; arról, hogy májusban püspökeink és lelkészeink „tanították móresre” a virtuális focipályán a Barcelona és a Juventus játékosait; hogy elindult az evangélikus app-

likáció... Elkészült egy evangélikus identitást erősítő, egyházunkat a kívülről is megismertetni szándékozó kiadvány is *Mi, evangélikusok* címmel az Evangélikus Információs Szolgálatnál.

Nem tudjuk, mit tartogat 2021, de az év igéje feladatra szólít mindnyájunkat: Jézus Krisztus mondja: „*Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!*” (Lk 6,36) Ennél kevesebbet az úrvacsora, a népszámlálás és a reménység évében nem vállalhat egy keresztény sem. Ezt szem előtt tartva készítjük lapjainkat, könyveinket, igyekezve eleget tenni a krisztusi misszióra való elhívásnak a magunk eszközeivel. Ennek jegyében ajánlom szeretettel idén is olvasóink figyelmébe az előfizetési lehetőségeket.

Az *Evangélikus Élet* jövőre is a megszokott áron érhető el mind nyomtatott, mind digitális formában. Ugyan folyamatosan emelkednek a nyomdai költségek, a papírár, és ez az év – a személyes találkozások elmaradása miatt – a kiadónak is nagy kiesést jelent, mégis úgy gondoljuk, feladatunk, hogy minél elérhetőbb legyen magazinunk. Egyetlen újítást kellett bevezetnünk, amelyről előzetesen megkérdeztük olvasóinkat – ezúton is köszönjük a válaszadók leveleit –: a magazin oldalszámcsökkenéssel indítja a jövő évet. Azon fogunk dolgozni, hogy olvasóink ne érezzék ezt tartalmi csökkenésnek, sőt még fokozottabban a minőségi, kedvelt írások és témák kerüljenek nyomtatásba.

A *Lelkipásztor* evangélikus lelkész szakfolyóirat idén nemcsak tartalmi megújuláson ment át – hiszen kiegészült a valláspedagógiai rovattal –, hanem elindult a honlapja is (*Lelkipasztor.lutheran.hu*). A nyomtatott lap ára változatlan marad 2021-ben is, míg a digitális lap esetén kedvezményesebb árat vezetünk be!

A *Credo* evangélikus folyóirat esetén is maradunk a 2020-as áraknál, s az újság jövőre megújult formában kerül olvasóink elé. Mindhárom lapunkkal igyekszünk megfelelni olvasóink igényeinek s egyre többekhez eljutni, miközben mutatjuk: evangélikusok vagyunk. E három lap, bár más-más időpontban indult, alapvetően meghatározza egyházunk kiadójának feladatát is: a hitélethez nélkülözhetetlen lelkiségi táplálék, a kurrens tudományos szakteológiai irodalom és az ismeretterjesztés nyújtása széles perspektíván, minőségi módon – evangélikus identitásunkat erősítve.

Az *Evangélikus Élet*, a *Lelkipásztor* és a *Credo* digitálisan a Luther Kiadó webáruházában (*Bolt.lutherkiado.hu*) fizethető elő a *Folyóiratok/Digitális* menüpont alatt. A lapok előfizetési díjai a táblázatban olvashatók.

Árak, előfizetési díjak 2021-ben		egy évre	fél évre	negyed- évre	egy példány
Evangélikus Élet	nyomtatott	15 600 Ft	7 800 Ft	3 900 Ft	600 Ft
	digitális	7 800 Ft	3 900 Ft	1 950 Ft	450 Ft
Lelkipásztor	nyomtatott	12 000 Ft	7 900 Ft	-	1 000 Ft
	digitális	7 900 Ft	3 950 Ft	-	700 Ft
Credo	nyomtatott	3 600 Ft	-	-	1 800 Ft
	digitális	1 800 Ft	-	-	900 Ft

A Luther Kiadó könyvesboltjának adventi nyitvatartása. December 23-ig várjuk vásárlóinkat hétfőtől péntekig 8 és 17 óra között; december 5-én és 12-én, szombaton 9 és 14 óra között; december 23-án, szerdán 8 és 14 óra között. December 24-től a bolt zárva tart. Nyitás 2021. január 18-án, hétfőn.

Előfizetői támogatói akció. Ahogyan a korábbi években is tettük, most is szeretnénk támogatni azokat az olvasóinkat, akik anyagi okokból nem tudnak megrendelni az *Evangelikus Élet* magazint. Ezért kérjük Önöket, ha módjukban áll, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz. Ha segíteni tudnak, kérjük, a csekken, illetve az átutaláskor a saját előfizetési díjukon felül az erre szánt összeget is fizessék be, és a „Közlemény” rovatba írják be, hogy „előfizetői támogatás”, valamint annak pontos összegét. Várjuk továbbá azoknak az előfizetőinknek a jelentkezését is, akik anyagi lehetőségeik miatt kényszerülnének a magazin lemondására, mert nekik a továbbiakban is segítséget tudunk nyújtani. A tavaly meghirdetett támogatói akciónk keretében 92 055 forint gyűlt össze. Ezúton is köszönjük mindazoknak, akik segítettek.

Azon előfizetőink között, akiknek 2021. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes *Evangelikus Élet*-előfizetésük van, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésmentesen tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, egy előre egyeztetett időpontban.

Tisztelt olvasónk, előfizetőnk! Ha a nyomtatott lapok előfizetésével kapcsolatban bármilyen kérdése van, forduljon bizalommal munkatársunkhoz, Nyitrai Eleonórához az 1/317-5478-as vagy a 20/824-5518-as telefonszámon, illetve a kiado@lutheran.hu e-mail-címen. A határon túli előfizetésekkel kapcsolatban szintén ezeken az elérhetőségeken szíveskedjenek érdeklődni.

Munkatársaim nevében is békés adventi heteket, örömteli karácsonyi ünnepet és Isten áldásaiban gazdag új esztendőt kívánok minden tisztelt olvasónknak és előfizetőnknek!

■ ANTAL BÁLINT,
a Luther Kiadó igazgatója

Buddha az adventi koszorún

Vadászoknak prémből, fázósoknak kötött pulóverből, erdészeknek fakorongokból. Kislányoknak unikornissal vagy egér-királykisasszonnyal, kisfiúknak versenyautóval, ezoterikusoknak angyallal. A gyertya lehet manó, sün vagy éppen kávéscsésze alakú. A variációk száma megszámlálhatatlan, az emberi kreativitás határtalan, ha ma az üzletekben kapható vagy az internetes kézműves oldalak segítségével otthon, saját kezűleg elkészíthető adventi koszorúk alapanyagát és dekorációit vesszük sorra.

Kedvencem a Buddha-szoborral díszített adventi koszorú. Sajnos személyesen nem láthattam, mert már elfogyott abban az ajándékoltban, ahova a múltkoriban betértem. Az eladó büszkén mesélte, hogy a tavalyi esztendőben is közel tízet adtak el belőle, alig győzték a megrendeléseket teljesíteni.

Először azt hittem, nem jól hallok, mégsem akartam ajtóstul rontani a házba, mert nem tudhattam, milyen a háttérre a velem szemben álló, ránézésre a húszas éveiben járó eladónőnek. Lehet, hogy még soha senki nem mondta el neki, mire való az adventi koszorú, és ennek fényében nem is tudhatja, hogy ha valaminek, hát Buddhának semmi keresnivalója nincs a

Megváltó születésére felkészítő négyhetes időszak szimbólumán.

Azonban tévedtem. Koszorúkészítő beszélgetőpartnerem pontosan ismerete az adventi koszorú jelentését, hiszen – mint bevallotta – annak idején ő maga is járt hittanórára. Sőt bár számára nem sok jelentősége van ennek az egésznek, neki is minden évben van egy, amelynek gyertyáit hétről hétre meggyújtja, mert olyan hangulatos tőle a szoba...

– Akkor mégis hogy kerül Buddha a koszorúra? – kérdeztem elkerekedett szemmel.

– Hát a fengsuj szerint a Buddha-szobor pozitív energiát hoz a lakásba, és ez sokak számára fontos – felelte. (A fengsuj – „divatosabb” helyesírással Feng shuiként is látjuk – a térrendezés kínai eredetű gyakorlata; e szerint a tárgyak „energiát” hordozhatnak, „pozitívat” vagy „negatívát” egyaránt. – A szerk.)

Ezt hallva megint szembesülhettem a határtalansággal és a gyökértelenséggel. Azzal, hogy napjainkban sok ember fejében számtalan esetben határtalanul és háttértelenül mosódnak egybe vallási szokások, egyházi jelképek, ettől pedig olyanokká válnak, mint az az ördögsekérnek nevezett gyökértelen növény, amely a szélben ide-oda gurul.

Szeretem az adventi koszorúkat. Legfőképpen azokat, amelyeken nem sok minden tereli el a figyelmem a lényegre jelentő négy gyertyáról:

Szép Hajnalcillag, Jézus, ragyogj fel!

Teljék meg szívünk tiszta fényeddel!

Ádventi csendben téged várunk.

Jöjj, Urunk Jézus, maradj nálunk!

(EÉ 148,1)

■ – BODAZS –

Ádventi szerenád

(2Kor 1,20–22)

Hét, hét, hét. 2007. hetedik hónap, hetedik nap. És egy eljegyzés. Csak a nagy Ő meg én. Csak a szerelem és csak a szerenád. Néhány dal a régiékből egy szál gitárral, és egy új dal. Amolyan leánykérő. Utána a kérdés: „Hozzám jössz feleségül, kedves?” És a válasz: „Igen, igen, igen.” És utána szavakkal le nem írható érzésfoszlányok, kék madár. Boldogságmorzsák szertesztét.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: KEVIN LANCEPLAINE / UNSPLASH.COM

Valahogy így történt az a bizonyos szerenádos eljegyzés Debrecenben 2007 nyarán. Mivel a hetes szent szám így együtt csak majd száz év múlva lesz legközelebb, úgy döntöttem, nem akarok én még száz évet várni a házassággal, így annak előszobájába, az eljegyzés szobájába érkeztem. És nagyon örülök, hogy akkor és ott megérkezhettem, mert az eljegyzés az élet egyik legszebb és legszentebb pillanata. Benne van életünk esszenciája: várakozás és megérkezés, ígéret és beteljesülés, múlt, jelen és jövő. Álmodok és tervek, álmodozások és ébredések, bizalomjáték és perspektivikus látásmód. Elengedése annak, ami már lezárult és egy új, immáron közös élet lehetősége.

Az eljegyzés, amely, tudom, alapvetően jogi aktus – Pál is így használja (teológiai színezettel persze) –, számomra, számunkra nem elsősorban jogi, sokkal inkább egzisztenciális kérdés volt, mégpedig a szó eredeti filozófiai értelmében. Az eljegyzés ugyanis perspektívát jelent: van perspektívája a kapcsolatnak, két ember szerelmének, két ember egymásra mondott ígenének.

Ádventi telitalálat páli ígénk. Mert benne az eljegyzés képe, szimbóluma nagyon pontosan rámutat arra, milyen is az Isten. Nem beszél mellé, nem ígéret felelőtlenül, nem távkapcsolatban vagy néhány hetes „járásban” gondolkozik az emberrel kapcsolatban. Isten annyira szereti az embert, hogy őszintén bevállalja: ember, a jegyesem vagy, komolyak a szándékaim, a múltaddal, jeleneddal, jövőddel együtt enyém vagy. Ahogyan Ézsaiás fogalmaz: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.*” (Ézs 43,1) Eljegyeztelek, enyém vagy.

Jól ismert a bibliai könyvekben Isten és a nép közötti kapcsolatot a szerelem mozzanataival leírni. Nem idegen ez sem az Ószövetségtől, sem az Újszövetségtől. De gondolhatunk itt későbbi korok istenes verseire, dalszövegeire is. Persze sokszor nagyon nehezen megfogalmazható kapcsolatról van szó, ezt átéljük mindannyian. Egyszer rajongó, máskor csalódott, olykor érzelmekkel teli és kiszámíthatatlannak tűnő, és van, hogy racionális és kiszámítható. És minden pontatlansággal együtt az eljegyzés pillanatával sokszor körülírható maga az elköteleződés, amelyben nemcsak Isten mint kezdeményező döntése, de az ember válasza is releváns.

Nem arról van szó, hogy Isten eljegyez engem, akár akarom, akár nem, hanem arról, hogy nagyon komolyan veszi, hogy van-e bizalmam igent mondani rá úgy, ahogy ő mondott igent rám, mégpedig magában az ádventi Érkezőben, Jézus Krisztusban. Ahogyan Pál fogalmaz: „...*valahány ígérete van Istennek, azokra őbenne van az ígen, és ezért általa van az ámen is, az Isten dicsőségére általunk.*” Ez pedig azt a fantasztikus ádventi evangéliumot, örömhírt tárja elénk, hogy Isten és az ember kapcsolatának van perspektívája Krisztusban. Mert ő, a várva várt Messiás ennek a misztikusnak ható eljegyzésnek az igene és ámene.

Ő, akire annyira vártunk. Ő, aki az ádventi várakozásunk ígérete. Ő, aki egyszer és mindenkorra perspektívát adott az Isten-ember kapcsolatnak. Ő, aki megszületett. Ő, akire az egész világnak szüksége volt, és szüksége van most is. A világnak ő kell. Az igazi Jézus. Aki szegény körülmények közé érkezik, aki csendesen érkezik, akit az akkori társadalom legalján lévő pásztorok ismernek fel, és aki a mocsokban, a sárban, az istálló bűzéiben, mindentől és mindenkitől távol érkezik meg, hogy mindenhez és mindenkihez a lehető legközelebb kerüljön.

Oda bizony. A szívünk, a lelkünk, az életünk kellős közepébe, hogy megszabadítson, felszabadítson, megmentsen mindenkit, aki hagyja. Mindenkit, aki akkor és ott – és ma és itt – képes belemenni ebbe a bizonyos szent bizalomjátékba. Ebbe a kockázatos, életet teljesen felforgató isteni eljegyzésbe.

Isten egyszer és mindenkorra eljegyezte az embert, perspektívát, örök perspektívát adva ezzel mindenkinek. Mindenkinek, aki tud, mer, akar igent és áment mondani mindarra, ami Jézusban testet öltött. Az ádventi szerenád közöttünk van. A mennyei angyalok épp beénekel.

■ GÁNC S TAMÁS

Lelkészek a konyhában

Ünnepi ételkülönlegességek

Tavaly ilyenkor a közelgő ünnep alkalmából a három püspöknét kértük arra, hogy osszák meg olvasóinkkal egy-egy olyan étel receptjét, amely rendszeresen a karácsonyi asztalra kerül náluk. Sikeresnek bizonyult összeállításunk folytatásaként ez évben lelkészeiktől gyűjtött receptekkel igyekszünk a konyhában otthonosan mozgó olvasóink kedvében járni. E lapszámunkban Gerlai Pál, a Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség, valamint Zahorecz Pál Márk, a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközség lelkésze a séf.

Gerlai Pál süteményei

Őszösvetség és Újszösvetség a karácsonyi desszertekben. A tokaj-hegyaljai ízelet és a középkori német hagyományokat szerettem volna összekapcsolni, két süteményben megjelenítve: az Őszösvetséget a flódniban, az Újszösvetséget a drezdai kalácsban vagy *Christstollenben*. Az előbbihez Bodrogi „Fűszeres” Eszter, az utóbbihoz Lajos Mari receptjét használtam fel – néhány változtatással.

A két süteményt nem könnyű egyszerre elkészíteni. Talán annyi egyszerűsítés lehetséges, hogy míg a stollen tésztája megkel, addig a flódní részei előkészülnek, majd amíg azok pihennek, addig a stollen készre sül, a következő nap pedig megsül az ötletős flódní. Ahogy Krisztus is megelőzi a keresztény hit szerint a *Tórá*t. („...mielőtt Ábrahám lett volna, én vagyok.” [Jn 8,58])

DREZDAI KALÁCS (CHRISTSTOLLEN)

Hozzávalók

Két stollen tésztájához:

500 g finomliszt
200 g teavaj
100 g porcukor
1 tasak vaníliacukor
vagy néhány csipet igazi vaníliaaroma
1 tojás
1 + 1,5 dl tej
50 g élesztő (vagy 2 tasak porélesztő)
1 csipet só
1-1 db bionarancs és -citrom héja
negyed kk. őrölt szerecsendió
fél kk. őrölt szegfűszeg
fél kk. őrölt fahéj

A töltelékhez:

200 g (ha lehet többféle) mazsola
1 dl barna rum vagy tokaji édes bor
75 g kicsire kockázott birsalmasajt
75-75 g kandírozott narancs- és citromhéj

60 g hámozott-aprított mandula (esetleg 200 g marcipánmassza, ez a drezdai változatnak nem része)

A befejezéshez:

100 g vaj
100 g porcukor

Elkészítés

A mazsolat beáztatjuk az édes borba/rumba, kicsit megmelegítjük, majd állni hagyjuk. A lisztet dagasztótálba szitáljuk, a tejjel és kevés porcukorral elkevert élesztőt a liszt közepére öntjük. Amíg az élesztő felfut, egy keverőtálban simára keverjük a 1,5 deci tejet, a tojást, a szobahőmérsékleten hagyott vajat, a porcukrot, a fűszereket, a megmosott citrom és narancs reszelt héját, majd a liszthez és az élesztőhöz adjuk, alaposan összegdagasztjuk, és konyharuhával letakarva hagyjuk, hogy néhány óra alatt kétszeresére keljen.

A töltelékhez a kandírozott narancs- és citromhéjat és a birsalmasajtot apróra daraboljuk. A marcipánmasszából két hosszukás rudat formálunk. Az édes borban vagy bar-

na rumban áztatott mazsolat papírtörlőre tesszük, megszárogatjuk. A megkelt tésztába gyúródeszkán egyenletesen beledolgozzuk a mazsolat, a kandírozott narancs-, citrom- vagy birsalmasajtkockákat.

A tésztából két darab, a tepszi hosszánál valamivel rövidebb „lepényt” készítenek, hosszanti középvonalába tenyerünk élével mélyedést vájunk, ebbe tehetjük a marcipánrudakat, majd a „pólya” egyik szárnyát visszahajtjuk, a másikat pedig rá, majd a két oldalát óvatosan összenyomkodjuk, hogy az egész tömzsibb legyen (így nyeri el a stollen a jellegzetes kalácsformáját). Az egészet egy sütőpapírral kibélelt tepsiben konyharuhával letakarva legalább negyedórát pihentetjük.

A süttőt közben 200 Celsius-fokra előmelegítjük, majd a kalácsot 180 Celsius-fokon (légkeveréses sütőben 165 Celsius-fokon) egy órán át sütjük. Miután megsült, még forrón átkenjük vajjal és beszórjuk porcukorral. Kihűlés után fóliába csomagolva a drezdai kalács sokáig friss marad. ▶

TOKAJ-HEGYALJAI FLÓDNI

Hozzávalók

A tésztához:

75 dkg liszt
25 dkg vaj vagy 18 dkg libazsír
100 g porcukor
3 tojássárgája
1 csipet só
2 dl tokaji édes bor

Diós töltelék:

25 dkg darált dió
10 dkg édes borba áztatott aprított mazsola
20 dkg cukor
1,5 dl víz

Mákos töltelék:

25 dkg frissen darált mák
10 dkg cukor (a mákkal együtt daráljuk)
5 dkg édes borba áztatott mazsola
1 bionarancs reszelt héja; 1,5 dl víz

Almás töltelék:

6-8 db alma meghámozva, apróra vágva
1 ek. méz
1 ek. kristálycukor

1 ek. fahéj
1 kk. őrölt szegfűszeg
1,5 dl tokaji édes bor
1-2 ek. zsemlemorzsa

Lekváros töltelék:

750 g szilvalekvár

A sütemény megkenéséhez:

1 tojássárgája, 2 ek. tej

Elkészítés

A süteményhez nagy méretű (36 × 24 cm) tepsit használjunk. A tésztát érdemes robotgéppel összedolgozni – különösen, ha libazsírral készítjük –, hogy ne melegedjen fel. Az összetevőket a víz kivételével dagasztótálba öntjük, majd a vizet dagasztás közben adagoljuk a tésztához. A pontosan öt részre osztott tésztát a tepszi nagyságára nyújtjuk pár milliméteres vastagságúra, majd – a részeket sütőpapírral egymástól elválasztva – egy éjszakára hűtőben pihentetjük.

A töltelékeket – a lekváros kivételével – úgy készítjük el, hogy az összetevő-

ket összekeverve néhány percre közepes lángon melegítjük (az almásat picit pároljuk), majd kis tálakban egy éjszakára eltesszük pihenni a hűtőbe. Másnap néhány órával a sütemény készítése előtt vegyük ki a hűtőből, hogy könnyen kenhetőek legyenek.

Sütőpapírral kibélelt tepsibe tesszük a hűtőből kivett első tészta lapot, rákenjük a diós töltelék, erre a második tészta lap (óvatosan lenyomkodva), erre a mákos töltelék, majd a következő tészta lapra az almás töltelék, újabb tészta lap, arra a lekváros töltelék, végül az ötödik tészta lap kerül, ezt lekenjük a tojássárgája és a tej keverékével, majd 20 percre hűtőben pihentetjük. 200 Celsius-fokra előmelegített sütőbe tesszük, 10 perc után 180 Celsius-fokra (légkeveréses sütőben 165 Celsius-fokra) csökkentjük a hőmérsékletet, és még 50 percre sütjük. A sütőpapír szélénél fogva kivesszük a tepsiből a süteményt, legalább egy-két óráig pihenni hagyjuk, majd szeletelve tálaljuk.

FOTÓK: GERLAI PÁL; DIZÁJN: GERLAI-NAGY HELGA

Zahorecz Pál Márk kedvence

Nagymamai hagyományok. Nagy kedvenceim közé tartoznak a szokásos karácsonyi ételek mellett a sült, illetve rántott húsok. Most az egyik kedvenc étel elkészítési módját osztom meg a kedves olvasókkal: a rántott betyárbatyut „szarvasias, lelkészes módra” görhönnyel, amelyet, ha van időm az ünnepek előtt vagy alatt, szívesen elkészítek. (A szlovák gyökerekkel rendelkezők a *görho* szó hallatán jogosan gondolhatnak a kukoricából készült ételre, azonban nagymamám cinkotai származása miatt a családban a tócsnira mindig a *görhoňny* szót használtuk.)

BETYÁRBATYU – SZARVASI MÓDRA GÖRHÖNNYEL

Hozzávalók

A batyuhoz (4 fő részére):

- 40 dkg sertéshús (4 nagy szelet)
 - 10 dkg szarvasi vastag csipős vagy sima kolbász
 - 1 közepes fej vöröshagyma
 - 10 dkg házi füstölt húsos szalonna
 - 5 dkg reszelt sajt
 - 1 üveg savanyú csemegeuborka
 - só, bors
 - 10 dkg finomliszt
 - 2 tojás
 - 10 dkg zsemlemorzsa
- ##### A görhönnyöz:
- 4 dl olívaolaj
 - 0,5 kg burgonya
 - 15-20 dkg finomliszt
 - 1 ek. olívaolaj
 - 5 csipet só, bors

FOTÓ: GYEBNÁR TRIXI

Elkészítés

A sertéshúst kiklopfolom vékony szeletekre, és közben kis sóval meghintem. A krumplit meghámozom, beáztatom, majd káposztareszelővel lereszelem, liszttel elkeverem, és nekilátok a hús elkészítésének.

A hagymát megpucolom, kis darabokra vágom, az uborkát pedig karikákra, és azokat felezem. A klopolt húsdarabokba beleteszem a reszelt sajtot, majd a füstölt húsos szalonnát, a házi kolbászt, végül a hagymát és az uborkát. Ezután óvatosan feltekerem a húst, és a végén hústüvel összetűzöm, mert szétnyílna. Az elkészült batyut beleteszem a lisztbe, utána belehempertetem a felvert tojásba, majd átteszem a zsemlemorzsaiba. Ezt a folyamatot megismétlem még egyszer, mert jómagam és szeretteim is így szeretjük, dupla bundában.

A krumplit fasírtformákra alakítom, vagy 5 centiméteres vastagságban elterítem az olívaolajos tepsiben. Megfűszerezem sóval és borssal ízlés szerint, ezután előmelegített sütőben körülbelül 20-25 perc alatt szép pirosra sütöm. (Karácsonykor nálunk az asztalra kerül szarvasi gazdától hurka-kolbász, és gyakran előfordul, hogy azoknak a zsírjában sütöm ki a krumplis alapot a tepsiben.) A már elkészült batyukat olívaolajban aranybarnára rántom, végül a görhönnyel tálalom. A görhönnyt fokhagymás tejföllel megkenve és reszelt sajtjal a tetején ajánlom.

Jó étvágyat mindenkinek szarvasias módra! Áldott, meghitt ünnepeket kívánok és feltöltődést a családdal együtt!

■ Összeállította:

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA – KÉZDI BEÁTA

Égi hívással földi hivatásban

Kedvcsináló kötet a lelkészi pályához

Egyházunk talán legégetőbb kérdését járja körül a Luther Kiadó egyik friss kötete. „...miért (ne) legyek lelkész?” – summázza szellemesen a kérdést az alcím. A könyv harminchat szolgatársunk személyes vallomását gyűjti csokorba, őszintén elénk tárva a lelkészi pálya szépségeit és buktatóit.

Már a könyv címe is (*Égi hívás – földi pálya*) remekül érzékelteti ennek a sok tekintetben páratlan hivatásnak a feloldhatatlan feszültségeit. Hiszen egy lelkésznek felülről érkező égi hívásnak engedelmeskedve kell/kellene hűségesen végigjárnia az olykor igencsak rögzös földi pályát. Akik erre készülnek, akik már ezen járnak, akik talán éppen a pályaelhagyás kísértéseivel küzdenek, és mindazok, akik imádságban hordozzák őket – mind-mind választ kereshetnek és találhatnak kérdéseikre, kétségeikre a könyvet lapozva.

Szabó Lajos, a kötet szerkesztője – aki több mint huszonöt éven át vezette az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékét, és mellette mintegy húsz könyvet írt, illetve szerkesztett – az előszavában nemzetközi kontextusba állítja a lelkészutánpótlás problémáját, amikor rámutat: „Európában egy különösen is veszélyes tendencia mutatkozik: jóval kevesebben indulnak erre a pályára, mint a világ más területein. Ez alól a magyar egyházak sem kivételek.” Majd élesen felteszi azokat a kérdéseket, amelyekre minden felelős egyháztagnak választ kellene adnia: „Mi okozhatja ezt? [...] Ki és mit tehet azért a mai egyházban, hogy javuljon a lelkészi utánpótlás mutatója?”

A válaszok megtalálását segítő a kötet nyolc fejezetre tagolódik. Ezeket minden esetben frappáns idézetek és a szerkesztő fajsúlyos (közel tízoldalas) témafelvezetői intonálják. Már a nyolc nagyobb egység címe sokat sejtet a gazdag tartalomról. Ezen belül az egyes lelkészi vallomások címei is igen beszédesek. Most témaegységenként a főcím mellett „aperitifként” csak egy-két alcímet emelek ki.

Az első fejezet rögtön arra keresi a választ, kik is valójában a lelkészek. Úgy tekinthetünk rájuk, hogy ők felülről kaptak „kincsek őrei” és egyben ezek bá-

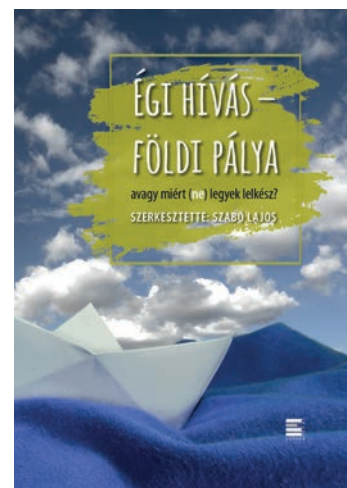
tor közvetítői „hitelesen a nyilvánosság előtt” – ahogyan Szabó Lajos fogalmaz. Ők – jó esetben – „szíven talált [...] emberarcú angyalok”.

Az összetett lelkészi identitás és szolgálat titkait tárja elénk a második fejezet a manapság ugyancsak megkerülhetetlen fő kérdéssel: „Hány ember egy lelkész?” Vajon mindig komoly és komor „pap vagy (olykor) bohóc” is? Aki Pál apostol nyomán elmondhatja, „sírtam a sírókkal – örültem az örülőkkel”.

A harmadik fejezet az egész könyv legszorongatóbb kérdését veti föl: „Ki akar még ma lelkész lenni?” Thurneysen-idezet [Eduard Thurneysen svájci lelkész, teológus, 1888–1974 – a szerk.] intonálja a témát: „Hogy van-e valakiben elhívás, vagy nincs, azt kívülről nem lehet eldönteni. [...] De vannak az elhívásnak jelei.” Két beszédes címet idézünk ebből a fejezetből is. Minden úgy indul, hogy „az Úr elkezdett velem beszélgetni”, és ennek gyümölcseként lehet eljutni akár a „kőműveskanáltól (is) a Luther-kabátig”.

A további fejezetcímek is sokatmondóak: *Utak és érzések a lelkészi pályán; A papi ruha vonzásában; A lelkészi hivatás presztízse; Fények és árnyak a lelkészi pályán; Miért jó lelkésznek lenni?* Csupán egyetlen kiemelt lelkészi vallomás a pozitív kicsengésű zárófejezetből: „Szeretném látni azt az utat, ahogyan emberek eljutnak Krisztushoz, és ha én is velük tudok járni egy-két lépést, az nekem már sokat jelent.”

Hála Istennek, ezzel még nem ér véget a könyv! Ráadásaként kapunk egy sokszínű, tartalmas imádság- és meditációgyűjteményt „lelkészekért, lelkészekről, lelkészeknek”. De mindezt nemcsak kollégáknak ajánlom, hiszen a szerkesztő ezzel a függeléssel is alátámasztja egyik legfontosabb megállapítását: „A mai gyülekezeti tagok feladata a holnap lelkészi utánpótlásának folyamatos kiérlelése.

Égi hívás – földi pálya, avagy miért (ne) legyek lelkész? Szerk. Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2020. Ára 2700 forint.

Imádsággal, aktív biztatással és a pálya presztízsének fejlesztésével.”

Tehát közös ügyünk, hogy komolyan vegyük: „A lelkésznek is van lelki élete.” „Vágyódik az elismerésre.” „...mérgeződik néha.” „A lelkésznek is van jókedve.” „...van problémája.” Valamint: „A lelkésznek sem kell mindig és mindent azonnal megoldania.”

Ajánljuk ezt a Luther Kiadótól megszokottan igényes kivitelű, a tartalmat segítően gazdagon illusztrált kötetet minden olyan testvérünknek, aki felelősnek érzi magát egyházunk jövőjéért, hiszen ahogyan Szabó Lajos leszögezi: „Az élő egyház jele a növekvő lelkészutánpótlás.”

S mivel mindez rendszeres imatémánk is kell, hogy legyen, befejezésül idézzünk néhány mondatot a holnap lelkészeiért szóló imádságból: „Istenünk! Hozzád fordulunk, hogy folyamatosan legyenek jól képzett és hiteles életű lelkészek egyházunkban. [...] Keresd meg azokat a fiatal lányokat és fiúkat, akik mostanában a hivatásválasztáson gondolkodnak. Szólítsd meg őket, hogy bátrabban merjenek egyházi szolgálatra vállalkozni életre szóló hivatásuként. [...] Ámen.”

■ GÁNC S PÉTER

Ahol Luther-rózsa vet fényt az oltárra

Evangélikus gyülekezet az egykori koronázóvárosban

Delet harangoz az esztergomi evangélikus templom harangja, amikor megállunk a városközpontban az 1941-ben felszentelt, utcáról nyíló, részben erdélyi stíuselemeket magán viselő épület előtt. A falon márványtábla Molnár Gyulának, a gyülekezet első – templomépítő – lelkészének emlékére. Lelki otthona az istenháza nemcsak a városbéli, hanem a dorogi, illetve a környező szórványokban élő evangélikusoknak is. A parókia ajtajában Klimentné Ferenczy Andrea lelkész fogad, aki immár tizenhat éve pásztorolja az Esztergomi Evangélikus Egyházközség híveit. A kétgyermekes édesanya a gyülekezetet is családjának tekinti: a szorossá fonódott testvéri kapcsolatokat értékeli a legtöbbre.

Hazánk egyik gyöngyszeme a Dunakanyar tája, ahol a történelmi város – egykor a királyi udvar székhelye, első királyunk koronázásának helyszíne – fekszik. A térségben az evangélikusság 1925-ben kezdett szerveződni – bár az első lutheránus keresztelési bejegyzés 1882-ből való Esztergomban –, az Esztergom–Dorogi Missziói Egyházközség azonban 1936-ban alakult meg. A maroknyi közösség tehát az egyik legfiatalabb egyházközséget alkotja egyházunkban.

Van abban valami szimbolikus, hogy megalakulásakor a gyülekezet a helyi református közösségből kiválva önállósodott. Hogy miért? Mert mai parókus lelkészüknak, a 2004 óta itt szolgáló Klimentné Ferenczy Andreának az életútja hasonló „mintázatot” követ.

Vágyott találkozások

A református gyülekezetben megkeresztelt, ott is konfirmált fiatal lány úgy került egyházunk közelébe, hogy elkísérte evangélikus unokahúgát. És ott ragadt. A hívó szó a pápai evangélikus templomban érte.

„Attól kezdve értem, mit tett Isten értem. Attól kezdve tudom, ki Jézus Krisztus. Az örömhír, az evangélium imádságra nyitotta a számam. Hálát adtam azért, hogy Isten szeretetét, ígéretét és mindennél szebben ragyogó dicsőségét megmutatta – eleveníti fel a történeteket megkapóan a lelkész. – Amit Istentől kaptam, azt szeretném továbbadni, hirdetni, szólni.” A hívás meghallásától már egyenes volt az út az Evangélikus Hittudományi Akadémiára, aztán a lelkési szolgálatba.

Mindig is fontos szerepe volt munkájában a személyességnek, nagyon közel állnak hozzá – habitusából adódóan – a lelképásztori látogatások, beszélgetések, a családok kísérése, „báránykált” pásztorolva, hitbéli fejlődésüket segítve – tér rögtön a tárgyra, majd bemutatja a „helyi specialitásokat”. ▶

„Esztergom római katolikus többségű város, egyházi központ, érseki székhely bazilikával, számos plébániával. A lélekszámokat tekintve a sorban utánuk a reformátusok következnek, majd az evangélikusok és a görögkatolikusok. Harmóniában élnek itt a különböző felekezetek, a város eseményein együtt jelenünk meg, közös szolgálattal.” Majd így folytatja: „Gyülekezetünk hírlevelét másfél száz címre küldjük, és nem csak a városba. A szórvány óriási: több mint húsz település tartozik hozzánk! Van, ahol egy-két evangélikus él, de szerencsére ők is bejárnak ide, a városba. Fontos számukra a találkozás. Tartják a kapcsolatot, segítenek egymáson, látogatják is egymást. Engem is felhívnak, ha aggódnak valakiért. Tudják, hogy ilyenkor azonnal megyek, kórházban, az otthonukban is felkeresem őket. Ezek a személyes és szoros kapcsolatok adják a gyülekezetünk értékét. Kis közösség vagyunk, összetartunk, számíthatunk egymásra. Kevés az a heti egy óra a találkozásra. Úgy harmincan vagyunk egy-egy istentiszteleten, utána a templomban vagy a kertben szoktunk beszélgetni. A járvány alatt is így van: hívjuk egymást. Ezek nem kapkodós, rövid beszélgetések: egy délután két-három testvért tudok elérni.”

Színes a gyülekezet a korosztályi összetételt tekintve, gyerekes családok is vannak, és persze idősek is. A templom oldalsó terében asztalok, eszközök a ki-

csiknek. „Ők ott motoszkálnak, s jó ez így, nem zavarják az istentisztelet komolyságát a maguk gyermeki elfoglaltságaival” – mosolyog Klimentné Ferenczy Andrea.

Lelkésznőként „a magyar Rómában”

Tizenhat év hosszú idő: a lelkész nő ennyi idő alatt már mérleget is tud készíteni: „Elmélyültek a dolgok, a látom az érési folyamatot, összecsiszolódtunk. Ez segít az igehirdetésre való készülésemben, tudom, min mentünk keresztül együtt” – summázza. Fontos a presbitérium támogatása is. „Felügyelőnk, Kalmár Zoltán az ideérkezésem óta tölti be a tisztét. Bár

Budapesten él, szinte minden vasárnap itt van az istentiszteleten.”

Milyen gyülekezetépítési lehetőségei vannak? – érdeklődünk. A lelkészi válasz a jövő generációra mutat: „Jelentős a hitoktatási szolgálat. Hét iskolában tanítok három településen: Esztergomban, Dorogon és Nyergesújfalun. Ez három teljes napot jelent hetente. A gyerekek családjaira is figyelmet fordítok. Megvan az evangélikus háttér, ismerem a szülőket, nagyszülőket. De volt, akiknek mi voltunk szimpatikusak, így csatlakoztak a közösséghez. A hittantáborainkat is szeretik, tehát nem csak az órákon találkozunk egymással. Tudom követni a gyermekeken keresztül a családok életét.”

Egy-egy konfirmációra, mivel kicsi a gyülekezet, „bevárják” a gyermekeket. „Tavaly volt egy végtelenül jó csoport. Szépen megérték az alkalomra, jó szülői háttérrel bírtak. Jókat tudtunk beszélgetni; Súron készültünk az első úrvacsorájukra. Mint a fociban, mi is tizenegyen voltunk, a többség fiú. »Ez a győztes csapat« – mondtam nekik. Mire ők: »És te vagy az edző.« Valóban, akik oda tudnak járulni Krisztushoz, vele közösségben vannak, azok nem veszíthetnek. Ezek a fiatalok át tudták ezt élni.”

Nőként szolgálni izgalmas kihívás „a magyar Rómában”, Andrea férje ráadásul civil. „Mindig teljes elfogadottságban volt részem, a hivatás jogosultságát, a szolgálat értékét az első naptól elismerik a városban. Volt, hogy a katolikus szemináriumban dr. Blanckenstein Miklós rektor hívására kispapoknak tartottam előadást az evangélikus liturgiáról. Jólesett, hogy felkértek. A helyi lelkészek Messenger-csoportjában is tartjuk a kap-

AZ ESZTERGOMI GYÜLEKEZET ARCHÍVUMÁBÓL

csolatot; ha Luther vagy a reformáció a téma, hozzám fordulnak. Az ökumenikus imahét mindig nagy ünnep, az ökumené nem csak hét napig tart” – teszi hozzá.

Amikor megérint Isten ereje

A kihívásokról is kérdezzük Klimentné Ferenczy Andreát. „Sok a munka, és kevés az idő” – válaszolja a szokásos „egyenletet”. A hitoktatás három napja kiesik – hiszen készülni is kell az órára –, egy főállású hitoktató lenne az álom. „Az idővel való küzdelem nehéz, mert feleség és anya is vagyok: a tizenegy éves lányunk és a nyolcéves fiunk mellett is szeretnék ott lenni. Elkötelezett vagyok abban, hogy a gyermekeimet úgy neveljem, hogy majd szeressék az egyházat, a papgyerekek legyenek segítők, támogatói a lelkésznek, jövőbeni gyülekeztüknek. Fontos számomra Krisztushoz vinni a gyermekeimet, megismertetni velük az egyház szeretetét. Az ő kötődésük kialakítása igazi misszió. Férjem közlekedéscső mérnök és igazságügyi szakértő, sokat van távol, utazik, ezt némi logisztikával lehet áthidalni. Tudjuk, mikor ki van itthon, ki tud a gyerekekkel foglalkozni, hozni-vinni őket” – avat be a mindennapokba.

Aztán ismét a találkozásokra terelődik a szó. „A személyes kapcsolatok éltetnek, amikor úgy érzem, hogy van értelme annak, amit elvégzek. Fontos a visszajelzés, jó tudni, hogy a nehézségben egymás mellé tudunk állni. Ezért érdemes csinálni: meglátni, hogy valakit megérint Isten ereje. Nem a magunk, hanem a Szentlélek munkája, Isten kegyelme ez.”

Közösségi alkalmak mint erőforrások

De hogyan töltökezik a lelkész napról napra a feladatai közepette? „Mi tölt fel? A bibliaóra való készülés, a kommentárok olvasása; az, hogy hosszú időt szánhatok az igére, ez erősít. Ilyenkor elmélyedek, nekem szól a szent szöveg. Soha nem szoktam megspórolni ezt a készülést” – magyarázza lelkesen.

A speciális közösségi alkalmak is erőforrásként szolgálnak, ezeket valamilyen nagyon szeretik. „Munkaévkezdő gyülekezeti napot tartunk szeptember elején, meghívott előadóval. Ez egész napos együttlét a parókia udvarán. Pár-

huzamos foglalkozás zajlik ilyenkor a gyermekeknek és a felnőtteknek. A nyári hittantáborok, nagy kirándulások is emlékeztetnek. Többnapos tókerülő kerékpártúrákra megyünk. Igazi közösségépítés ez. A karácsonyi műsor elkészítése pedig mindig izgalom kicsiknek és nagyoknak” – sorolja. Testvérkapcsolatuk a romániai Nagybányával szintén érzelmi kapocs a közösség számára.

Látogatásunk vége felé átsétálunk a templomba. A kis, meghitt térben egy érdekességet mutat Klimentné Ferenczy Andrea: „Mennybemenetel ünnepe táján a lemenő nap úgy süt be a Luther-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

rózsás üvegablakon keresztül, hogy az oltár keresztjére vetíti evangélikus szimbólumunk képét. Az esti istentiszteleten ebben a látványban gyönyörködhetnek a hívek.” Vajon létezik-e szebb megerősítés egy fiatal, szépen építkező, egymásra figyelő gyülekezet számára?

„Térdre, imához!”

Közben a lelkész hívására megérkezik a parókia a gyülekezet korábbi presbiter, dr. Micsinay Ervin is. Példa lehet, ahogyan életére tekint: „Korábban presbiterként szolgáltam, de a betegségem miatti pályaváltás és a megsokasodott munka miatt ezt most lelkiismeretesen nem tudnám vállalni. Esztergomi evangélikus család szülötte vagyok, szülész- orvos édesapám felügyelő volt az előző lelkész idején. Nagypám testvéreinek férjei között voltak evangélikus lelkészek

is Orosházán és környékén. Édesapám erős hitű evangélikus volt, elvégezte a teológiát is hatvanéves korában, csak nem ordináltatta magát. Szavajárása máig fülemben cseng: »Kezed össze, térdre, imához!« Nem engedett kamaszként lázadni, öltönyben jártam az istentiszteletre. A tradíciók mélyen meghatároznak. Egész életemet végigkísérte a Jóisten áldása, kicsi gyerekkoromtól kezdve Orosházán, aztán a katonaság, majd a fogorvosi egyetem éve alatt is végig éreztem, hogy vigyáznak rám. Később, már orvosként, egy betegség miatt fel kellett adnom a hivatásom. Gyógyszerész felesé-

gem magánpatikájában kezdtem dolgozni itt a városban. Így a betegségem ellenére is lett új életpályám, fel tudtuk nevelni a gyerekeinket. Ez is Isten áldása.”

Micsinay Ervin látható alázattal tekint a mostani hivatására és egész életére: Isten gondviselő kezét látja a történetekben. Szereti és értéknek tekinti esztergomi gyülekezeti tagságát. Orvosi és gyógyszerári háttere miatt érdeklődünk tőle arról is, hogy hívó emberként mit gondol a pandémiáról.

„Mindig is voltak nagy járványok az emberiség történetében. Ezeknek megvolt az okuk, ahogyan ennek is megvan – válaszolja. – Nem jó összeesküvés-elméletekbe bocsátkozni. Tartsunk meg minden előírt szabályt, igyekezzünk védekezni, de csak édesapám mondását tudom idézni itt is: »térdre, imához« – amíg meg nem találják a tudósok a védőoltást.”

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Megjelent a Konkordiakönyv sorozatzáró kötete is

Hitvallás a hitvallási iratokról

Interjú Reuss András professzorral

Közel két évtizedes munka zárult le november elején, amikor a Luther Kiadó gondozásában napvilágot látott az evangélikus egyház hitvallási iratait magában foglaló gyűjteménynek, az ötrészes Konkordiakönyvnek a sorozatzáró kötete is. Egyházunk történetében először mondhatjuk el: teljes egészében rendelkezésre állnak a hitvallási iratok magyar fordításban, tudományos apparátussal – jegyzetekkel, magyarázatokkal, az iratok keletkezését és teológiai hangsúlyait bemutató kísérőtanulmányokkal, a vonatkozó szakirodalom felsorakoztatásával – kísérvé. A sorozat és egyben az egyes kötetek szerkesztőjével, dr. Reuss Andrással, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusával beszélgettünk a mögötte álló munkáról.

– Beszélgetésünk elején arra kérem, tisztázzunk egy alapvető fogalmat: mik a hitvallási iratok?

– Olyan rövidebb vagy hosszabb szövegek, amelyek egyházunk közös hitét foglalják össze; a Szentírásnál túl ezeket tekintjük az igehirdetés és a tanítás mértékének. Egyházunk tíz ilyen iratot tart számon. Közülük három úgynevezett egyetemes vagy ökumenikus hitvallás, amelyeket a korai egyház idejétől fogva az egész keresztyénség hivatalosan vagy gyakorlatilag elfogad. A többi hét reformátori hitvallási irat csak az evangélikus egyház sajátja. Közülük három Luther, három Melancthon írt, egy pedig az *Ágostai hitvallás* felolvasása után ötven évvel jelent meg.

– Ez nem tűnik túl soknak. Mi az oka, hogy mégis csak öt kötetben „fértek” el?

– Ez a tíz irat beleférne egyetlen, énekeskönyv méretű kötetbe is, ha magukon a szövegeken kívül más nem lenne benne. A most teljessé lett kiadás önmagában is érthető szövegében azonban jegyzetek sokasága segíti az eligazodást, hogy az egyetemes hitvallások esetében a több mint ezerhatszáz, a reformátoriak esetében a közel ötszáz évvel ezelőtti szándékokat és kérdéseket könnyebben értsük meg. Az egyes kötetekben olvasható tanulmányok pedig a szövegek keletkezésének indítékait és

vitáit mutatják be, amelyek segíthetnek a szélteben-hosszában hangoztatott leegyszerűsítések elkerülésében. Az ötkötetes kiadás létrejöttében az említett tartalmi vagy terjedelmi okokon túl még két másik megfontolás is közrejátszott. Az egyik az, hogy ha az olvasó a hitvallásoknak csak valamelyikét akarja megismerni és tanulmányozni, megtehesse ezt a teljes gyűjtemény kézbevétele nélkül is. A másik az a gyakorlati ok, hogy amikor jóval túl a hatvanadik életévemen ebbe a vállalkozásba belefogtam, csak remélhettem, hogy a feladat nem marad félbe, hanem végére is érhetek. Hálával tölt el, hogy az Úristen a befejezésig elkísért.

– Mit tanulhat a mai olvasó ezekből az ötszáz vagy ezerhatszáz éves iratokból?

– Az egyetemes hitvallások a keresztyén hit legegyszerűbb összefoglalásai. A lutheri kátékban erőteljes hangsúlyt kap, hogy számunkra mit jelent a Krisztus-hit. Emellett tömören, ugyanakkor ötszáz év elmúltával is hallatlanul aktuálisan fogalmazzák meg azt, hogy mi a keresztyén erkölcs. A többi irat pedig a reformáció korának teológiai vitáit idézi fel, amelyek során az ellenfelek kereszttüzében és a reformátori oldalon tapasztalt félreértésekkel szemben kristályosodott ki a Szentírás reformátori értelmezése. E szerint Isten nem olyan

valaki, akinek létét az ember igazolhatja vagy leírhatja, mert Isten szembejön az emberrel, uralkodik, cselekszik. Nemcsak szent, aki számonkér és büntet, hanem irgalmas is, aki Krisztusban lehajol a bűnöshöz, és felemeli. „Isten szeretete nem megtalálja, hanem megteremtí azt, ami számára szeretetre méltó, az ember szeretete viszont abból fakad, hogy valamit szeretetre méltónak talált” – amint Luther találóan megfogalmazta egyik vitáiratóban. Ez válasz volt a reformáció korabeli embernek, aki a maga erejével akart az üdvösségre eljutni, de fontos üzenet a mai korban élőknek is, aki attól szenved, hogy nem tudja, miként lehetne másokkal együtt tartalmas életet élő és szolidáris ember. A reformátori hitvallások elkerülik azt a csapdát – ebben is megfelelnek a Szentírás tartalmának –, hogy az egyént a tökéletes ember vagy a tökéletes világ megvalósításának lehetőségével áltassák. Azzal számolnak ugyanis, hogy a tökéletesség, a jóság megvalósítása elérhetetlen a földön, de ahol van szívbeli bűnbánat, bűnbocsánat, megújulás és áldozatos szeretet, az javára válik az egyénnek és környezetének itt

a földön. A megoldást a ránk nehezedő problémákra sohasem egy ember, a leváltott helyére kerülő másik ember, hanem egyedül az egyetlen igazán másik ember, Jézus Krisztus ajándékozza nekünk.

– **A most megjelent, 1. sorszámot viselő kötet a minden Krisztus-követő által jól ismert Apostoli hitvallást, illetve a sokak számára szintén ismerősen csengő Niceai hitvallást is közli. Mi a fő különbség a kettő között, és miért az Apostoli hitvallást mondjuk el közösen az egyházi rendezvényeken?**

– Az Apostoli hitvallás a keresztesítésre készülők oktatása során keletkezett. A Biblia kifejezéseivel foglalja össze a keresztyén hitet anélkül, hogy bármiféle értelmezési vitába bocsátkoznék, mégis végiggondolt és tudatosan kialakult szöveg. Hivatalos megerősítés nélkül széltében-hosszában használta már az ókori világ keresztyénsége. A Niceai hitvallásnak az első egyetemes zsinaton Nikaiában 325-ben elfogadott első változatát formálta tovább a második egyetemes zsinat Konstantinápolyban 381-ben. Miközben tartalmazza az Apostoli hitvallás fontos elemeit, szövege azt a kérdést válaszolja meg, miként értendő, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, és Mária fia. Fokozatosan vezették be használatát a misén, vagyis a szentség kiszolgáltatásával tartott istentiszteleteken, míg a csak prédikációs alkalmakon az Apostoli hitvallást mondták. A gyermekek tanításában, ahol az egyszerű hit kifejtése van előtérben, szintén az utóbbit részesítették előnyben. Nem állja meg helyét az a vélekedés, hogy a Niceai hitvallás a római katolikusoké, hiszen az evangélikus egyház is elfogadta. Jó lenne, ha megtanulnánk, és elmondásával legalább olykor mi is bekapcsolódnánk az egész keresztyénségnek ebbe a vallástételébe.

– **A sorozat 2. sorszámú kötete az Ágostai hitvallást tartalmazza. Ez az irat négyszázkilencven éve került nyilvánosságra. Reformátoraink huszonegy fő hitcikkben foglalták össze benne hitük lényegét. Miért számított mindez forradalminak a maga korában?**

– Az Ágostai hitvallás, amelyet a birodalmi gyűlésen 1530-ban felolvasnak, két részből állt: a fő hitcikkeket és a megszüntetett visszaélésekről írtakat tartalmazta. A későbbi viták során és a nyomtatott kiadásokban különböztették meg a huszonegy cikket a fő hitcikkektől. Ez a formálisnak mondható lé-

pés azért említésre méltó, mert ezzel a megigazításról szóló cikk egy lett a többi között. Az Ágostai hitvallásnak azonban éppen az a sajátossága, hogy a megigazításunk Isten kegyelméből, Krisztusért, hit által nem az egyik vitatéma sok más vitatéma között, hanem az egyes ember életét, az egyházat és az egész világot is érintő létfontosságú kérdés. A Krisztusban való hit egyrészt persze személyes ügy, mert mindenkinek magának kell hinnie, senkit sem lehet hitre kényszeríteni. Másrészt azonban Isten ígéjének befogadása mégsem csak magánügy, mert az igaz hit nemcsak az egyes embert, hanem az egyházat és a világot is formálja. A mai keresztyénségnek nagy szüksége lenne arra, hogy ilyen értelemben újjuljon meg, vagyis re-formálódjék.

az ismerkedést a hitvallásokkal. Harminckét évvel ezelőtt kezdtem oktatóként is foglalkozni velük. Nincs a hitvallásoknak olyan mondata, amelyet el ne olvastam, fordítását ne ellenőriztem és számítógépre ne írtam volna. Újra és újra kérdeztem, hogy állításaik összhangban vannak-e a Szentírással. S azt is, hogy így kell-e ezeket a mondatokat magyarul mondanunk. Az egyetemes hitvallások ősi szövegei lenyűgöznek tömörségükkel és ugyanakkor egyszerűségükkel. A reformátori hitvallási iratok lebilincselnek azzal, ahogyan a Szentírást értelmezik, és ahogyan az evangélium lényegét és következményeit megragadják. Elmondhatatlanul sokat jelentettek számomra Isten ígéjének és cselekvésének megértésében, személyes hitem érlelődésében is.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

– **A 3. kötetben az Apológiát, az Ágostai hitvallás védőiratát, a 4. kötetben Luther Schmalkaldeni cikkeit, Melanchthonnak az Értekezés a pápa hatalmáról és elsőbbségéről című írását, a Kis kátét és a Nagy kátét olvashatjuk, míg az 5. kötet az Egyességi iratot közli. Professzor úr teológiai gondolkodásához melyik irat áll a legközelebb, melyik a legkedvesebb az ön számára?**

– A kérdés csaknem lehetetlen választás elé állít. Több mint hatvan évvel ezelőtt, teológiai hallgatóként kezdtem

Gondolkodó teológusként nem szívesen emelnék ki a hitvallások közül egyet sem, mert a többi hiányozna a hit igazságainak ebből a fenséges harmóniájából. De ha arra kell gondolnom, hogy előbb-utóbb minden kihullik a kezünk közül, azt szeretném, ha az Apostoli hitvallás és annak Kis káté-beli magyarázata mindvégig elevenen élhetne emlékezetemben. Konfirmációi ígémmel együtt [Ézs 43,1b]: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!”

■ BODA ZSUZSA

Úrvacsora – ahogyan kortárs művészek látják

Kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

Kenyér és bor színében – Az úrvacsora kortárs szemmel címmel nyílt csoportos kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban. Az úrvacsora évében rendezett tárlatra a szakmai zsűri és a kurátorok huszonkét alkotó műveit válogatták ki, ezek láthatók a múzeumban, illetve szerepelnek a katalógusban. Mit mond és milyen nyelven a 21. század művésze az úrvacsoráról? Néhány kiállított alkotást kiragadva igyekszünk érzékeltetni, milyen sokféle megközelítéssel szólnak az alkotók e szentségről.

„Amiként teremtett világunk is látható és láthatatlan elemekből tevődik össze, úgy a keresztény – protestáns szóval keresztényen – egyház is kettős természetű: látható és láthatatlan valóság egyszerre”

– fogalmazott *A hit asztala – Az áldozattól az istentiszteletig* című kiadványban id. Fabiny Tibor egyháztörténész-professzor, az Evangélikus Országos Múzeum megálmodója és létrehozója. Ez a fajta

kettős valóság az úrvacsora ajándékában is jelen van, hiszen egyszerre látható és érzékelhető, másrészt a kegyelmi ajándéka emberi észsel fel nem fogható, csupán megérezhető és elfogadható.

Ezért is örömteli, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház nyílt képző- és iparművészeti pályázatának felhívására száztizenöt művész regisztrált, majd százhusznál több pályamű érkezett.

A sebek üzenete. A pályázat képzőművészeti kategóriájának nyertes alkotása S. Hegyi Béla szobrászművész *Három szög – háromszög* című alkotása. A szobor önmagában is megrökönytető, hiszen egyszerre értelmezhető mint *ready made*, azaz talált tárgy, illetve mint annak újragondolása is. S. Hegyi a budafoki svábok útszéli keresztjének az évtizedek alatt korrodálódott, így külső térben már el nem helyezhető korpuszát mentette meg és értelmezte újra.

A szobrász Krisztus sebeit aranyozással emelte ki, egyúttal a kezeket és a lábakon található szögeket szintén aranyozott sárgaréz rúddal kötötte össze, kijelölve így a lefelé mutató háromszöget. Az alkotás jelzi az örök és változatlan tartalmat, valamint rámutat arra is, hogy Krisztus áldozata, az ő teste és vére által részesülhetünk az úrvacsorában.

E tárgyat szemlélve felidéződhet bennünk Pilarik István vésett díszítésű úrvacsorai kannája, illetve ennek a „Krisztus a misztikus szőlőprésben” jelenete. (A ritka műalkotás aranyozott ezüstsőlőből készült 1685-ben Selmecebányán; a Magyar Nemzeti Múzeum letétjeként az evangélikus múzeum kiváló állandó kiállításán látható.) A kora középkor óta ismert ábrázolás ez; volt, hogy Krisztust nem szőlőprésben, hanem gabonaörlőben ábrázolták. Ez az elvonatkoztatott értelmezés a fájdalom Krisztusát, ugyanakkor az értünk hozott áldozat nagyságát helyezi a középpontba – csakúgy, mint S. Hegyi Béla alkotása.

FOTÓ: S. HEGYI BÉLA

S. Hegyi Béla: *Három szög – háromszög*

A mindenkinek szóló meghívás jelképe.

Aquinoi Tamás szerint „az oltáriszentség a szeretet szentsége”. Krisztus áldozata mindenkiért történt, így az úrvacsorára invitálás nem egyes korcsoportokhoz, nem bizonyos társadalmi réteghez vagy a templomba járókhoz, hanem mindenkihez szól. Erre a felismerésre hív Balogh Éva oltárterítője, amely klasszikust és modernt, örömet és magányt, az egyes ember útbejárását, hazatalálását is sugallja.

Az evangélikus lelkész nő – egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának referense – azt mondja *Oltárterítő a Művészetek völgyébe* című alkotásáról: „A kifakított vagy átszínezett képek, akár a régi freskótöredékek, történeteket mesélnek el. Múltként mutatják a jelent és jelenként a múltat – mintha valami végtelen szövedék részei lennénk.”

A terítőre varrt képek között látható Leonardo da Vinci *Az utolsó vacsora* című festményének részlete, Polgár Rózsa balatonfüredi oltárképe is, illetve a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség évről évre megrendezett mozgássérült-passiójának egyik jelenetéről készült fotó vagy egy evangélikus családos táborban rögzített önfeledt pillanat is. Az oltárterítő aljára varrt labirintus mindezek összekötő kapcsát jelöli ki: a különböző utak, a belső meditáció és a közösségben megélt szeretet mind-mind egy irányba, a fehér fonállal varrt, kegyelmet és szabadságot adó kereszthez vezetnek el bennünket. Ahhoz a szeretetközösséghez, amelyről Pilinszky János *Egyenes labirintus* című versében azt olvassuk: „...hol nincs első és nincs utolsó vendég...”

Az éltető kovász mai példázata. Murányi Marcell installációja fehér oltárterítővel letakart oltáron elhelyezett befőttesüvegek sokaságából áll. Az üvegekben kovász található, amelyet minden jóakarátú ember magához vehet és hazavihet. Az installáció a koronavírus-járványra reflektál, egyúttal alternatívát is mutat. Murányi szavaival „a levegőben nemcsak ez a súlyos fertőzés van jelen, hanem a jótékony életformák is”.

Luther Márton a *Nagy kátéjában* megállapítja: „Joggal nevezik ezt a szentséget a lélek eledelének, mert élteti és erősíti az új embert.” Murányi Marcell installációja rávilágít, hogy az úrvacsora az életet jelenti, de azt is kifejezi, hogy miként a kovászt, a hitünket is folyamatosan ápolni, „etetni” kell ahhoz, hogy életben maradjon. Ha így teszünk, akkor megélhetjük az Úrtól kapott testi és a lelki eledel valódi csodáját. Gondoljunk csak Jézus példázatára: „Mihelyz hasonlítsam az Isten országát? Hasonló a kovászhoz, amelyet fogott egy asszony, és belekevert három mércé lisztbe, míg végül az egész megkelt.” (Lk 13,20b–21)

Az úrvacsora: múlt, jelen és jövő. Az úrvacsora legkoncentráltabb értelmezése a múlt jelen és jövő hármában fogalmazható meg. Múlt, mert mindaz, ami Jézus utolsó vacsorájánál történt, és az is, amit eleink gyakoroltak és megélték. Jelen, mert nekünk szóló, minket invitáló, ma is megtapasztalható a Krisztussal és testvéreinkkel való közösség, amely így személyes életeselemény tud lenni. És jövő, mert a Jézus visszajövetelére való várakozás alkalmá is.

Erre az összetettségre mutat rá a Stuttgarter Állami Művészeti Egyetem korábbi adjunktusának alkotása. Kohut Ilo-

FOTÓ: EGY / TORDAI RÓBERT

Balogh Éva: *Oltárterítő a Művészetek völgyébe*

na képzőművész *Emeleti szoba 3–5.* című sorozata szabadkézi rajz, amely utal az utolsó vacsora eredeti helyszínére, de nemcsak az úrvacsora origóját jelöli ki, hanem a kifelé haladó körök által túlmutat azon, és érzékelteti, hogy Jézus asztalához a jelenben is újabb és újabb tanítványok, kegyelemre és igaz szeretetre váró testvérek jöhetnek, akik részesülhetnek Krisztus minket bűntől megszabadító áldozatában. A meghívás, az asztalközösség lehetősége mindenkire kiárad.

Kohut munkája így kifejezi azt az egységet, amely reményeink szerint egyszer nemcsak felekezetenként és nem is csak a mennyei asztal körül, hanem itt, a földön is megvalósul a felekezetek, embertársaink, testvéreink között.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A tárlat a járványügyi intézkedések miatti zárvatartás után 2021. március 28-ig tekinthető meg az Evangélikus Országos Múzeumban (Budapest V. ker., Deák tér 4.).

Murányi Marcell: *Az Élet a levegőben* című alkotás látványterve

A háttérem is én vagyok

Örömuzenet – lelki útravaló 2021-ben is minden napra

„Az év minden napjára szánt bibliai igék, igemagyarázatok, imádságok és áldások nemcsak Istenhez és környezetünkhöz visznek közelebb, de alkalmasak arra is, hogy vitatkozzunk velük, és elmélyedjünk Isten nekünk is szóló (öröm)üzenetében” – olvasható a kötet hátsó borítóján. Az *Örömuzenet – Lelki útravaló az év minden napjára* című áhítatoskönyvet a bibliaolvasó kalauz, az *Útmutató 2021* napi igéi alapján írták evangélikus lelkészek és teológusok. A havi igéket is tartalmazó, öröknaptárként szerkesztett ötszázharminchat oldalas könyv egyházunk országos irdája gyülekezeti és missziói osztályának és a Luther Kiadónak a gondozásában jelent meg.

A minap egy online megbeszélés végzetével az egyik résztvevő, már a búcsúzás alkalmával, néhány szóban figyelmeztetett minket, hogy ezeknél az online megbeszéléseknél figyeljünk oda a megjelenésünk mellett a környezetünkre is. Egészen pontosan a háttérre, amely előtt helyet foglalunk. Mi vesz körül, mi van mögöttem?

A háttérünk is része az identitásunknak mindenféle értelemben, legyen az az otthonunk, a család, egy vallási felekezet vagy a bennünket körülvevő természeti környezet

Tény és való, amióta életünk részévé vált az online találkozás, én magam is számtalan, leginkább derűs, néha keserű élményét őrzöm különböző háttereknek, a szoba sarkában békésen olvasgató lelkészfeleség látványától a kamerába beintegető kisgyermek nevetésén át a véletlenül a szobába toppanó nagymama zavaráig. Örömmel meghittent berendezett szobák otthonosságát ugyanúgy, mint a beszélő körül az egész képernyőt kitöltő üres fal vakító fehérségét. És azóta foglalkoztat engem ez a háttérgondolat. Hogy a háttérem is én vagyok. Hozzám tartozik. Felelős is vagyok érte.

Ugyanakkor van adottságuk, megváltoztathatatlanuk is a háttereknek. Mert a háttér már nem csak az enyém. Nem csak az én háttérem, másé is. Máshoz is tartozik, akár otthon, akár munkahelyen, akár a gyülekezetben. Más is alakítja. És akkor még nem beszéltem arról, hogyan vagyunk jelen egymás életének háttéréként, illetve háttérben. Az enyémben ott vagy te, a tiédben ott vagyok én.

Mielőtt végképp belebonyolódnék ebbe a többszörösen összetett háttérkérdésbe, gyorsan kimondom a lényegét: én úgy is tekintek az idei után a 2021. év *Útmutató*-beli igéi alapján készült, *Örömuzenet – Lelki útravaló az év minden napjára* címmel megjelent második áhítatoskönyvre, benne a százhuszonkét szerzőre, az igék, a gondolatok, imák, dalamok, a felvillanó történetek sokféleségére, mint arra a háttérre, amely előtt ülök és élek. Hogy vajon szép-e, tetszik-e?

Éz igazából nekem nem is kérdés. Én nem látom, vagy hogy is mondjam, hiszen én benne ülök, mögöttem, körülöttem van, nekem a háttérem. Részem és része vagyok. Alattunk a zöldecsés, ő igen, ő talán meg tudja ítélni, ő kívülről lát: „Á, evangélikus! Azok olyan... jó fejek!” – mondja. Rám néz, és lát mögöttem, körülöttem valamilyen háttérrel, és mond róla valamit.

Az óta a bizonyos online figyelmeztetés óta a háttérrel illetően azon vettem észre magam, hogy megbeszélés közben figyelem – hiszen magamat is látom –, mi van körülöttem. Milyen a háttérem. Mert az is én vagyok, hozzám tartozik. Valami ilyesmi lehet az is, amikor Isten igéje megérint, megszólít valakit. Felfigyelni valamire. Észrevenni valamit. Amit eddig nem

Örömuzenet – Lelki útravaló az év minden napjára. Szerk. Galambos Ádám. Luther Kiadó – Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztály, Budapest, 2020. Ára 2000 forint.

vettem észre, vagy nem tulajdonítottam neki jelentőséget. Felfedezni a takaróba burkolózó békességet, a beintegető vidámságot, a diszkréten maga után ajtócsukó bölcsességet, az otthonos meghittséget vagy az első pillantásra fájó, de egyben az újat kezdés lehetőségét is kínáló üres fehérséget.

Legyen sokak számára ilyen háttérre, a háttérben az isteni jelenlétet, megújulást, erőforrást, vigasztalást jelentő részletek hordozójává ez az újabb áhítatoskönyv. (*Előzménye Napi igé – Lelki útravaló az év minden napjára címmel jelent meg 2019-ben, ugyancsak a Luther Kiadónál. – A szerk.*) És igen, annak felismerését is segítse bennünk, hogy a háttérünk is része az identitásunknak mindenféle értelemben, legyen az az otthonunk, a család, egy vallási felekezet vagy a bennünket körülvevő természeti környezet.

■ NÉMETH ZOLTÁN

A szerző evangélikus lelkész, a gyülekezeti és missziói osztály vezetője

Kacatmentes karácsony

Ajándékként ajánljuk

Évről évre sokan sóhajtanak nagyot decemberben, amikor az ajándékozás kerül szóba: idén sincs ötletük, mivel lepjék meg családtagjaikat, barátait. Miután az összes illatgyertyaboltot és dísz tárgy-kiskereskedést kilööttük, íme néhány ötlet a kacatmentes ajándékozásra.

Kuponmánia helyett idő és figyelem.

A kupon nem újdonság – az ünnepeket megelőző hónapokban elárasztják a boltokat a lelkes vásárlók a különböző kedvezményekre jogosító, innen-ottan begyűjtött kuponokkal –, ez az ajándékötlet azonban egy kicsit más. Ugyanis nemcsak vásárlási kuponokkal csálhatunk mosolyt szeretteink arcára, hanem azzal is, ha az ajándékba adott kártyákon odafigyeléssel és kedvességgel, rájuk szánt idővel lepjük meg őket.

A fáradt szülőknek ajándékozhatunk egy hétvégi gyerekfelügyeletet, a régen látott barátnőnek egy délutáni kávézást, a testvérünknek például egy közösen eltöltött estét némi társasjátékkal – egy kis kártyára felírva és egy szép borítékba helyezve egy ilyen alkalom mindennél többet érhet.

Élménytelni tanulás. Sokunknak van olyan ismerőse, aki nem tud főzni, de szívesen megtanulna; lehet, hogy valakit az akvarellfestészet vagy a virágkötészet érdekel, de nincs ideje foglalkozni vele; más szívesen készítené otthon szappant, de nem tudja, hogyan kezdjen hozzá. Számukra remek ajándék lehet egy érdeklődésükhöz közel álló tanfolyam, amelyre ugyan régóta vágyik, de magától nem menne el.

Ha az illető esetleg elfoglaltabb, és hosszabb tanfolyamra nincs módja, a napjainkban egyre népszerűbb workshopok, azaz egy-két napos kreatív programok is jó megoldásként szolgálhatnak.

Szerelmes karácsony. Aligha tévedünk nagyot, ha úgy véljük: valószínűleg az adventi időszakban és karácsonykor történik a legtöbb lánykérés. Ha van az ismeretségi körünkben ifjú jegyespár, számukra kitűnő ajándék lehet a *Szerlemládkó – avagy a házasság dicsérete* című kötet, amely Luther Mártonnak a há-

zassággal kapcsolatos gondolatait gyűjti egybe. Egy karácsony táján esedékes házassági évforduló is remek alkalom arra, hogy Luther szemszögéből is visszatérjünk a házaspár az eddig együtt eltöltött időre és minden szépségére.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: PAVEL DANILYUK / PEXELS.COM

Elfogyó vagy tovább élő ajándék. Miért ne lehetne karácsonykor is környezettudatos módon ajándékozni? Egy kávérajongónak jó ötlet lehet egy különleges arabicaválogatás a kedvenceiből, az édesszájúnak egy tál finom, saját készítésű süteménykollekciónak, a „szobanövénygyilkosnak” pedig akár fűszernövényekből álló beltéri kiskert; kerttulajdonosoknak esetleg pár zacskó virágmag, amelyet elültethet, hogy tavasszal aztán gyönyörködhessen a frissen kikelt növényekben.

Érdeemes odafigyelni a csomagolásra is. Ha vászonszatyorba, kendőbe vagy később is használható dobozba csomagolunk, akkor már maga a csomagolás is ajándék!

Könyvbe csomagolt útmutatás. A január és február az a két hónap, amikor a végzős középiskolásoknak el kell dönteniük, hogyan tovább. A pályaválasztás valószínűleg az év végi ünnepek alatt is ott motoszkál a fejükben. Ha van olyan fiatal rokonunk, ismerősünk, aki maga is éppen ebben a cipőben jár, akkor számára – de akár az éppen pályaválasztók szüleinek, nagyszüleinek hasonlóképpen – hasznos karácsonyi ajándék lehet az *Égi hívás – földi pálya, avagy miért (ne) legyek lelkész?* címmel Szabó Lajos szerkesztésében a Luther Kiadónál nemrég megjelent kötet. A lelkési hivatás minden örömét és nehézségeit is bemutatató mű őszintén mesél arról, milyen sokszínű a lelkési pálya.

Tényleg jobb adni, mint kapni. Az ismert közmondás igazságáról decemberben bőven van alkalom meggyőződni. Tudjuk, sok családban nem az újonnan megvásárolandó okostelefon a karácsonyi kérdés, hanem az, hogy lesz-e mit tenni az asztalra szenteste. Éppen ezért érdemes körbenézni otthon: nincsenek-e a szekrények mélyén, dobozokban kinőtt ruhák, kifogástalan, de már nem használt holmik, játékok? Több segítő szervezet is várja ezeket – például a Magyar Vöröskereszt, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vagy a Cseriti adományboltok –, internetes honlapjaikon tájékozódhatunk a lehetőségekről. Természetes, mégsem árt hangsúlyozni: csak a tiszta és hibátlan – nem foltozott, nem lyukas – ruhák, működő, jó állapotú eszközök alkalmasak arra, hogy segíteni lehessen velük.

Idén is megrendezi cipősdobozakcióját a Baptista Szeretetszolgálat, ez ugyancsak kézenfekvő módja az ajándékozásnak.

Ne felejtjük el: lehet, hogy éppen a mi adományunk révén kaphat karácsonyi ajándékot – vagy éppen adhat valamelyik szerettének – egy-egy felebarátunk, akinek másként ebben nem lehetne része. Azt tudni, hogy valakinek örömet szerezünk, már önmagában ajándék, igaz?

■ Összeállította: TORDA ESZTER

Mama énekel

Úgy hervadt el a mama a szemünk előtt, mint egy virág. Sziporkázó elméjén lassan jelentek meg a fehér foltok. Amikor ezt észrevettük, először hóbotosságnak gondoltuk, csak akkor ijedtünk meg, amikor eltévedt az utcán, és időnként az unokákat nézte a gyerekeinek.

Nehezen találtuk meg az új helyzetben a hangot vele, aki mindig erős volt és rendkívüli teherbírású. Most, hogy törekeny lett és fürkésző, újra kellett tanulnunk, hogyan viszonyuljunk hozzá. Gyakran megismételtük, amit fontosnak tartottunk. Ilyenkor sértetten rázta meg magát: „Nem vagyok hülye, már elmondtad egyszer!” Máskor meg belebonyolódunk a mondatainkba, és nem tudtuk, hol vesztítette el a fonalat, olyan rezzenéstelen arccal nézett.

Ahogy a száraz homokszemeket magával sodorja a szél, úgy tűnt el – apró részecskékként – mindazt, amit ismertünk belőle. És azzal, aki ott maradt, bizonytalan volt a kapcsolatunk.

Időnként csak tétován nézett ránk, kicsit talán félt is tőlünk. Tényleg nem tudta, kik vagyunk. Zavarában említette, hogy legalább egy hete nem találkozott egy ismerős valakivel, akiről mi tudtuk, hogy már évek óta nem él. Szórakozottan szólított a Rézi macskát, pedig gyerekkora óta nem volt állata. Máskor a jelmezbárról mesélt, amelyen a szomszéd kislány táncoltak. Jaj, hány év telhetett el azóta! Micsoda fricska ez, hogy az óvodai élmény előjön, de a gyógyszereit nekünk kell a kezébe adnunk, mert magától nem jut eszébe bevenni őket! A falon már itt is, ott is cetlik voltak. „Kenyér itt”, „Hűtő: a leves a piros lábosban”, „Papír zsebkendő”, „A véce erre van”.

A helyzet néha változatlanul tűnt, mintha megállt volna az idő, máskor ijeszten gyorsan romlott az állapota. Hamarosan pelenkázni kellett őt, és az etetés is bonyolultabb lett, mert már nem rágta meg az ételt. A kicsik kíváncsian tébláboltak az apró szobában, amelyre a mama világa leszűkült az utolsó hónapokban. Nézték az előkés mamát, akít úgy etettünk, mint a legkisebb testvérüket nemrég. Csak itt már nem előre, hanem visszafelé vezetett az út.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: LUJZMEDEROSSPH / PEXELS.COM

Ez a szoba volt az utolsó állomás. Innen már csak úgy tudott kimozdulni a mama, ha tolokocsiba ültettük, jól rögzítettük, bebugyoláltuk. Amikor kivittük a napra, nézelődött, el-elmosolyodott, mintha ez még rémlene neki, de aztán ha olykor-olykor megszólalt, mindig azt mondta: „Szép itt, csak már haza szeretnék menni.” És hiába mutattunk neki bármilyen ismerős dolgot, a házat, a kerítést, a bejárati ajtón a csipkefüggönyt, amelyet még az ő édesanyja készített, csak nézett ránk szomorúan, mint aki nehezen veszi tudomásul, hogy nem engedik oda, ahova vágyik.

Pedig éppen ezért nem mozdítottuk ki a megszokott környezetéből, hanem mi futkostunk hozzá négyen, a lányai meg a férjeink és a gyerekeink. Persze nem tehetett róla, de hogy nehéz volt, azt kár lenne tagadni. Szerettük. Így is, annak is, aki maradt belőle nekünk. Ha időnként elvesztettük a türelmünket, egymást tá-

mogattuk. Kati olyankor sírt, hogy nem bírja ezt nézni, Juli csak nagyokat nyelt, az ő bánata mindig belül lakott, nem engedte ki a száján, de egy ölelés azért felszabadította egy sóhajra. Erzsi mérgeledött, ilyenkor egy-egy csúnyább mondat is kiszakadt belőle, amit természetesen maga sem gondolt komolyan. Ahogy kitombolta magát, rögtön puszilgatni kezdte a mama összeaszalódott, törekeny, hideg kis kezét, és taknyosra bőgte magát.

Én voltam a legrosszabb: panaszkodtam, holott nem tehetett erről az egészsérről senki. Méltatlankodtam Istennek és embernek. Szegény férjem csitítgatott, a gyerekek riadtan néztek. Mindenki azt mondta, hogy csak elfáradtam, pihenjek, aludjam ki magam, de nekem nem a testem volt fáradt, hanem a lelkem merült ki. A tartalékaim végén jártam akkor már. Az volt a baj, hogy nem láttam semmi értelmét ennek az egésznek. Úgy éreztem,

teljesen mindegy, hogy mi ápoljuk a mamát, vagy egy idegen, mert úgysem tud már semmit. És azt a régi mamát akartam volna visszkapni – akár csak egy pillanatra –, aki talpraesett volt és stabil. Aki mindent megoldott, és sose adott fel semmit. Látni akartam, hogy nem hiába csináljuk ezt az egész ápolásdolgot. Tudni akartam, hogy értelme van.

Ebbe a mély, mocsaras kétségbeesésbe érkezett meg az én legemlékezetesebb karácsonyi ajándékom. Egy szimpla hétfőn, nem az ünnepek alatt. Még csak november volt, de pilinkézni kezdett a hó. Akkor délelőtt éppen én voltam a mamával, mutattam neki az ablakon át, nézze, milyen szép. Vékony kis testét nagy párnákkal támasztottam ki, hogy üljön valamennyire.

Felvidított a röppenő fehér pihék látványa, és énekelni kezdtem, csak úgy, mint olyan sokszor máskor is. Énekeltem én mindent. Gyerekdalokat, mikulásost, *Kiskarácsonyt*, *Szácscsengőt*. Aztán elragadott a hangulat, és tényleg a karácsonyokat kezdtem el: *Mennyből az angyalt*, *Pásztorok, pásztorokat*, *Krisztus Urunknak áldott születésén-t*.

A mama arcán egy kis mosolyféle jelent meg. Régen nem ragyogott már így fel, általában rémülten pislogott csak, mint egy rabul ejtett kismadár. De most nagyon lassan felém fordult, és énekelni kezdett vékonyka hangján:

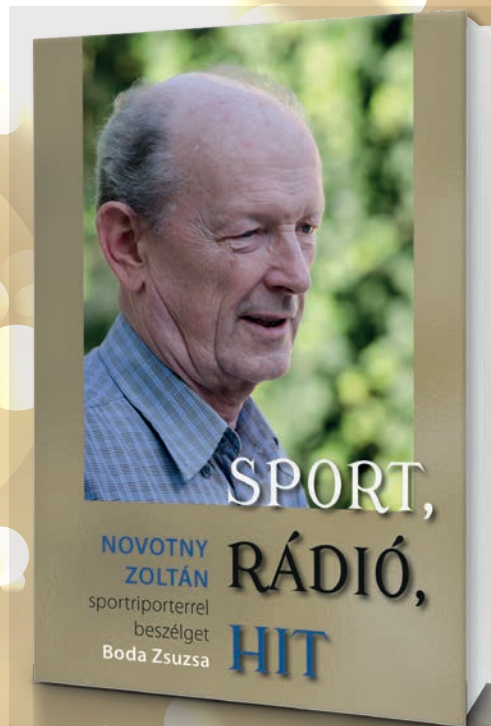
*Ím, jászlad mellett térdelek,
Ó, Jézus, üdvösségem.
Elhoztam minden kincsemet,
Mit ingyen adtál nekem:
A szívem, lelkem, életem,
Ó, fogadd tőlem kedvesen,
Ne szolgáljon, csak téged.*

Aki ismeri ezt az éneket (EÉ 161,1), az tudja, hogy nem könnyű. Nagy hangterjedelme van és szép hajlításokkal díszített dallama. Ahogy ott akkor elhangzott, az talán nem lenne színpadra való, de bennem nagyobb öröm ébredt tőle, mint bármelyik tökéletes előadás adta élménytől.

A mama énekelte. Olyan volt az arca, mint aki „képben van”. Tudja, hogy tél van, karácsony lesz, és ő ilyenkor ezt éli át. Azt a bizonyosságot mondta el, amit mindig hallhattunk tőle. Hitének és erejének titkát, amellyel én is folytatni tudtam közös utunknak ezt a szakaszát is – reménységben.

■ FÜLLER TÍMEA

KARÁCSONYI AJÁNDÉKÖTLET

3200 FT

13 nyári olimpia, több ezer sportközvetítés, sporttörténeti érdekességek, páratlan életút – mindez egy kötetben, humorral átszótt, élvezetes stílusban.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Luca, Bence és a karácsony

– Már csak tizenkilenc nap van karácsonyig – lelkenedett Luca a hittanóra végén. – Jaj, annyira várom!

– Komolyan? – lepődött meg Bence. – Pedig idén aztán tényleg semmi nem lesz akkor sem.

– Hát az igaz, hogy kevésbé lesz izgalmas és változatos – hagyta rá Luca.

– Bizony – kapcsolódott be a beszélgetésbe Klári néni. – A vírus miatt most nem lehetett annyiféle koncertet, betlehemes, színes programot csinálni, és a karácsonyi vásárok is elmaradtak. De azért van mit ünnepelni most is.

– Ugyan mit? – fakadt ki Bence. – Nálunk az ünnepeken össze szokott gyűlni az egész nagy család, most az idősek miatt nem merünk ilyet tenni. Aki messze lakik, azzal nem is fogok találkozni. A külföldön lakó barátainkkal, ha haza is jönnek, akkor se találkozhatunk. Szerintem ajándék is kevesebb lesz a fa alatt, mint máskor.

– Az már igaz – szomorodott el Luca is. – Anyuék említették nekünk, hogy nem mernek most sokat költeni, mert nem tudjuk, mi várható. Muszáj takarékosan gazdálkodni. De a mézeskalácsot meg a sza-

loncukrot nagyon szeretem. Az biztosan lesz idén is.

– Jó, de a karácsony lényegét még meg sem említettétek – mosolygott Klári néni.

– A fát? Ó, azt én már előre utálok – heveskedett Bence. – Nekünk mindig élő fenyőnk van. Amikor be kell faragni a tartóba, majdnem mindig megsérül valakinek a keze. A tűlevelek szúrnak, aztán meg potyognak már másnapra, és beleragadnak az ember zoknijába. Akár ki is hagynám.

– Ne viccelj! – legyintett Luca. – Szerencsés vagy. Nekünk sajnos műfenyőnk van. Pedig hogy szerettem az igazit! Jó, ez a műanyag nem hullik, meg környezettudatos is, de nekem azért hiányzik a fenyőillat.

– Gyerekek, gyerekek! Hát mit ünnepelünk egyáltalán ilyenkor?

– Ja! Már tudom, mire gondol Klári néni! Jézus születésnapját – mondta gyorsan a helyes választ Luca.

– Tényleg, én már meg is akartam kérdezni, hogy van ez – folytatta Bence. – Állítólag van olyan hely, ahol máskor ünnepelnek. Meg azt is hallottam, hogy nem is lehet pontosan tudni, melyik napra esett az a bizonyos betlehemi születésnap.

– Ebben igazad van. December 25. eredetileg a téli napfordulóhoz kapcsolódó ünnep volt, amikor a fény születésének örültek az emberek – kezdett bele a magyarázatba a tanár néni. – Ti is biztosan unjátok már ezeket a kora délután elkezdődő éjszakákat. A nappalok karácsony táján már kezdenek hosszabbodni, vagyis kifelé megyünk a sötétből. A keresztények aztán nem eltörölték ezt az ünnepet, hanem megtöltötték új tartalommal. Így a fény születése a jelképe lett Jézus születésének.

– Jó, de miért ünnepeljük mi azt, hogy neki születésnapja volt? Sok nagy ember születésnapján nem csapunk ekkora ünnepséget! – értetlenkedett Bence.

– De hát Jézus elég fontos! Ő volt a legjobb ember – vette védelmébe az ünnepet Luca.

– Igen, sok szép szokás alakult ki az évek során – bólogatott Klári néni. – De az az igazság, hogy az első karácsony igazi üzenetét kicsit el is takarta ez. Amikor Jézus a földre érkezett, az bizony az egész emberiséget érintő esemény volt. Isten fia nem hatalmas és félelmetes úrként, hanem kisgyermekként jött a földre. Ez már eleve meglepő volt. Nem sokan tudtak mit kezdeni vele. A pásztorok meg a csillagokat vizsgáló napkeleti bölcsek értették csak meg azt, hogy valami különleges dolog történt, valami újnak a kezdete. Sem a papok, sem az írástudók nem hitték el, hogy így kezdené el Isten egy nagy terv megvalósítását. Pedig ők azért elég sokat ismertek a próféciák közül, Isten ígéreteiből. De egészen másra vártak. Egy erős hadvezérre számítottak, aki kiűzi az elnyomókat – a Római Birodalom embereit, a birodalom hadseregét – az országból. Olyan királyra vártak, aki majd követeli a trónt, és meg is szerzi magának. Ehhez képest az a király, akit Isten küldött, istállóban, állatok között született meg, mert a szülei még rendes szállást sem kaptak. Szegénységben, nyomorban született ez a király, pont úgy, mint sok más kisgyermek. Később is nehéz volt elhinni, hogy Jézus, aki külsőleg hús-vér ember – olyan, mint bármely más hétköznapi ember –, tényleg Isten fia. És azzal sem tudtak mit kezdeni, hogy nincs tűzoszlop meg villámlás, amikor ő megszólal, hanem valahogy inkább szelíd és közeli.

- Ezen még nem is gondolkodtam. Mondjuk, az, hogy megszületik egy kisgyermek, mindig ünnep, nem? - kérdezte Luca.

- Főleg, ha nem nálunk születik egy új kis böngőmasina. Nekem már így is éppen elég a kistesóm - csóválta a fejét Bence.

- Hát, erre nem tudok mit mondani - nevetett Klári néni. - Kiskorunkban mi is sokat veszekedtünk a testvéreimmel, de azért nagyon örülök, hogy vannak nekem. Szerintem te is így leszel vele később, még ha most nehéz is ezt elhinni. A kisbaba születése pedig tényleg mindig nagy esemény. De az, hogy Jézus eljött a földre, csak a kezdete volt Isten tervének. Ő azért küldte el a fiát, hogy mindenkinek megbocsásson, és újra kapcsolatban lehessen velünk.

- De hogyan? - nézett összeszűkülő szemmel Luca.

- Hát tudod, ne lopj, ne ölj, ne paráználkodj, meg ezek - magyarázott Bence.

- Egész jól emlékszel a Tízparancsolatra - dicsérte meg Klári néni. - Bár igazából most éppen arról beszéltem, hogy Isten egy másik lehetőséget adott nekünk, amikor Jézus eljött. Egy új szövetséget kötött velünk, aminek az a lényege, hogy aki hisz Jézusban, annak már most örök élete lehet, és Isten gyermekévé válhat. A gyermek szereti a szüleit, időt tölt velük, formálódik, és hozzájuk hasonlóvá válik az idők során. Ilyen

kapcsolatot kínál fel nekünk is Isten azzal, hogy Jézus magára vállalta az emberi sors minden nyűgét, baját. Most már szabad az út az Atyához ómiatta, Jézus miatt.

- Na de mi van akkor a jó cselekedetekkel? Azért biztosan van egy minimum... - fintorgott Bence.

- Ami azt illeti, van minimum. Fogadd el Isten bocsánatát, és Jézus legyen az úr az életedben. A jó cselekedetek meg inkább gyümölcsei lesznek ennek a kapcsolatnak - mosolygott Klári néni.

- De hogyan? Én például mindig elhátározom, hogy nem fogok csúnyán beszélni, de ha ideges leszek, mégis kicsúszik a számon ez-az... - hajtotta le a fejét Luca.

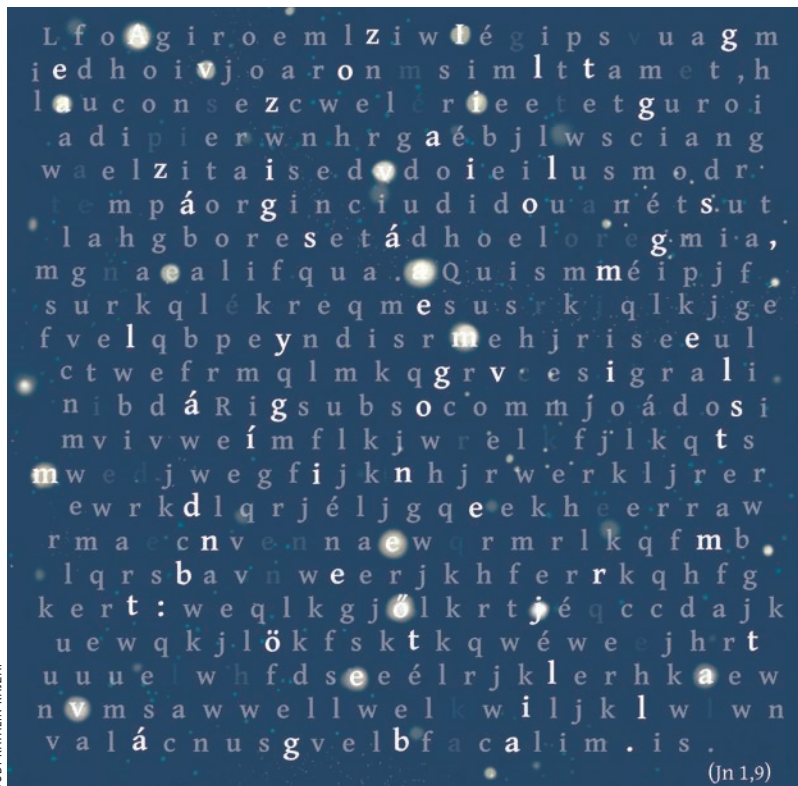
- Nem tudok neked gyors receptet adni - tárta szét a karját Klári néni. - Valószínűleg hosszú gyakorlással fogsz erről leszokni. De ez alatt az idő alatt is lehetsz kedves gyermeke Istennek. És ha tudod, hogy például a csúnya beszéd rossz, akkor törekedhetsz arra, hogy változz. Nálunk otthon a kisfiam figyelmeztet bennünket, ha valami illetlent mondtunk. Tudom, nem mindig könnyű megállni indulatos szavak nélkül, de megéri. Az adventi várakozás idején én is szeretnék megszabadulni néhány szokástól. Más dolgokat meg igyekszem mindennappossá tenni az életemben.

- De jó! Akkor Klári néni nem is csak a napokat számolja?

- Nem bizony! Az én adventi naptáram kis égősor, amin mindennap eggyel több fény gyullad ki. Szeretném, ha Isten fényét, szeretetét egyre inkább közvetíteni tudnám ott, ahol élek. Például közöttetek is.

- Ehhez nekem is lenne kedvem - mosolygott Luca.

- És én is megpróbálkozom vele - bólintott Bence. - Lehet, hogy akkor már nem is lesz olyan sok feszültség közöttünk a tesóimmal karácsonykor... ■

A sötétkék háttérből, mint a csillagok, elővilágítanak a betűk. Ha ezeket követed, te is eljuthatsz az aranymondáshoz (a különösen fényesek egy-egy szó elejét jelzik)

A legüldözöttebb vallás a világon még mindig a kereszténység

„A jelenlegi nehéz napokban sem feledkezhetünk meg azokról, akik számára a koronavírus a kisebbik rossznak tűnik az egzisztenciális válsággal szemben, amellyel minden egyes nap szembe kell nézniük” – fogalmazott Azbej Tristan, az üldözött keresztények megsegítéséért felelős államtitkár november 16-án az International Christian Concern nevű keresztény emberi jogi szervezet online konferenciáján.

A vallási üldöztetésnek kitétt keresztények száma egy év alatt kétszáznegyvenötmillióról kétszázhatvanmillióra nőtt, ezen időszakban közel háromezer keresztényt gyilkoltak meg a hitük miatt, több mint háromezer-hétszázat pedig őrizetbe vettek, továbbá közel száz imahelyet megtámadtak – mutatott rá a Hungary Helps (Magyarország segít) program megvalósításáért felelős államtitkarság vezetője.

Azbej Tristan hozzátette, hogy bizonyos jelentések szerint a világ népességének körülbelül egyharmadát valamilyen formában üldözik a vallása miatt, és ezen belül is a legnagyobb csoportot a keresztények teszik ki, akik gyakran népiirtás áldozataivá is válnak, mint például a nyugat-afrikai Burkina Fasóban vagy Nigéria északi részén. Az érintettek helyzetét az élelmiszerhiány és az áradások mellett ráadásul most tovább súlyosbítja a koronavírus-járvány is – húzta alá az államtitkár. Leszögezte: ahelyett, hogy a szenvedőket

a lakóhelyük elhagyására, elvándorlásra bátorítják, a segítséget kell oda vinni, ahol a baj keletkezett.

Végezetül kiemelte, hogy a magyar kormány szerint közvetlenül kell segíteni a rászorulókat, valamint a helyi egyházi szervezeteken keresztül, mivel ők ismerik legjobban az adott közösség problémáit.

„A keresztényekkel szembeni agressziónak megálljt kell parancsolni Európában és az egész világon” – hangsúlyozta a magyar külgazdasági és külügyminiszter a Facebookra november 16-án feltöltött videójában. A Vallásgyakorlás Szabadságának Nemzetközi Szövetsége aznap tartott miniszteri online konferenciáján részt vevő Szijjártó Péter rámutatott, hogy a kereszténység közösségépítő erejére most nagyobb szükség van, mint valaha.

A miniszter úgy látja, hogy a keresztényüldözés Európában is jelen van. Példa-

ként a franciaországi támadásokat, a bécsi merényletet és II. János Pál pápa lengyelországi szobrainak megrongálását sorolta. Szijjártó Péter kifejezte a lengyel kormány és a lengyel katolikus egyház melletti szolidaritását. Közös felelősségnek nevezte „a szélsőséges antikeresztény mozgalmak” visszaszorítását.

KÉPONK ILLUSTRÁCIÓ - FOTÓ: VALERY MELNIKOV / SPUTNIK

A másik nagy kihívásként a koronavírus-járvány miatti korlátozó intézkedéseket említette a külgazdasági és külügyminiszter. Hangsúlyozta: gondoskodni kell arról, hogy a korlátozások ne akadályozzák a keresztény közösségek vallásgyakorlásához fűződő jogát.

Forrás: MTI

Budavár evangélikus temploma is a vértanúkra emlékeztetett

FOTÓ: CSÜRY CSABA

A Szükséget Szenvető Egyház (Kirche in Not) pápai segélyszervezet kezdeményezésére idén is világszerte megtartották a #RedWeek, vagyis #VörösHét elnevezésű programot. Ennek keretében november 18–25. között a vértanúkra emlékeztető vörös színű fényel világítottak meg számos épületet, felhívva a figyelmet az üldözött keresztényekre.

A Miniszterelnökség Üldözött Keresztények Megsegítéséért és a Hungary Helps Program Megvalósításáért Felelős Államtitkarságának közreműködésével Magyarország is részt vett a kezdeményezésben. Budapesten idén – a keresztény ökumenizmus iránti elkötelezettség jegyében – a belvárosi Nagyboldogasszony-templomot, az Istenszülő Elhunytá ortodox székesegyházat, a Szilágyi Dezső téri református templomot és a budavári evangélikus templomot tervezték november 25-én vörös fényel megvilágítani, továbbá az Erzsébet hidat, illetve Szent Gellért szobrát.

Forrás: Magyar Kurír

Világom, anyanyelvem

Gondolatok a magyar nyelv napjára

A parlament 2011. szeptember 26-án nyilvánította november 13-át a magyar nyelv napjává. 1844-ben ezen a napon szentesítette V. Ferdinánd császár és király az országgyűlés által elfogadott 1844. évi II., a magyar nyelvről és nemzetiségéről szóló törvénycikket, amely a magyart államnyelvvé tette. Korzenszky Richárd OSB nyugalmazott tihanyi perjel írása a Facebook-oldalán jelent meg a magyar nyelv napja alkalmából.

Összszavardott körülöttünk a világ. De sokszor úgy érzem, bennünk is. Vajon azt mondja-e a másik ember, amit én hallok? Vagy azt gondolja-e a leírt sorai mögött, amit én olvasok?

Tükörképe a nyelv a társadalomnak, jellemző a nyelvhasználat az egyes emberre. Egy szétesett ország lelkiállapota sajog mai nyelvünkben. Hiányzik az egyenes beszéd, miként hiányoznak az egyenes tekintetek is. Vagy csak nagyon ritkán találkozunk velük. Mellébeszélünk: nem az igazat mondjuk, elrejtjük önmagunkat a szavak mögé, ahelyett hogy mernénk közölni, kimondani legbelsőbb önmagunkat. Értékét veszítette már szinte minden: nem vesszük komolyan az

életet. Bocsánat helyett „bocsika”, „bocsi” hangzik, ugyanakkor vaskos trágárságok bizonyítják, mennyire elsekélyesedtek az emberi kapcsolatok.

Amikor eladó az egész világ, nincs szükség a szép szóra. Pontosabban: most volna igazán nagy szükség arra, hogy minden kimondott és leírt szavunk igaz legyen, jó és szép.

Amikor nincs idő arra, hogy meghallgassuk a másik ember örömét vagy bánatát, lebénel a nyelv. Amikor bizalmatlanná válnak az emberek, elfordulnak egymástól, elrohannak egymás mellett: mintha fölöslegessé vált volna a nyelv. Ha egyre kevesebben tudják kimondani, hogy „édesanyám”, s ha nacionalistának

bélyegzik azt, aki kimondja, hogy „édes hazám”, akkor „édes anyanyelvünk” keserűvé válik. Amikor a politika hatalmi harccá válik a közjó szolgálata helyett, kivesznek a társadalomból az igaz ügy, az ember ügyének képviselői – a szószólók.

Meg kell tanulni jó szót szólani. Emberi tartás nélkül, az élet tisztelete nélkül csak üres halandzsa minden beszéd. Emberségre kell tanítani először a gyermekeket – kell, hogy legyenek igaz emberek, akik képesek igaz emberségre tanítani. Az igaz ember nem tud hazudni. Tévedni mindenki képes, de álságos, aki szándékosan téveszti meg a kimondott vagy leírt szóval a másik embert. Emberségünkhöz tartozik a nyelv. Miként anyához a gyermek.

Milyen ma a magyar nyelv? Amilyen a magyarság. Viharoktól tépett, széteső, igénytelen, sokak számára haszontalan: mert mintha „boldogulni” idegen nyelvek birtokában jobban lehetne. Megtépázott, idegen szelektől szétzilált nyelvünk sebeit bekötözni nem csak költőknek, irodalmároknak, nyelv művelő tudósoknak a feladata.

Igazabb és emberibb emberré válva igazabbá és tisztábbá fog válni anyanyelvünk is: nélküle nem tudtuk volna megismerni a világot. ■

FOTÓ: PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG

A pannonhalmi bencések továbbra is várják az imaszándékokat

A Pannonhalmi Főapátság szerzetesközössége vállalja, hogy a reggeli imádságban és az esti szentmisén megemlékeznek azokról az emberekről és szándékokról, akiket és amiket rájuk bízunk.

A monostort megalapító Szent István király rendelkezéséből a Pannonhalmi Főapátság szerzetesei mindennap imádkoznak Magyarországról: „pro stabilitate regni nostri”, azaz az ország fennmaradásáért, sértetlenségéért, ahogy a monostor kiváltáslevelében olvasható.

A pannonhalmi bencések márciusban, a koronavírus-járvány első hullámának idején új vállalatot is tettek: a reggeli és esti imádságban, valamint a szentmisén megemlékeznek mindazon emberekről, illetve ügyekről, szándékokról, akiket és amelyeket a hívek rájuk bízunk. A röviden megfogalmazott kéréseket, szándékokat névvel vagy név nélkül a Pannonhalmifopatsag.hu honlapon keresztül várják, felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül.

Március 21. óta, amióta lehetőség van imaszándékok beküldésére, ezernégyszázhetven kérés érkezett, több mint ötezer különböző szándékkal.

A pannonhalmi bencések köszönik a bizalmat. „Az irgalmas Úr hallgassa meg kéréseinket” – teszik hozzá a felhívásukhoz.

Forrás: Pannonhalmi Főapátság / Magyar Kurír

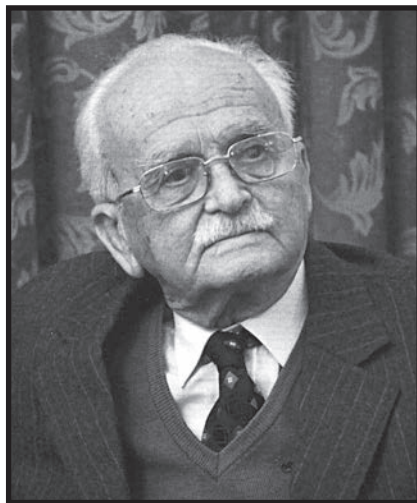
Elhunyt dr. Patay Pál régész, harangtörténeti kutató

„Amikor a harangok hangját hallom, a szívem meglágyul” – írta megjegyzés-ként egy harangokról szóló internetes videóhoz nemrégiben egy néző. Valami ilyesmit éltem át kisgyerekkoromban. Amikor tizenhat évesen elkezdtem levelezni lelkészekkel, plébánosokkal és ily módon gyűjteni a harangok adatait, egy fiatal ráckevei református lelkész hívta fel a figyelmemet arra, hogy él Budapesten, a Rákóczi úton egy idős – akkor a nyolcvanhetedik életévében járó – református presbiter, aki harangokkal foglalkozik.

Így ismerkedtem meg dr. Patay Pál régésszel, aki az első szeretetteljes levélváltás után meginvitált a lakására. Az ő hatására kezdtem el felkérkedni a templomtornyokba, illetve az egyházközségi levéltárakban, jegyzőkönyvekben, történetírásokban kutakodni és feljegyezni a harangadatokat. Pali bácsi nagy tudása, szakmai elkötelezettsége és mindezzel párosuló szerénysége, valamint szilárd hite sokunkat lenyűgözött, és lelkesedésével sokunkat „beoltott”, így ma már többen is folytatjuk örömmel az ő munkásságát.

Patay Pál 1914. december 8-án született Budapesten, gyermekkorát a Pest megyei Acsán töltötte. 1932-ben érettségizett a Lónyay Utcai Református Gimnáziumban, majd a debreceni Magyar Királyi Gazdasági Akadémián agrármérnöki, a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán pedig régészdiplomát szerzett. Ne-

véhez számos jelentős régészeti kutatás köthető. 1950-től a balassagyarmati Pálóc Múzeumban, majd 1957-től a Nemzeti Múzeumban dolgozott.

Nógrádszakál mellett 1951-ben mamutcsontleletet találtak. A helyiek felhívták a helyszínrre siető Patay Pál figyelmét a templomuk tornyában függő régi harangra. Pali bácsi odafenn egy ősi, 1523-ban öntött harangot talált. Hogy „felfedezését” közkinccsé tegye, szeretett volna kapcsolatba kerülni valakivel, aki harangok történetével foglalkozik. Akkoriban azonban – mint kiderült – senki sem foglalkozott a harangokkal, ezért elhatározta, hogy ő lesz az, aki a magyarországi harangok történetét felkutatja. Így lett dr. Patay Pál az újkori magyar harangtörténeti kutatás úttörője.

Kutatásai során ezerháromszáz templomtornyot vagy haranglábat mászott meg, és összesen mintegy tizenhatezer harang adatait gyűjtötte össze. A legutolsó torony, amelyben az adatokat személyesen vette fel, a pécsi havi-hegyi kápolna tornya volt, ahol egy 1688-as öntésű harang függ.

Bár reformátusnak keresztelték, az evangélikus egyházban is fontos tisztséget töltött be. 1942-ben a csóvári evangélikus gyülekezet felügyelője lett; e tisztséget 1965-ig látta el. Később a budapest-józsefvárosi református gyülekezetben lett presbiter.

Nyugdíjba vonulása után évekig folytatta régészeti munkásságát, és szinte haláláig aktívan részt vett harangtörténeti anketók szervezésében, a külföldi és a hazai kutatókkal folytatott kapcsolattartásban, a magyar harangok kutatásában.

Patay Pál számos kitüntetésben részesült: 2004-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét, 2014-ben a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét kapta meg, 2020 márciusában az Eötvös Loránd Tudományegyetemen zafirdiplomát vehetett át.

Utolsó éveit a Katolikus Szeretetszolgálat XXIII. János Otthonának Okos Gizella Házában töltötte, innen szólította magához október 4-én az élet és halál Ura. Legkedvesebb harangjának, a nógrádszakálinak a feliratával búcsú-zunk tőle: „O Rex Glorie, veni cum pace” – „Ó, Dicsőség Királya, jöjj el békével”.

■ BAJKÓ FERENC

Fülöp Attila posztumusz örökös tag lett az Operaházban

A Magyar Állami Operaház posztumusz örökös tagjai közé választották Fülöp Attila magánénekest, az intézmény egykori főtítkárát és ügyvezető igazgatóját. Az elismerő oklevelet Fülöpné Tátrai Zsuzsa, a művész özvegye vette át.

Fülöp Attila friss diplomás hangmérnöként került a komolyzene közelébe, majd 1971 és 2001 között az Opera sokat foglalkoztatott tenorja lett. Színetár Miklós igazgatói érdeme, hogy az egykori szakszervezeti bizalmiból és rivális

főigazgatói pályázóból főtítkárt, majd ügyvezető igazgatót „csinált”. A társulatot és a színház működését kiválóan ismerő Fülöp Attila valódi kormányosként igyekezett békés vizekre terelni az Opera hatalmas hajóját.

Az evangélikus kötődésű magánénekes a Deák téri passiók evangélistája volt több mint két évtizeden át, és számtalan evangélikus templomban szolgált.

Forrás: Facebook.com/
Magyar Operabarátok Egyesülete

Elhunyt dr. Kormos Gyula

A Magyarországi Evangélikus Egyház történeti orgonáinak felügyelője és szakértője, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem címzetes docense, dr. Kormos Gyula november 13-án Budapesten elhunyt.

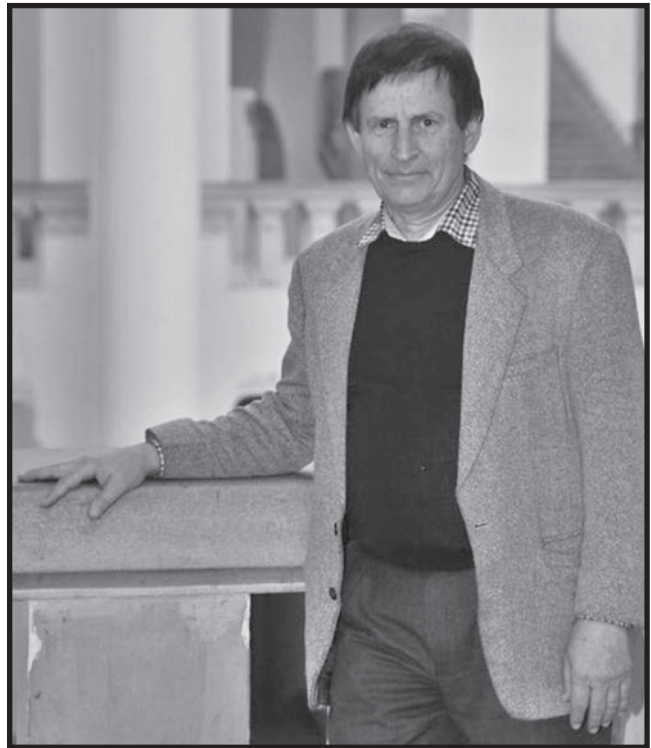
Kormos Gyula 1950. június 26-án született Magyardombegyházon. Az egyházzenehez fűződő, élete végéig tartó kapcsolata a főtí Evangélikus Kántorképző Intézetből eredt, amelynek 1964–1971 között volt hallgatója, majd több éven át az oktatója. Orgonatanulmányokat folytatott a főváros II. kerületi zeneiskolájában is, Baróti István legendás osztályában. Tevékenységének egyházzenei ágával kántortanító szüleinek a nyomába lépett. Már ebben az időszakban is felkeltette érdeklődését a hangszerek szerkezete, működési mechanizmusa.

Középiskolai tanulmányait a törökszentmiklósi gimnáziumban végezte. Érettségi után döntés elé került, hogy orgona szakra vagy matematika és ábrázoló geometria szakos tanári képzésre jelentkezzen. Egy interjúban így beszélt erről: „Az ábrázoló geometria mellett döntöttem [...], hogy meg tudjam szerkeszteni a mezőtúri kis evangélikus templom hátsó karzatának látványtervét, ahová a harmóniumot szánták felvinni.” A puha diktatúra idején a tanári pályával párhuzamosan azonban nem lett volna lehetősége az orgonálást folytatni, így végül a Budapesti Műszaki Egyetem közlekedésszervező mérnöki szakán kezdte el tanulmányait. Az itt szerzett szakmérnöki diplomája mellett az építésmérnöki kar gazdasági mérnöki képzését is elvégezte, majd doktori fokozatot is szerzett.

Az egyetem elvégzése után többek között a budapesti észak-déli metróvonal akkor zajló átépítésénél töltött be vezető szerepet, majd 1992-től oktatott a Műegyetem Út- és Vasútépítési Tanszékén, ahol később docensi kinevezést is kapott, és ahol tanári munkáját nyugdíjasként egészen a legutóbbi időig folytatta kiváló eredménnyel. Mérnöki munkája és orgonás, illetve kántori tevékenysége mellett régi orgonák szerkezetét és történetét kutatva megszállottan.

Kormos Gyula életének kedves periódusa kapcsolódik Sopronhoz, ahol a kántori szolgálatban is részt vállalt. Talán ekkor figyelt fel két környékbeli település, Harka és Balf evangélikus templomának különleges értékű, de elhanyagolt hangszereire. A magyarországi orgonarestaurálás történetében minőségi fordulópontot jelentett, amikor kutatásai alapján saját munkával helyreállította ezt a két König-orgonát (1994-ben és 1998-ban). Fiatalkorától egészen az utóbbi évekig szinte évente utazott külföldre, hogy szakmai ismeretei mindig a legkorszerűbb szinten maradjanak. 2008-ban Németországban orgonaszakértői végzettséget is szerzett.

2002-ben kapott hivatalos megbízást egyházunktól a történeti orgonáknak szakfelügyeletére. Ennek részeként felmérte a hazai evangélikus orgonaállományt, és elkészítette történeti hangszereink jegyzékét. (A számarányokat figyelembe véve a hazai felekezetek között evangélikus egyházunkban található a legtöbb historikus orgona!) Az elmúlt évek alatt csaknem huszonöt evangélikus templom – többek között Hegyeshalom, Nagyvácszony, Szarvas, Torvaj és Domony – hangszereinek helyreállítását végezték el az ő restaurálási tervei alapján és szakmai felügyelete alatt. Minden felújítás előtt a legapróbb részletekre kiterjedő kutatást végzett,

amelyet tudományos igényességű restaurálási tervdokumentációba foglalt. A kivitelezők ezek alapján dolgoztak, és ezek alapján voltak számonkérhetőek.

Filológiai igényességű kutató- és szakértői munkája mellett idejét nem kímélve kereste a pályázati lehetőségeket, hogy a költségigényes orgonafelújításokhoz támogatást kaphassanak a gyülekezetek. A zenei bizottság számára végzett szakértői munkájával nemcsak a pályázatok elbírálásának nehéz munkájában vállalt fontos szerepet, hanem eredményesen képviselte az ügyet, hogy az orgonajavítások támogatására külön költségvetési fejezet is létesüljön egyházunkban.

Bár szakterülete a régi orgonák helyreállítása volt, Kormos Gyula újak tervezésében is részt vállalt – ennek nyomán épülhetett meg a budaörsi templom orgonája –, illetve közreműködött a budavári templom stílushangszerének tervezésében is.

Az orgonák mellett harangok kutatásában is aktív volt. Korábban Sopron és környéke jobbágyfalvai harangjainak felmérését végezte el, 2018-ban pedig két szerzőtársával (Patay Pállal és Poór Péterrel) adott ki forrásértékű könyvet *Komárom-Esztergom megye harangjai* címmel. A Magyar Egyházzenei Társaság és a Magyar Restaurátorkamara mellett több nemzetközi szakmai társaságnak volt tagja. Szakértői tevékenységének gyümölcse az *Evangélikus történeti orgonák* című háromlemezes CD-album, illetve ennek kísérfüzete is.

Családi életében nehéz terheket hordozott: tehetséges fiától korán búcsút kellett vennie, és már évek óta nem dolgozhattak együtt a restaurálásban is társként tevékenykedő testvérével sem.

A koronavírus okozta váratlan halálával számos félbemaradt munkát hagyott az utókorra. Munkájának folytatása, szellemi örökségének ápolása és továbbadása kötelességünk.

■ FINTA GERGELY

Díjazták az Ige-Idők kiállítás tanulmánykötetét

A Magyar Nemzeti Múzeumban 2017-ben megrendezett, *Ige-Idők - A reformáció 500 éve* című kiállításához készített tanulmánykötet, Polgárdi Ákos tervező-grafikus munkája díjat nyert az idei díjazhatóan a vizuális kommunikáció kategóriában.

A Magyar Formatervezési Díj a legmagasabb hazai dizájn díj, amellyel negyvenegy éve ismerik el a kiemelkedő tervezői teljesítményeket. A díjat pályázat útján lehet elnyerni. A 2020. évi pályázatot az innovációs és technológiai miniszter hirdette meg a Magyar Formatervezési Tanács közreműködésével, négy kategóriában: termék, terv, vizuális kommunikáció és diák. Különdíjat ajánlott fel az Emberi Erőforrások Minisztériumának Kultúráért Felelős Államtitkársága, az Innovációs és Technológiai Minisztérium Felsőoktatásért, Innovációért és Szaképzésért Felelős Államtitkársága, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, valamint a Magyar Formatervezési Tanács.

A járványhelyzet miatt a Magyar Formatervezési Díj 2020. évi díjazott és kiemelkedő alkotásait újszerű módon, online kiállításon mutatják be a Designhet.hu/2020 oldalon.

Forrás: Designhet.hu

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Urunk! Három gyertya lángjának világosságában sem tudjuk felfogni, milyen kincs birtokosai vagyunk a veled való élő kapcsolatban. Azt sem tudjuk felfogni, hogy ezt a kincset egyedül te adhatod. Bár sok minden kínálkozik, hogy értékes legyen az életünkben, az igazi érték nincs máshol, nincs másban. Köszönjük, hogy ma újra rácsodálkozhatunk a valódi kincsre.

Kincsünk a Krisztus. Ő valóban a szabadulást, a kegyelmet jelenti számunkra, ha jól értjük az evangéliumot, amely őt hirdeti nekünk. Szentlelked őrizi a kincset bennünk, hogy ne feledjük: Krisztus az, aki eljött a világunkba, mégis eljövendő marad az utolsó idők teljességéig. Hála neked, Istenünk, hogy közösségbe vontál vele minket.

Köszönjük a megtapasztalt gyógyulásokat, a testi-lelki életújulásokat. Köszönjük, hogy ezek jeleké is lettek a számunkra: szeretted, hatalmad, odafigyelésed jelei. Különösen fontos ebben megerősödnünk most, a járvány heteiben. Az elbizonytalanodás, netán épp a betegség kínjai között. A reménység felértékelődésekor.

Krisztusban elmúlhatatlan életet adtál – a kincsünk egyik jellemzője ez. Szeretnénk jól gazdálkodni földi életünkben a nekünk adatott idővel. Kérünk, Szentlelked segítsen minket ebben is.

Te magad légy vigyázója a rólad elhangzó szavaknak. Köszönünk minden szolgálatot, amelyen keresztül egyre közelebb kerülhetünk megváltásunk titkának megértéséhez, a Krisztusra hagyatkozó élethez. Csakis így várhatjuk és élhetjük meg őt igazán nap mint nap.

Hittestvéreinkkel együtt áldunk téged, hogy mindaddig megmaradtunk a hitben és a szeretetben. Szentlelked által munkáld bennünk ezeket ezután is. Hadd mondjunk egy szívvel és egy lélekkel dicséretet és hálaadást neked Jézus Krisztus által mindörökké! Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT,

a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nádás utca 2.) • www.mondat.hu

Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletág telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál (bank-

számlaszám: 10918001-00000058-

01930000) vagy postautalványon. Az elő-

fizetési díj belföldön (illetve Románia és

Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél

évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai

országba egy évre 52 500 Ft (167 euró),

egyéb külföldi országba egy évre 61 400

Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig

beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő

hónap elsejével regisztrálni, ellenkező eset-

ben még egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Advent harmadik vasárnapja – 2Tim 1,8–14

Advent a ringsarokban

- Nem tudok közel menni hozzá, hogy megüssem.
- És tudod, miért van ez?
- Miért?
- Mert ő jobb bunyós nálad, azért. Fiatalabb, erősebb és tapasztaltabb. Akkor most ezzel mihez kezdsz?

(Millió dolláros bébi, 2004-ben készült Oscar-díjas amerikai filmdráma, rendezte Clint Eastwood.)

Két menet között. Timóteus, Pál apostol ifjú szolgátársa sokunk lelki rokona. A hozzá írott levelekből ugyanis kiderül, hogy sokszor elbizonytalanodik a mindennapok hitharcában, ezért bátorításra szorul. Nagy szolgálatot bízott rá az Úr, és Timóteus kevésnek érzi magát ehhez, különösen az idősebb és tapasztaltabb Pál apostol fényében tűnik halványnak az ő árnyéka. Fialat gyülekezetvezetőként sok olyan helyzettel szembesül, amelyekben adottságait és tapasztalatát is hiányosnak találja.

Az ökölvívó-mérkőzések ritmusát adja, hogy az egyes meneteket rövid szünetek választják el, amikor a ringsarokban az edzővel értékelik a menetet, a mérkőzés állását, és megbeszélik a további taktikát, valamint mindazt, amire – az edző megítélése szerint – figyelnie kell a versenyzőnek. Ezek az egyperces szünetek döntően meghatározhatják a folytatást.

A gyülekezeti szolgálat ritmusához is elengedhetetlen az ilyen szent szünet Isten jelenlétében, amikor ki lehet értékelni az előzményeket, meg lehet hallgatni a figyelemztetéseket és a folytatásra vonatkozó útmutatást. Az adventi időszak áldott lehetőség a számunkra minden egyházi esztendő elején, hogy elcsendesedjünk az ige felett, és – mint a ringsarokban – lehetőséget kapjunk az értékelésre és a felkészülésre.

Szégyen és szabadítás a szorítóban. A szégyen szintén ismerős tapasztalatunk, amelyet nem nehéz átérezni. Szégyelljük mindazt, amit szégyellnivalónak tartunk, ami vállalhatatlan a számunkra, mert ellenkezik értékrendünkkel. Az értékrendünket pedig leginkább a környezetünk határozza meg: a társadalmi elvárások, a családi hagyományok vagy a vallási előírások. Ezek mindegyike mást tart szégyellnivalónak, ami még az átfedésekkel is komoly feszültséget okoz bennünk.

Pál értékelése helyére teszi az értékrendet, és nem a szégyenre szólít – „szégyelld magad” –, hanem a negatív felszólításával – „ne szégyelld” – leleplezi céltévesztett gondolkodásunkat. Nem az evangélium a szégyellnivaló, sem az evangélium hirdetői. Hiszen az egyetlen helyes és győztes taktika a folytatásra Jézus Krisztus szabadítása által lehetséges. Ezzel bátorít most minket is az egyházi esztendő elején.

„Mert ő szabadított meg minket, és ő hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint, amelyet még az idők kezdete előtt Krisztus Jézusban

adott nekünk.” Pál apostol legnagyobb bátorítása lelki gyermekének és nekünk az adventi időszakban, a sok elbizonytalanító tényező ellenére, hogy Isten cselekszik Krisztusban. Ő az, aki megszabadít, elhív, megtöri a halál erejét, világosságra hozza az elmúlhatatlan életet, ő rendel hírnököket, apostolokat és tanítókat, ő biz ránk kincset, és neki van hatalma arra is, hogy azt megőrizze.

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ – JELENFOTÓ A MILLIÓ DOLLÁROS BÉBI CÍMŰ FILMBŐL.

Kéz a magasban, kincs a szívben. Ezek után úgy küld minket – már ki tudja hányadik adventünkben – a már ki tudja hányadik menetre, hogy a nemes harcban lehetnek bukások, ránk is számolhatnak, de nem kell végleg a padlón maradnunk. Mert Isten megnyerte a végső nagy küzdelmet Jézus Krisztus által, a győzelmet ő adja.

Akkor mi marad nekünk? A ránk bízott drága kincs, az Úr Jézus Krisztus, aki a legnagyobb érték, akit mégsem tarthatunk meg, aki másokat is gazdagítani akar általunk. Ez a küzdelem, amelyre indulunk, a másikért van, és nem a másik ellen, nem elpusztítani, megsemmisíteni akar, hanem az elmúlhatatlan élethez vezetni az evangélium által. Nálunk a drága kincs, a győzelem is már a miénk, így indulhatunk el újra!

Akkor most ezzel mihez kezdünk?

■ GRENDORF PÉTER

Imádkozzunk! „Add szívünkbe tüzedet, / Hogy megtérve rád tekintsünk! / Vonj magadhoz közelebb, / Hogy te légy a legfőbb kincsünk! / Kössed egybe szívünk, lelkünk, / Hogy tenéked együtt zengjünk!” (EÉ 284,4)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 13.) És mi láttuk, és bizonyosságot teszünk arról, hogy az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül. 1Jn 4,14 (Jer 10,6; Lk 1,67–79; 1Kor 4,1–5; Zsolt 68,20–36) Időnként hajlamosak vagyunk úgy tekinteni Jézusra, mint aki csupán a mi saját Megváltónk. Fontos ez a személyes kapcsolat, de észre kell vennünk, hogy a mi Urunk még ennél is többet tesz. Hangsúlyos ez a kifejezés: „a világ üdvözítője”. Advent nemcsak belső, lelki élményt jelent, hanem világraszóló változást hirdet. Mindazzal a kérdéssel, bajjal szemben, amely körülvesz bennünket, ő nem csak vigasztalást hoz, hanem őbenne van a válasz, a megoldás. Az ideai advent talán korlátozottnak, bezártnak tűnik, de valójában az egész világ számára hirdeti a megújulást, a boldogságot.

Hétfő (december 14.) Aki pedig magot ad a magvetőnek, és eledelül kenyeret, megadja és megsokasítja vetőmagotokat, és megszorítja igazságotok gyümölcsét. 2Kor 9,10 (Ézs 26,9b; Hós 14,2–10; Ézs 65,17–25) Csodálatos élmény, ha a jóakaratusknak, tetteinknek eredménye, gyümölcse van. Szó szerint kell értenünk: csodálatos. Mi ugyanis azt tekintenénk természetesnek, hogy ha elhatározunk, elkezdünk valamit, annak sikerülnie kell. A gyümölcs, a siker, de még a vetőmag is mindig Isten ajándéka. A vetés szárba szökkenését vagy a kenyér asztalunkra kerülését is automatizmusnak tartjuk, pedig még ez a hétköznapi folyamat is Isten titokzatos műve. Ajándék az igazság megjelenése is, hiszen a gonoszság és a tudatlanság természetes sötétsége ellenére ragyog fel.

Kedd (december 15.) Salamon így imádkozott: Megtartottad, amit ígértél a te szolgálódnak, Dávidnak, az én apámnak. Amit megígértél, hatalmaddal be is teljesítetted a mai napon. 1Kir 8,24 (Lk 1,68–69; Mt 3,7–12; Ézs 66,1–4) Egy táblázat százkilencvenhárom különböző ószövetségi próféciát sorol fel a Messiásról, és aztán mindegyik mellett azt, ahogyan az evangéliumok szerint ez teljesült. Karácsony nem pusztán Isten egy jó tettet hirdeti, hanem ősi tervének a beteljesítését, amelyet nemzedékeken át megígért a próféták által. Csodálatosan tanúskodik ez az összefüggés az ő megbízhatóságáról, az ember melletti elkötelezettségéről és arról, hogy senki sem tudja meggátolni abban, hogy javunkra cselekedjen.

Szerda (december 16.) Kijelentetett az ő [Isten] szentjeinek [...], hogy milyen gazdag e titok dicsősége a pogány népek között. Ez a titok az, hogy Krisztus közöttetek van: reménysége az eljövendő dicsőségnek. Kol 1,26–27 (Zsolt 77,15; Ézs 45,1–8; Ézs 66,5–17) Reménykedünk valami titokban, amely meg tudja fordítani a

dolgok folyását. Vagy talán lemondtunk arról, hogy lenne ilyen világraszóló megoldás. Pál apostol azt hirdeti meg, hogy igenis létezik ilyen titok, sőt számunkra fel is tárul. Ez viszont nem valami szemlélet, recept vagy szertartás, hanem egy személy: Krisztus. Őbenne elkezdődik, már jelen van mindaz, amire szükségünk van. Advent azt hirdeti meg, hogy amit talán már remélni sem mernénk, az nem marad távol tőlünk, hanem közénk jön Jézusban.

Csütörtök (december 17.) Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és velem vacsorálok, ő pedig énvelem. Jel 3,20 (Jer 31,17; Lk 1,26–38; Ézs 66,18–24) Jézus az ajtó előtt áll. Ez az ő közelségét jelenti. Azt hirdeti advent és karácsony, hogy ő eljön hozzánk. Azért jön, hogy személyesen velünk találkozzon az ideai ünnepen, és aztán a hétköznapiakban is velünk maradjon. Velem akar vacsorálni – ez a legbelső életközösségnek a kifejezője. Ennyire jelen akar lenni az életben. Józsefnek és Máriának Betlehemben a szálláson nem nyitottak ajtót. Jézus jövelele nem függ attól, hogy várják-e, hogy helyet készítettek-e neki. Ő zárt ajtóhoz is megérkezik.

Péntek (december 18.) Térjete meg, mert elközelített a mennyek országa! Mt 3,2 (Hós 4,1; 2Kor 1,18–22; Lk 1,1–17) Az emberi gondolkodás sokszor megfordítja ezt a mondatot: Ha elég jó leszek, ha kiérdemlem, eljön a mennyek országa. Ha elég jól előkészítem, lesz ünnepem. Istennél más a sorrend. Mivel érkezik Isten jelenléte, a menny boldogsága, ezért lehetséges és érdemes megváltoznom. Nem én készítem az ünnepet, az Isten ajándéka, nekem is, az idén is. Függetlenül a körülményektől és az előkészületeimtől. De mivel Istennek ez a terve velem, ezért érdemes készülnöm, mert van mire.

Szombat (december 19.) Annak örüljete, hogy a nevetek fel van írva a mennyben. Lk 10,20 (Zsolt 139,16; Ézs 11,10–13; Lk 1,18–25) Csalódásunk, félelmünk, elbizakodottságunk oka egyaránt az, hogy lelkiállapotunkat, sikerélményünket attól tesszük függővé, ami a látható világban történik. Jézus szava feljebb emeli a tekintetünket. Igazi örömünk forrása ugyanis nem a mindennapi sikerekben van, hanem elvehetetlen helyen, Isten kegyelmében. Ahogyan Illyés Gyula írja: „Mi gondom! – áll az én hazám már, / védőbenn minden magasságnál.” (Haza, a magasban) Fel van írva a nevem a mennyben, ez azt jelenti: Istené vagyok. Érjen bármilyen kudarc vagy csapás, ez azok ellenére is elég ok az öröme.

■ TÓTH KÁROLY ISTVÁN

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

URSULA KOCH

RÓZSÁK A HÓBAN

Katharina von Bora élete

Az egykori apácából lett feleségnek, anyának,

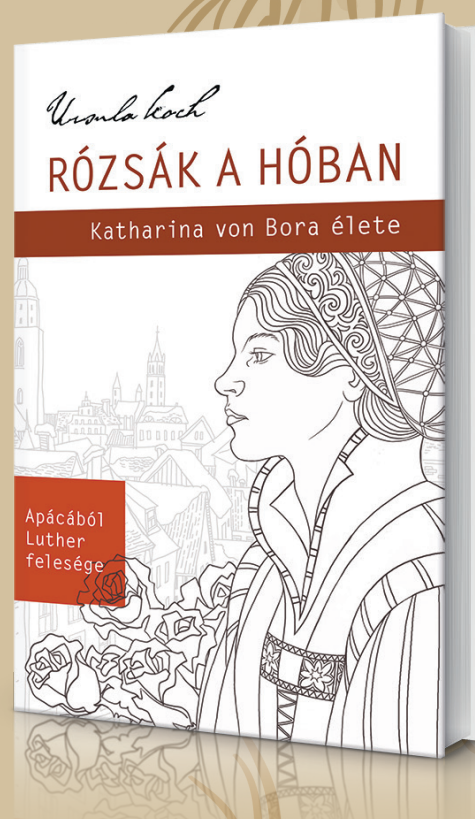
a fekete kolostor úrnőjének, Luther méltó

párjának nem mindennapi életét mutatja be

a női lélek rezdüléseire érzékenyen

Ursula Koch regénye, amelyet az olvasó

második, javított kiadásban vehet kézbe.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

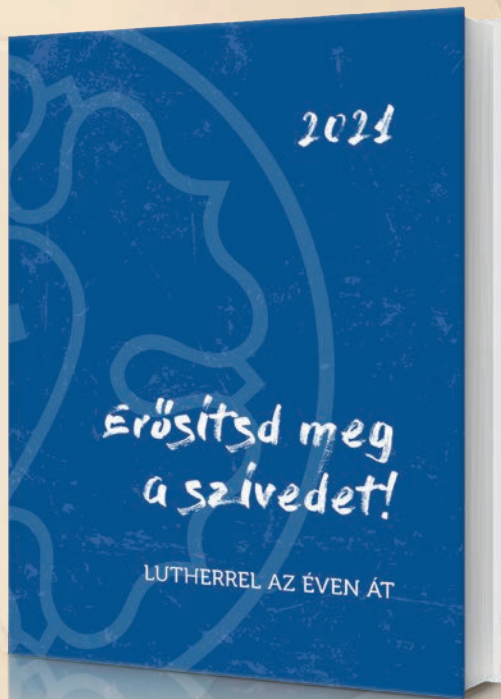
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A LUTHER KIADÓ AJÁNLATA

3400 Ft

ERŐSÍTSD MEG A SZÍVEDET! LUTHERREL AZ ÉVEN ÁT

Határidőnapló 216 oldalon,
A/5 méretben Luther-idézetekkel,
bőséges jegyzetelési felülettel,
jelzőszalaggal.

MÁJUS

1	szombat
2	vasárnap
3	hétfő
4	kedd
5	szerda
6	csütörtök
7	péntek
8	szombat
9	vasárnap
10	hétfő
11	kedd
12	szerda
13	csütörtök
14	péntek
15	szombat
16	vasárnap
17	hétfő
18	kedd
19	szerda
20	csütörtök
21	péntek
22	szombat
23	vasárnap
24	hétfő
25	kedd
26	szerda
27	csütörtök
28	péntek
29	szombat
30	vasárnap
31	hétfő

19. HETI IGE
„Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.”
(Zsolt 66,20)

„Kicsoda is az oltalmazó? Ó, hát az Úr maga, akihez kiáltottam. Ő tölt meg szívemet örök igéje és Lelke által a szükség idején, mégpedig úgy, hogy utóbbit alig érzem.”

LUTHER MÁRTON

Május 13., mennybemenetel ünnepe
Textus: Jn 20,16–18
Május 16., húsvét ünnepe után
6. vasárnap (Ekaudi)
Textus: Lk 24,46–49

ÖNTÜS

1	kedd
2	szerda
3	csütörtök
4	péntek
5	szombat
6	vasárnap

JEGYZETEK

MÁJUS

„Nyisd meg szívedet a népméret, a mulandó emberek ügyéért!” (Péld 31,8)

19. HÉT

10 hétfő
Armin, Pálma, Míra

15 szombat
Zsófia, Szörjka

16 vasárnap
Mózes, Botond

11 kedd
Ferenc

12 szerda
Pongrátz, Gyöngy

13 csütörtök
Szervác, Imola, Imelda

14 péntek
Bonitác

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.